

Fakulta architektury
Českého vysokého učení technického v Praze

2020

díplomní projekt

Bc. Šimon Vitásek

REVITALIZACE ZÁMKU LIPTÁL

Valaško krásné,
má rodná zem,
chodím já v Tobě
cíťa sa omlazen.

Aj, tam na lipce
sedí ptáček,
aj tam na kopci
žene bača obláček.

Obláček oveček,
milých to zvířat,
až zvonce jejich ztichnú,
počne potúček zpívať.

obr.0 A. Schneiderka, Tanec okolo máje na Soláni, 1945, olej, překližka, 60x80 cm

OBSAH

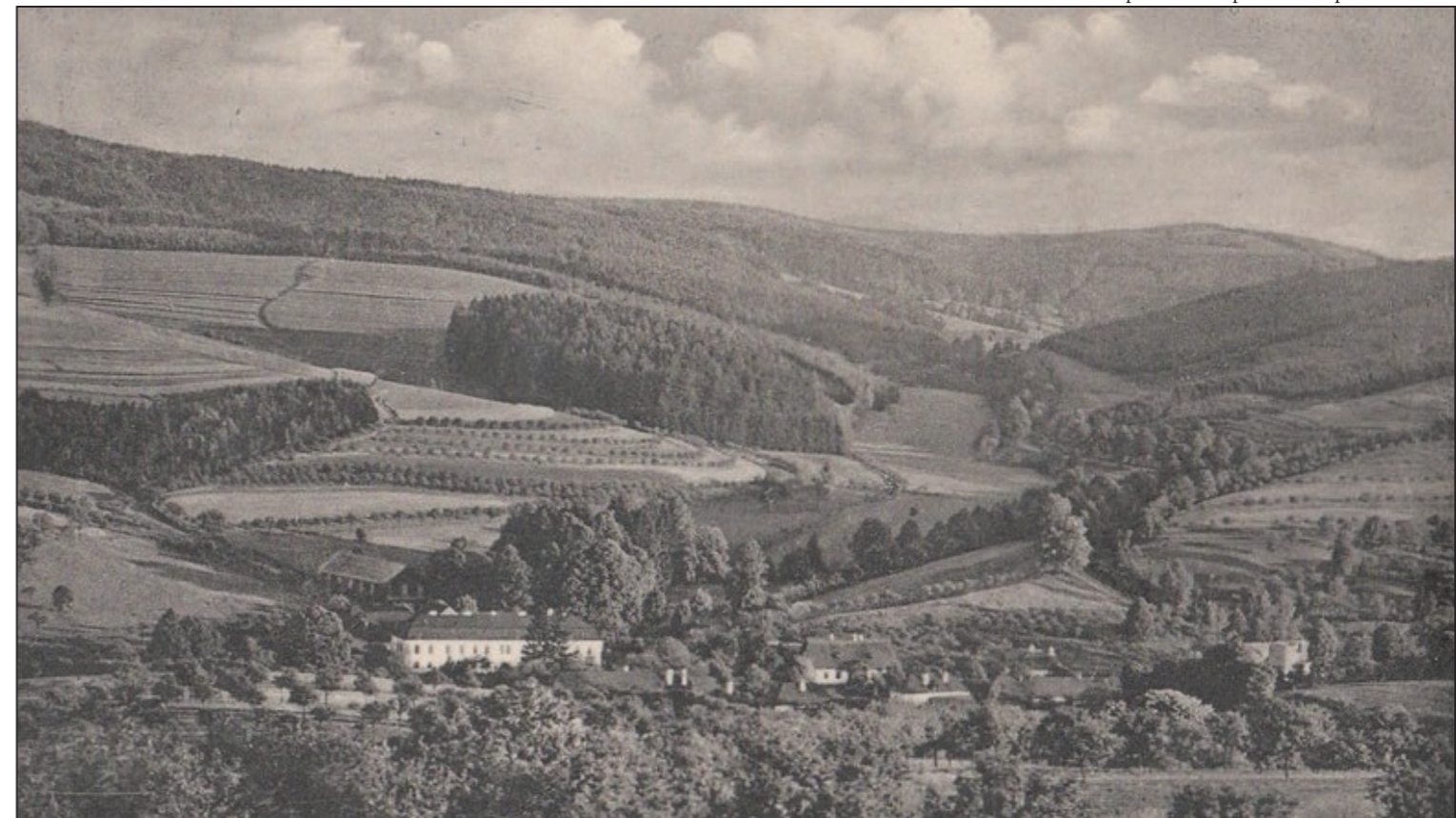
ÚVOD	∨	6-12
PŘÍPRAVA	✕	13-145
ANALÝZY	∨	16-27
SHP		28-144
TEXTOVÁ ČÁST		29-51
INVENTARIZACE PRVKŮ		52-144
NÁVRH	○	146-183
TEXTOVÁ ČÁST		147-158
GRAFICKÁ ČÁST		159-183
REFLEXE	∧	184-185

Po vzoru několika mých předchůdců tradice zadání z rodného kraje jsem se i já bez váhání dal touto cestou. Vydal jsem se tedy hledat konkrétní zadání.

Diplomní projekt vnímám jako jedno slovo, které při odchodu z mé přípravy na profesi architekta chci pronést nahlas. To slovo, které jsem se rozhodl pronést nabere skrze můj projekt pestrost a mnoho forem, nicméně ve své podstatě zůstane jednoduchým. Nechci svým slovem však kázat, toho nejsem hoden, chci svým slovem být pouze příkladem, kudy si myslím, že bychom se my lidé měli ubírat.

ÚVOD

obr.1 historická pohlednice - pohled na Liptál od severu

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE	
FAKULTA ARCHITEKTURY	
AUTOR, DIPLOMANT: AR 2019/2020, LS	Bc. Šimon Vitásek
NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: (ČJ)	REVITALIZACE ZÁMKU LIPTÁL
(AJ)	REVITALISATION OF THE LIPTÁL CASTLE
JAZYK PRÁCE:	český
Vedoucí práce:	prof. Ing. arch. Akad. arch. Václav Girsá Ústav: 15114 Ústav památkové péče doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D.
Oponent práce:	Ing. arch. Karel Kuča
Klíčová slova (česká):	Zámek, Liptál, revitalizace, dvůr, park, mostek, potok, kontext, údolí, jádro
Anotace (česká):	Práce se zabývá obnovou chátrajícího panského sídla s nejstarší částí z konce 17. století, a to včetně jeho nejbližšího okolí. Místo se nachází uprostřed valašské krajiny uprostřed vesnice Liptál. Obnovou zámku a jeho nejbližšího okolí vznikne v obci nové životaplné jádro a v kraji nový příklad úcty ke kulturní tradici a historii.
Anotace (anglická):	The work deals with the restoration of a dilapidated manor house with the oldest part of it from the end of the 17th century including its immediate surroundings. The place is located in the middle of the Wallachian countryside in the middle of the village Liptál. The restoration of the chateau and its immediate surroundings will create a new vibrant centre in the village and a new example of respect for cultural tradition and history in the region.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Bc. Šimon Vitásek
datum narození: 3. 4. 1996
akademický rok / semestr: 2019/2020 LS
obor: Architektura a urbanismus
ústav: 15114 Ústav památkové péče
vedoucí diplomové práce: prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
doc. Ing. Michael Rykl, Ph.D.
téma diplomové práce: Revitalizace zámku Liptál
(modul památkové péče)

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Na obec Liptál, vesnici roku 2006, každoročního hostitele mezinárodního folklórního festivalu Liptálské slavnosti narazíme asi po 9 km jedouce jihozápadně ze Vsetína v náruči jednoho z valašských údolí, což si ostatně nese i v názvu. Jedná se o místo s bouřlivou historií, bohatou tradicí a hrdou kulturou. To z ní dělá jedno z nejvýznamnějších valašských středisek a nositelů identity celého regionu. Vzhledem k měnící se situaci celého Zlínského kraje, žel celosvětového fenoménu vůbec, dochází i v Liptále k oslabení a úbytku uvedených předností a to nejen díky absenci silného, vstřícného a flexibilního jádra obce, kde nyní najdeme také chátrající zámek, zámecký park a bývalé hospodářské panské budovy hmotově uzavírající zámecký dvůr a mající dnes průmyslový charakter, ale i díky mírné apatii místních obyvatel k místu samotnému a vábení okolních vybavenějších sídel.

Stávající jádro tvoří několik občansky vybavených budov podél říčky Rokyténky severně naproti zámku včetně obecního úřadu tvořící neprůstornou náves. Zámecký park je dle ekonomicky relativně příznivých nároků udržován v přijatelném stavu. Náves podél říčky je čistá, plná zeleně, najdeme zde a v sousedním zámeckém parku několik kousků regionální řezbářské tradice. Ztratila však či čím dál více ztrácí, nejen díky intenzivnější dopravě, několik pro sídlo základních a nezbytných funkcí, shrnutých prof. Jehlíkem jako BEZPEČÍ, KOMUNIKACE, REPREZENTACE. Není zde mnoho možností a prostoru zastavit se, setkávat, sdílet zkušenosti a hrdost své obce.

Při smysluplné obnově bývalého vrchnostenského sídla, jeho dvora, jádra obce by obec mohla znovunalezt ztracenou důstojnost a stala by se nezávislým a hrdým obyvatelem valašských hor.

Součástí práce mající za cíl převážně hlouběji navrhnout šetrnou rekonstrukci zámku dvora a parku, dbající na adekvátnost návrhu v rámci daného kontextu a splňující kritéria modulu památkové péče bude doplnění, prohloubení a korekce stávajícího stavebně-historického průzkum Antonína Grúzy a Nadi Goryczkové z roku 1999.

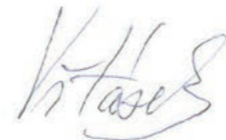
Zásadní bude ekonomická realita návrhu, modelace realizace nápadu a jeho argumentace.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 29.5.2020

podpis autora-diplomanta

2/ Zadání a konkrétně specifikovaný stavební program

- Část SHP
Posun SHP z konce minulého století nastane v podobě komentářů k stávajícím textovým a grafickým interpretacím. Dále v podobě podrobné inventarizace hodnotných řemeslných prvků a časoprostorové funkční analýze objektu s podtématem „Zamýšlené x realizované“ vztahující se k 1. polovině 19. století, kdy zde mnoho zamýšleného nevzniklo.
- Část návrhová
Hlavním předmětem návrhu bude rekonstrukce a využití stávající zámecké budovy, jejíž přístavba z přelomu 50. a 60. let minulého století bude vzhledem k možnosti vhodnější novostavby na jejím místě, místě, kde bylo původně zamýšleno východní křídlo, téměř identické s realizovaným západním, zrušena. Zámku bude po stavebně-architektonické stránce vrácena podoba z poslední výrazné přestavby v 1. polovině 19. století, kdy vzniklo také celé západní křídlo. A to z důvodu nejvíce zachovaných řemeslných prvků z tohoto období a faktu, že se jednalo o poslední významnou podobu z dob původní funkce sídla. Dojde také k výrazné přestavbě hospodářských budov obklopující společně se zámkem čtvercový dvůr, které prošly nevhodnou změnou v 70. letech minulého století. Vzhledem k jejich zamýšlenému novému funkčnímu využití jim nebude vrácena původní podoba, ale budou nově přestavěny. Nakonec dojde také k integraci nových zásahů v širší celek. Bude tedy dbáno na zapojení areálu nejen v kontextu zámeckého parku, ale také celého blízkého okolí. Při této příležitosti dojde k návrhu některých dalších staveb jako mostku k sousední škole či novostavbě budovy vedle stávající požární zbrojnice.

Stavební program:

Hlavní motivy nápravy jádra obce jsou následující:

- přesídlení úřadu na zrekonstruovaný zámek
 - o zámek hrdým a důstojným místem pro občanskou správu obce
 - o zajištění možnosti konání svateb na zámku
- zřízení prostor pro kulturní sebevyjádření a sebezprezentaci rovněž v zámku (muzeum, galerie, infocentrum) a přestavěných hospodářských budovách (taneční sál, přednáškový sál, dílny, ateliéry, zkušebny, klubovny), zároveň demolice nevhodných, mrtvých či nemocných hmot a nahrazení je životaschopnými novostavbami
- zámecký dvůr včrčným místem bezpečí, komunikace a reprezentace
- zajištění prostupnosti celého území a dostatečného počtu parkovacích míst
- zřízení podnětných, rozmanitých a pro život bohatých míst (zeleň, kašna, památník, lavičky, návrh dětského hřiště)
- napojení na významná energetická centra – sousední ZŠ, areál liptálských savností, sportovní areál za ním, kulturní dům na návsi
- prostory pro další související, doplňující a chybějící občanské funkce najdou rovněž místo v zámku (knihovna), hospodářských budovách a zamýšlené novostavbě vedle hasičské zbrojnice (pekárna-cukrárna, papírnictví, lékařské a rehabilitační služby, kadeřnictví)
- dle kapacity navržených a rehabilitovaných objektů případně zřízení dalších prostor pro nájem:
 - o hospodářské budovy - grafické služby
 - o zámek - vinotéka
 - o

Stávající objekty, jejichž využití bude přeneseno do nového areálu, budou přestavěny k bytovým a komerčním účelům, to však nebude předmětem návrhu.

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

- Část SHP
Stávající analytické plány stavebního vývoje (1:100) – doplnění, korekce, komentář, funkční analýza objektu, rozbor tématu „Zamýšlené x realizované“, pasportizace hodnotných řemeslných prvků, historické mapy, fotografie a text (budou součástí portfolia).
- Část návrhová
Výkres širších urbanistických vztahů (1:10000 – 1:25000), návrhová situace v měřítku (1:500 – 1:1000), půdorysy, řezy, pohledy (1:100 – 1:250), vybrané architektonické detaily (1:10 – 1:20), vizualizace (exteriéru a interiéru, cca šest záběrů), průvodní zpráva v obvyklém členění a rozsahu (zadání, širší vztahy, stavební program, kapacity a provoz, technická infrastruktura, architektonické a konstrukční řešení).
Veškeré části diplomního projektu budou odevzdány dle dané vyhlášky, tj. portfolio dva výtisky, CD s projektem, prohlášení diplomanta, zadání, plachty ve formátu A1 na výstavu diplomových prací.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu

Fyzický model celého areálu (1:100 – 1:500)

Datum a podpis studenta

20.2.2020

Datum a podpis vedoucího DP

29.2.20

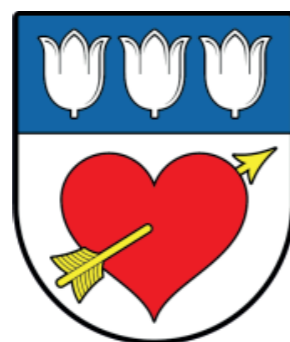
Datum a podpis děkana FA ČVUT

10.3.2020

registrováno studijním oddělením dne

14.2.2020

obr.2 znak obce Liptál

Obec sama si je zmíněných nedostatků formulovaných v zadání práce patrně do určité míry vědoma a jistě se snaží na sobě pracovat, mnohými kroky je příkladná. Největší obtíží však je všeobecně chabě hodnocená, tedy také peněžně, hodnota všech zmíněných předností, které dělají silné místo silným místem, silný kraj silným krajem a silný národ silným národem, ve kterém mohou žít silní lidé. Toto ztracené sebevědomí, víra, přesvědčení a iluze krátkého a pomíjivého života dává dnes prostor krátkodobě zdánlivě výhodným, příjemným rozhodnutím, které však často místo pro to, co je skutečně pro jakékoli místo dlouhodobě prospěšné, udržitelné, přirozeně tedy dávající prostor krásě, jakožto důsledkem harmonického jednání, dávají prostor prospěchu krátkodobému, strnulosti, dlouhodobé neudržitelnosti, zmaru, rozpadu, jednostrannosti a ošklivosti mající pak patřičné následky nejen na naše prostředí ale na nás samé.

PŘÍPRAVA

ZLÍN

obr.3 letecký snímek obce Liptál, 2018

obr.6 císařský otisk, 1829

zamýšlená 2. část parku s altánem (obr.12,14) nerealizována

západní křídlo dokresleno zřejmě až při realizaci střechy po r. 1842

obr.7 indikační skica, 1829

obr.8 výřez historické pohlednice - pohled na Liptál z jihovýchodu, 1928

starší podoba hospodářských budov zámku

plechová krytina schodišťového rizalitu

budova bývalého pivovaru

původní zámecká zeď

eternitová krytina

obr.9 výřez historické pohlednice - pohled na zámek ze severozápadu, konec 30. let

obr.10,11 letecký snímek obce, 1937

obr.12 letecký snímek obce, 1950

obr.13 letecký snímek obce, 1955

obr.14 letecký snímek obce, 1961

KONCEPT

Chtěl bych zámku vrátit podobu z III fáze výstavby, nejen protože z té doby má nejvíce dochovaných prvků, ale také, protože to byla jeho podoba ještě z dob větší úcty k autoritám, větší touhy po vyšších ideálech a poctivé práci. Navrátit tedy zámku vlastní DŮSTOJNOST považuju za hlavní úkol mé práce. Chci dělat co nejmenší zásahy respektující významnou regionální památku za pomoci kultivovaného tvarosloví a kvalitních materiálů. Chci vytvářet prostory obohacujícího charakteru pro práci i odpočinek.

Chci vytvořit přátelské prostředí, které se nejenže pokorně vřadí do stávající formy obce, ale vrátí obci také vlastní IDENTITU, bezesporu spjatou nejen s bývalou vrchností ale hlavně s místní kulturou jako takovou. Chci, aby navržený celek nabádal k úctě k práci minulých generací, zároveň jeho realizace umožnila přidat novou vrstvu, která celek nepoškodí, ale pozdvihne. Celek, který poskytne volnost a svobodu sebeprezentace a sebevyjádření lidu liptálského.

Protože předmětem mého zadání však není jen objekt zámku, ale také přilehlé okolí, tedy park, dvůr, hospodářské budovy ve dvoře, sousední kulturní areál, parter a infrastruktura místa, dovoluji mi nejprve nastínit v jakém duchu bych chtěl zámek po architektonické stránce opravit.

Forma bez ducha a života chátrá, pojďme se tedy společně zamyslet nad oním duchem ozdravené formy zámku a okolí. Rovněž forma naplněná životaschopným duchem je málokdy soběstačná a zcela nezávislá, pojďme se tedy také zamyslet nad propojením nového organismu s širším celkem.

identita místa

PRÁCE DŘÍVE

pasekářství
chov dobytka
pěstování plodin
lesnictví
výroba nábytku
křivačkářny
řeznictví
hostinství
pivovarnictví
lihovarnictví
tkalcovství
stavitelství
řezbářství
tesařství
zbojnictví
hudba a tanec
literatura
malířství
sochařství

PRÁCE DNES

elektrotechnika
grafika
autoservis
obchod
čištění a čalounění nábytku
modelářství
finanční poradenství
hasičství
pohřebnictví
internet
kadeřnictví
knihovnictví
kominictví
technické zařízení budov
kosmetika
křečcovství
truhlářství
lékařství
zvěrolékařství
masáže
manikúra, pedikúra
mechanická technika
textilnictví
nábytek
potraviny
řeznictví
lesařství
notářství
pekařství
lihovarnictví
ubytování
podlahářství
policejní služby
sociální služby
psychologické poradenství
pošta
restaurace
hospoda
vodohospodářství
odpadové hospodářství
stínící technika
školství
doprava
vinotéka
špejlařství
zemědělství
zemní práce
umění

obr.15 sloup před stávajícím obecním úřadem

obr.16 Zbojníci, Jan Kobzán

VÝZNAMNÝ RODÁK

JAN KOBZÁN

malíř, grafik, spisovatel,
jeden ze solánských mistrů,
autor loga firmy Baťa

obr.17 Valašsko

KONCEPT TOKU A KUMULACE ENERGIE

obr.18 letecký snímek středu obce, 2018 - SCHÉMA 3

Po roce 89 se několik lidí vícekrát pokoušelo zámek zachránit. Za více snah jmenuju razantní projekt pro adaptaci zámku na domov pro seniory či nedávnou studii zamýšlející na zámek přesun obecního úřadu a zřízení nových bytů v hospodářských budovách zámku.

Navrhuji zámku, adaptovaným hospodářským budovám a novostavbě na místě domku knihovnicka tyto funkce:

V průběhu navrhování byly funkce avizované v diplomním semináři mírně pozměněny, níže je konečný výsledek na konci navrhování, jenž je podrobně objasněn v kapitole NÁVRH.

ZÁMEK + NOVOSTAVBA 1

1NP

infocentrum

obecní muzeum

galerie Na zámku

stálá expozice Jana Kobzáně
stálá expozice liptalských slavností
stálá expozice obce Liptál
možnost pronájmu

2NP

obecní úřad
reprezentativní sál
kuchyňka
toalety
obecní knihovna
- přednáškový sál v podkroví

ADAPTOVANÉ BÝVALÉ HOSPODÁŘSKÉ BUDOVY

1NP

ZUŠ / Lipta Liptál
zámecká cukrárna s místní pekárnou
papírnictví
skladové a technické zázemí areálu

2NP

ZUŠ Liptál / Lipta Liptál

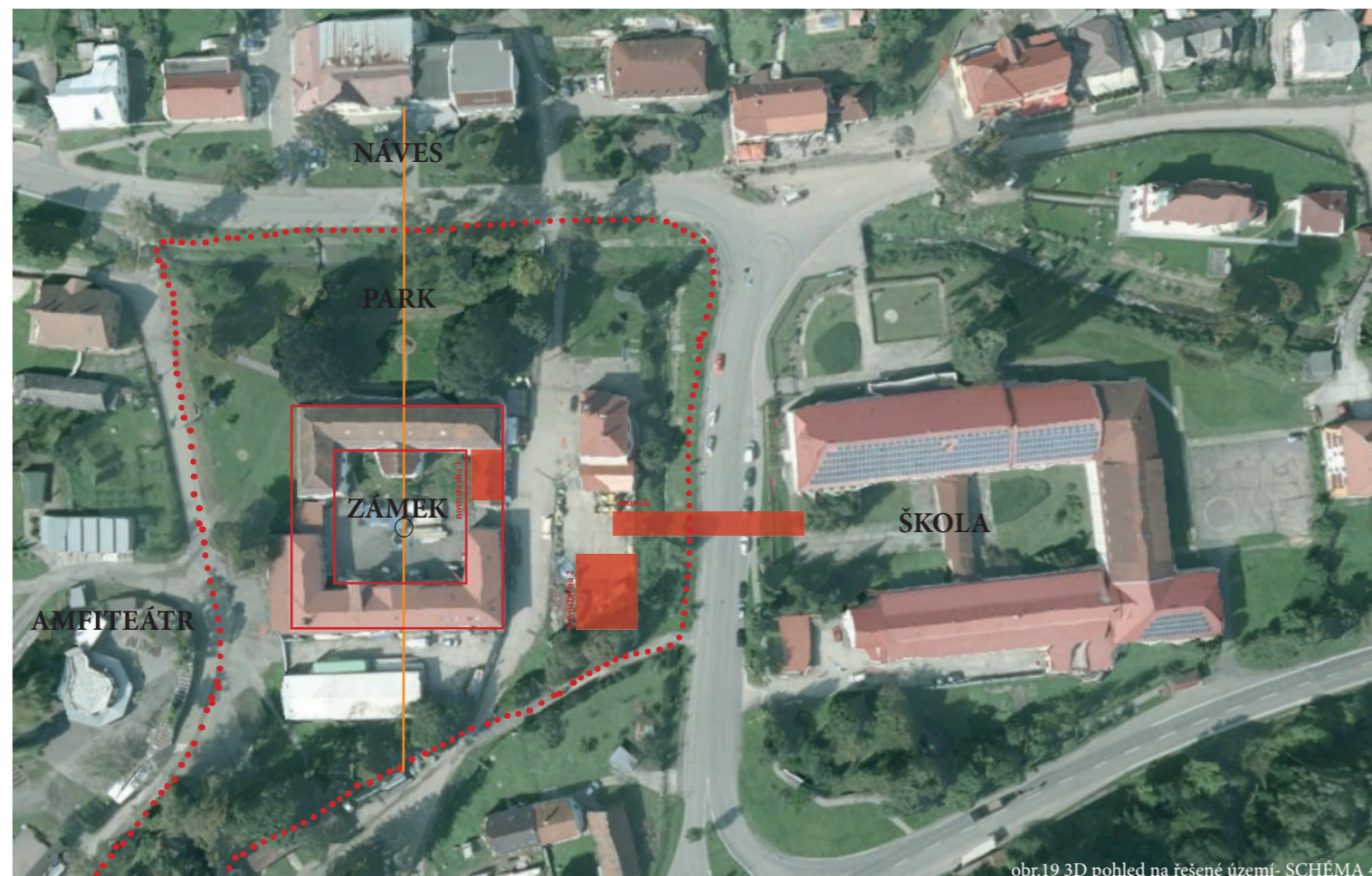
NOVOSTAVBA 2

1NP

masérna
kadeřnictví

2NP

lékařské ordinace

obr.19 3D pohled na řešené území- SCHÉMA 4

Stávající budova obecního úřadu na návsi hostí 2 lékařské ordinace, stávající domek pošty tamtéž hostí kadeřnictví. Přesunem a navýšením kapacity těchto funkcí dojde k uvolnění vypjatější energie na návsi a její přesun do nového prostornějšího a důstojnějšího centra v areálu zámku. Papírnictví v obci nenajdeme, obec hostí pouze provozovatele tiskových služeb jenž má omezenou kamennou nabídku. Nejbližší cukrárnu najdeme v sousední obci, pekařství v Liptále vydává výrobky z dovozu. V obci nabízí služby 1 masérna, která však může v nově navrženém areálu získat lépe dostupné místo v centru obce nad potokem Syrakovka.

SHP
(STAVEBNĚ-HISTORICKÝ PRŮZKUM)

TEXTOVÁ ČÁST

HISTORIE obce i zámku

Počátky osídlení Liptálu buďto někdy po roce **1261** spojujeme se zřízením kláštera v nedalekých Vizovicích *Smilem Střílkem* se svolením Přemysla Otakara II. (Baletka, 14) nebo spíše až v **14.století** s državou této oblasti templářským a později johanitským řádem (Baletka, 15).

Liptál, dříve také například Lupthal, Lupcal patrně ze slov Lieb Thal (Milé údolí) či dle někdejšího označení jím protékající říčky Rokyténky - Lup (Hosák, Šrámek, 536 cit. dle Grůza) má strategickou polohu. Nachází se na důležité spojnici Severomoravského a jihomoravského kraje. Liptálčané dováželi postupem času na jih řezivo a jižané zase do Liptálu nedostatečné obilí (Baletka). Obec vznikla jako lesní lánová ves podél dnešního potoka Rokyténka, typu návesní silnicovky s rozptýlenou zástavbou zřejmě v dobách naznačení středověké kolonizace, průběhu 16. a 17. století byla rozšířena o četné paseky na jižních a severních svazích okolních hor (obr.3) (Macůrek, 116 cit. dle Grůza).

Po osídlení milého údolí táhnoucího se od nedalekého Vsetína, centra regionu Valašsko, východozápadním směrem v souvislosti s državou vsetínského panství templáři spadá dědina Liptál pod vsetínské panství (Baletka, 14). Za *Jana Kuny z Kunštátu* držitele tehdy nejen vsetínského panství obdrželi liptálští poddaní tzv. pasekářské privilegium - svobodu dělání pasek - tj. přeměny lesa na ornou půdu. To vedlo později k tzv. valašské kolonizaci, ale také častým hraničním sporům mezi jednotlivými panstvími, protože pasekáři narušovali hranice do té doby nepřilíhající stabilní a přesné v neobydlené a nekultivované krajině i sporům osadníků s šlechtou. Liptál byl toho času (zpráva z r. 1516) 2. největší vsí v panství hned po vsi Hovězí (Baletka, 16-17). Toto privilegium pak bylo ještě za jednoho z dalších majitelů panství *Albrechta z Valdštejna* zřejmě jako politický akt znovu oficiálně uděleno roku **1614**. Albrecht sice osvobodil panství od odumrtí, kněžského desátku a většiny robot, které dal převést na stálý plat, na druhé straně si však poddané popudil radikálně prováděnou rekatolizací (Grůza).

Osadníci valašských kopců neměli přísný a strnulý katolicismus moc v lásce, navíc za Albrechtova předchůdce *Arkleba z Vickova* se do Valašska rozšířilo luteránství. Toto přesvědčení Valachů vedlo následně ke krvavě potlačeným valašským povstáním, které podporovaly odbojné moravské stavy či sami Valaši se přidali k dobývání Moravy Švědy. Povstání krutě ukončené roku **1644** pod vedením holešovského hraběte *Jan Rottala* s sebou neslo nejen lidské životy, ale také vypálení několika obcí včetně Liptálu (Baletka, 24). Liptál byl po několika letech také napaden tatarskými nájezdníky ve službách Turků a tak se tehdejší majitel vsetínského panství hrabě *Jiří Illésházy z Illésházu* rozhodl dosti zbídačený a zadlužený Liptál roku **1666** prodat a učinit z něj tím také samostatný statek (Baletka, 25-32). Kupující brněnský hejtman nato Liptál brzy prodal *panům z Ledenic*, kteří si zde patrně zřídili provizorní sídlo (Baletka, 33-34). Ledeničtí vzápětí prodali panství Liptál lukovskému hejtmanovi *Janu z Lindenberka*, který ve své závěti z roku **1698** uvádí, že zde bylo nově vystavěno rytířské sídlo. Janova dědička, která pobývala se svým chotěm spíše na zámku v 1. největší valašské vsi Hovězí, prodala panství po 4 letech *Ignáci Vilému Sedlnickému z Choltic* také se snahou Liptál oddlužit. Ignác z Choltic z rodinou na zámku pobýval 8 let, což naznačuje, že mohl dát zámek řádně vybavit. Další majitel hejtman hradištského kraje *Mikuláš Leopold Otislav z Kopenic* kupuje roku **1710** zámek s dalšími statky panství ve smlouvě také již s „okrasnou, zeleninovou a ovocnou zahradou“. Za jeho vlády bylo roku **1717** v Liptále obnovena fara. Domníváme se, že Mikulášův syn *Leopold Otislav z Kopenic* na liptalském zámku hojně pobýval až do své smrti roku **1751**, kdy statek zdědila dcera *Karolina, provdaná Englová z Wagreinu, později z Rödernu* (Grůza).

O zámek se nejprve staral její poručík a později byl zámek dán v nájem. Bezdětná Karolina odkázala roku statek svému synovci *Janu Karlu Františkovi ze Stommu*, který se panství ujal po její smrti roku **1764** (Grůza). Ten zde sice nepobýval, ale patrně právě za Stommů došlo kolem roku **1770** k druhé stavební etapě zámku, který byl rozšířen.

Důležitým milníkem pro Liptálčany byly císařské reformy z roku **1781**, kdy byl mimo jiné vydán toleranční patent. Roku **1795** byla ale také liptálská administrativa povýšena na samostatnou farnost a **o rok později** vystavěn kostel sv. Michala (Grůza).

Je dlužno říci, že mimo budovu zámku panství k roku **1778** náležel pivovar (*zřejmě 1708/9), palírna, cihelna, 3 mlýny, 3 dvory, již zmíněné zahrady a panský šenk (* zřejmě již 17.století)(Grůza). Důležitou roli hrál správce, tajemník, komorník, prefekt, písař, polesný, panský myslivec, dále purkmistr, fojt a ze strany církve kostelník, vikář či administrátor farnosti. Z popisu Liptálu z roku **1834** se dovídáme o panské oboře s daňky, srnčí zvěří a bažanty či o 1 zkušené porodní bábě (Baletka, 77-78). Roku **1857** se v Liptále nachází 499 hovězího dobytka, 539 ovcí, 30 koz a 178 vepřů (Baletka, 93). Zemědělská role se však postupem měnila a například roku **1900** hlásí Liptál hovězího dobytka 630 kusů, 22 ovcí, 86 koz a 95 ečpřů (Baletka, 102-103). Roku **1516** bylo v Liptále 25 usedlostí, roku **1930** 315 domů (Grůza).

Vraťme se ale k dalšímu dědici panství *Janu Karlu ze Stommu*, který se panství ujal až roku **1811** a vtisknul zámku víceméně jeho současnou podobu. Nechal vypracovat roku **1822** plány (obr.8,11,12,14) na přestavbu barokního rytířského sídla na 3-křídlovou budovu ve stylu klasicismu a zjevně také on plány na úpravu zámeckého parku. Dle indikační skicy z roku **1829**, můžeme prohlásit, že se však plány nepodařilo, zřejmě z finančních důvodů, realizovat plně. Budova obdržela jedno ze zamýšlených křídel - západní a to patrně až po roce **1842** (obr.9,10) společně s novou mansardovou střechou (Grůza) nad celým půdorysem. Roku **1852** odkázal Jan Karel své panství svým 4 dcerám, z nichž 2 svobodné zde zestárly a zemřely. Po dceři *Adeleidě*, která se svým chotěm žila hlavně na zámku v Doloplazech zdědil liptálské panství roku **1888** *Maxmilián z Ulm-Erbachu*, který se zasloužil například o výstavbu nové školy, restauraci katolického kostela a výstavbu nového kostela evangelického. Jeho syn *Max Jan z Erbachu* prodal doloplazské panství tamějšímu majiteli cukrovaru a liptálské panství hraběti *Alexandru Brandenstein-Zeppelinovi*, který ale nechal majetek spravovat pověřenými správci (Grůza).

Další změny v panství se udály v reformačním období **poloviny 19. století**. Roku **1846** byl Liptál povýšen díky konání 4 trhů v roce na městys. **O rok později** byl vystavěn nový pivovar naproti zámku v místech dnešního obecního úřadu a **o dva roky později** bylo zrušeno poddanství, oddělena státní správa a samospráva. Pivovar dosloužil roku **1880** a stala ze z něj úspěšná pobočka firmy bratří Thonetů na obýbaný bukový nábytek těžící z bohatství okolních jedlobukových a lískových porostů. Pobočka fungovala do roku **1910**, kdy zde byla zřízena Sokolovna a hostinec „Na pivovare“. Významným odvětvím v Liptále bylo také tkalcovství a výroba nožů - křiváků v tzv. křivačkárnách (Baletka, 94,115). Liptál se od roku **1846** proslavil výrobou dřevěných hraček družstvem Lipta (Baletka).

Po konfiskaci majetku roku 1945 se ze zámku stala rok měšťanská škola. V letech 1947-1964 byl zámek zvláštní školou pod vedením ONV Vsetín. Poté byl následně změněn na internátní zvláštní školu a od roku 1986 znovu připadl obci Liptál, která zde patrně zřídila veřejnou knihovnu. V 80. letech byly v přízemí 2 obchody i s drobnou výrobou, zbytek zámku sloužil ke kulturním účelům (Grůza). Dnes je zámek skladovací chátrající ruinou volající po novém životě.

(1) BALETKA, Ladislav. Liptál: Kapitoly z historie obce na Valašsku. Liptál: Obecní úřad, 1994. ISBN 8090004695.

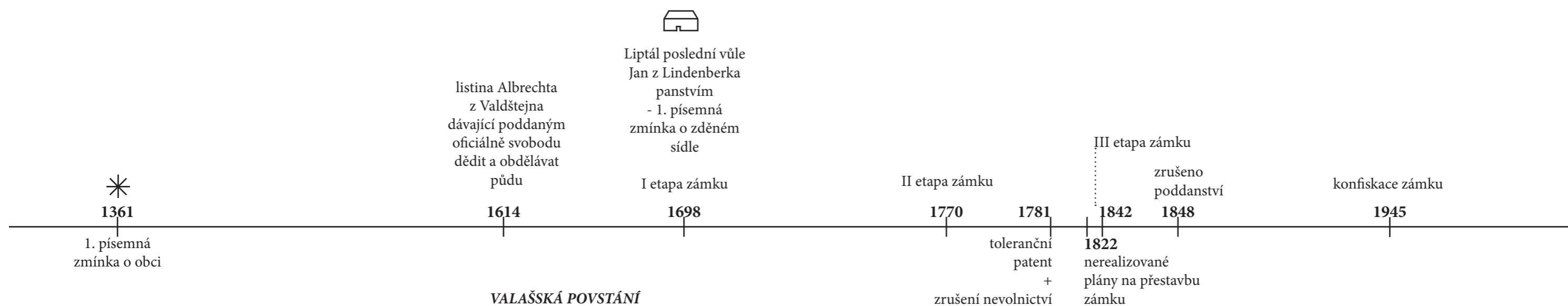
(2) GRŮZA, Antonín, GORYCZKOVÁ, Naďa. Zámek v Liptále - stavebně historický průzkum. Ostrava: Památkový ústav v Ostravě, 8/1999.

časová osa

obr.20 Pečeť obce Liptál

STAVEBNÍ VÝVOJ ZÁMKU

Protože byl především díky SHP z roku 1999 -Grůza, Goryczková dosavadně známý základní vývoj zámku již zahrnut do předchozí kapitoly, pojďme si nyní zámek již představit podrobněji a říci si nové poznatky.

FÁZE I konec 17. století VÝSTAVBA ZDĚNÉHO RYTÍŘSKÉHO SÍDLA

V tomto období vzniklo zřejmě jednopatrové barokní zděné sídlo možná se sedlovou střechou (Grůza) na místě původního dřevěného fojtsví. Z tohoto období se nám dochovalo zdivo, otvory ve zdivu a klenby.

FÁZE II kolem r. 1770 LUICÉZNÍ KLASICISMUS

Vzniká rozšířená barokní budova patrně s novou stále sedlovou střechou rostoucí napravo od průjezdu do dvora se schodišťovým rizalitem ve středu dispozice situovaným směrem do dvora. Zámek je nově zařízen a vybaven ve stylu lusézního klasicismu. Vstup je zvýrazněn nově komponovaným portálem, patrně na místě staršího, po kterém možná zůstal rozeklaný segmentový záklenek typický totiž již pro rané baroko. Dále je do portálu umístěn rodový píckovcový erb Stommů patrně typicky jako symbolické završení celé fáze přestavby (Grůza). Jsou provedeny nové podhledy, podlahy a výmalba.

FÁZE III kolem let 1822-42 U-KOMPOZICE ZAMÝŠLENÁ X REALIZOVANÁ

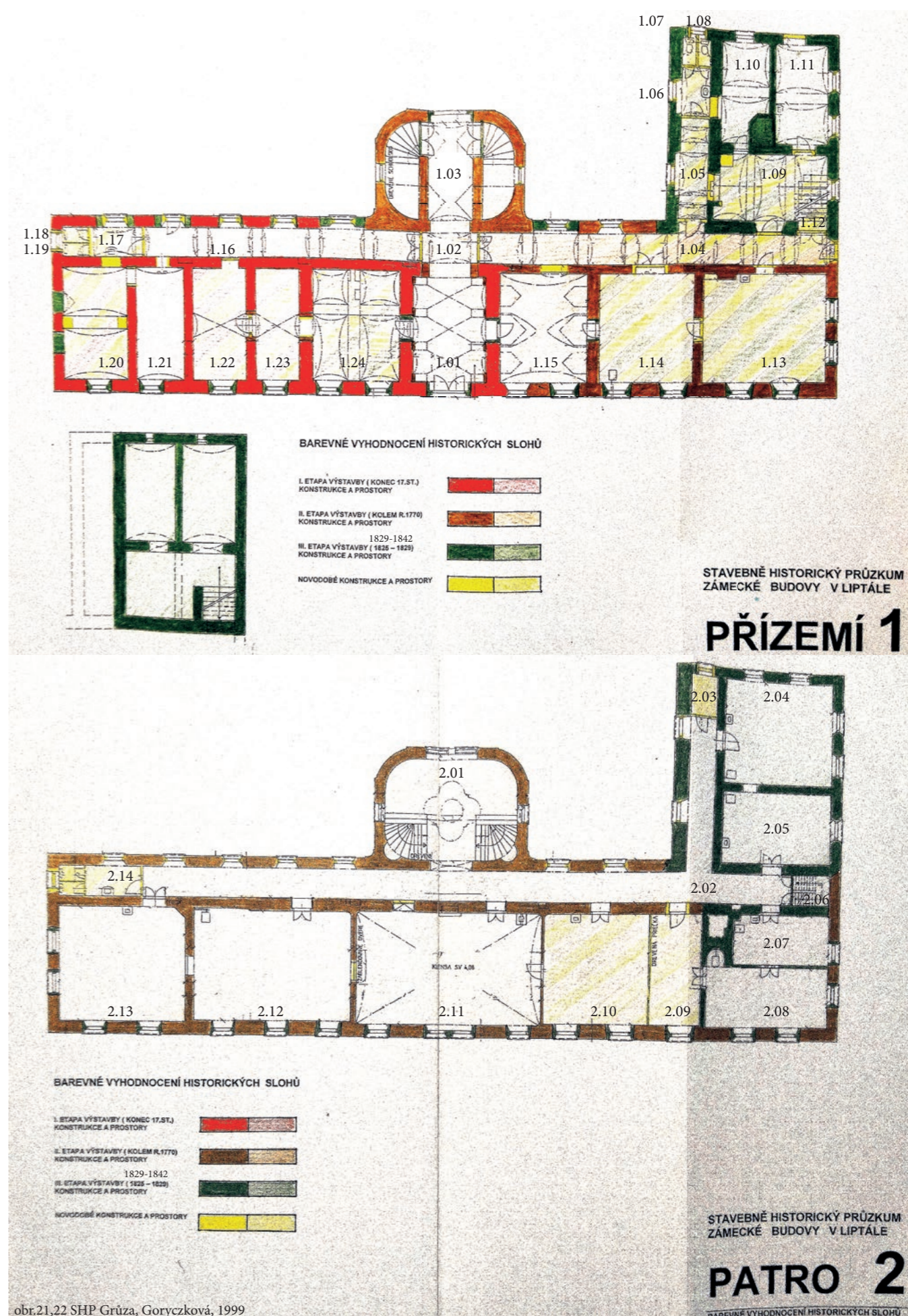
Po roce 1822 je zamýšlena nová podoba 3-křídleho zámku ve tvaru U (návrh z 1822). Zrealizováno je však s mírnými odlišnostmi od návrhu pouze západní podsklepené křídlo a to s jistotou až někdy po roce 1829 (1825-inventář, 1829-indikační skica). V souvislosti s tímto zásahem byly patrně nově zastropeny místnosti 1.13,14 dřevěným trámovým stropem. 1842 byl návrh z roku 1822 rozšířen o návrh nové mansardové střechy a úpravy fasád. Že byly však tyto návrhy vyhotoveny již po předchozí realizaci Z-křídla je velmi nepravděpodobné, krov byl totiž dle jeho vazeb položen najednou nad celým L-půdorysem a návrhy fasád a střechy působí spíše jako dopřesnění těch z roku 1822 než jako další návrhy po realizaci L-půdorysu. Pomohl by nám dendrochronologický průzkum. Zřejmě po celé 19. století jsou dle dochovaných plánů (obr.18-21) podniknuty také první větší pokusy o kultivaci starších okrasných a užitkových zahrad do podoby uceleného krajinářského parku.

Dle dochované ikonografie byla nevhodně opravena střešní krytina s klempířskými prvky, snad někdy v 1. polovině 20.století. Nejspíš původní šindel byl nahrazen drážkovými pálenými taškami a eternitovými diagonálně kladenými čtvercovými šablonami a mnohé klempířské detaily zjednodušeny.

FÁZE IV po r. 1945 VEŘEJNÁ HISTORIE

Budova je po zestátnění adaptována postupně pro potřeby školy, následně zvláštní školy, knihovny či výrobu a obchody v přízemí. Dochází k mnoha nerozvážným a památce ubližujícím zásahům. Je provedena výměna některých dveřních otvorů, oken, jsou nově zařízeny toalety, je necitlivě přepřičkována místnost v patře. Je postaven dům na místě zamýšleného východního křídla, a to někdy mezi léty 1955 a 1961 soudě dle dochovaných leteckých snímků (obr.13,14).

Poslední větší rekonstrukce mimo nedávnou sanaci venkovních omítek proběhly v 90. letech, kdy byly zaslepeny komíny a znovu opravena střecha.

(1) GRŮZA, Antonín, GORYCZKOVÁ, Naďa. Zámek v Liptále - stavebně historický průzkum. Ostrava: Památkový ústav v Ostravě, 8/1999.

ANALÝZA PROVOZU

Co se týče funkčního využití zámku, které lze částečně vyvodit z předchozího nástinu dějin majitelů zámku, zámek za svoji existenci hostil několik majitelů různého charakteru a postavení. Jeho hlavní funkcí bylo zajistit prostory pro administrativní správu panství a byty pro šlechtu, která panství sama, většinou však prostředkovně spravovala. Funkce jednotlivých místností se časem přirozeně měnily dle adekvátních potřeb.

Analýzu provozu jde dnes poměrně stěží přesně rozluštit a opět jsem vycházel ze závěrů především již vyhotoveného SHP - Grůza, Goryczková pro účely analýzy se nám patrně dochovaly pouze nepřilíš výřečně inventáře z počátku 19. století (1809, 1825) z období změny nájemců, dále jen částečně a s odlišnostmi realizovaný návrh na rozšíření zámku z roku 1822 (obr.15), samotné dochované hmoty a kusé literární prameny poskytující informace o uživateli budovy.

FÁZE I (konec 17. st.)

Provoz budovy ve stavu před rozšířením v 70. letech 18. století můžeme odhadovat pouze z dochovaných hmot, informací o uživateli s písemných pramenů a retrospektivně z již zmíněných pramenů počátku 19. století. Z toho všeho se můžeme domnívat, že se v přízemí nacházela 1 kuchyně (1.24) s pokojem pro kuchaře (1.23) a komorou či pokojem pro služebnictvo (1.22). V rohových místnostech (1.20,1.21) s dodnes zachovanými mřížemi na oknech mohly být prostory správce, v patře pak rezidence šlechty. Kde se nacházelo schodiště těžko soudit, dle Grůzy mohlo být dřevěné a vetknuté v centru dispozice, méně pravděpodobně mohlo být i externí dřevěné jednoramenné pavlačového typu.

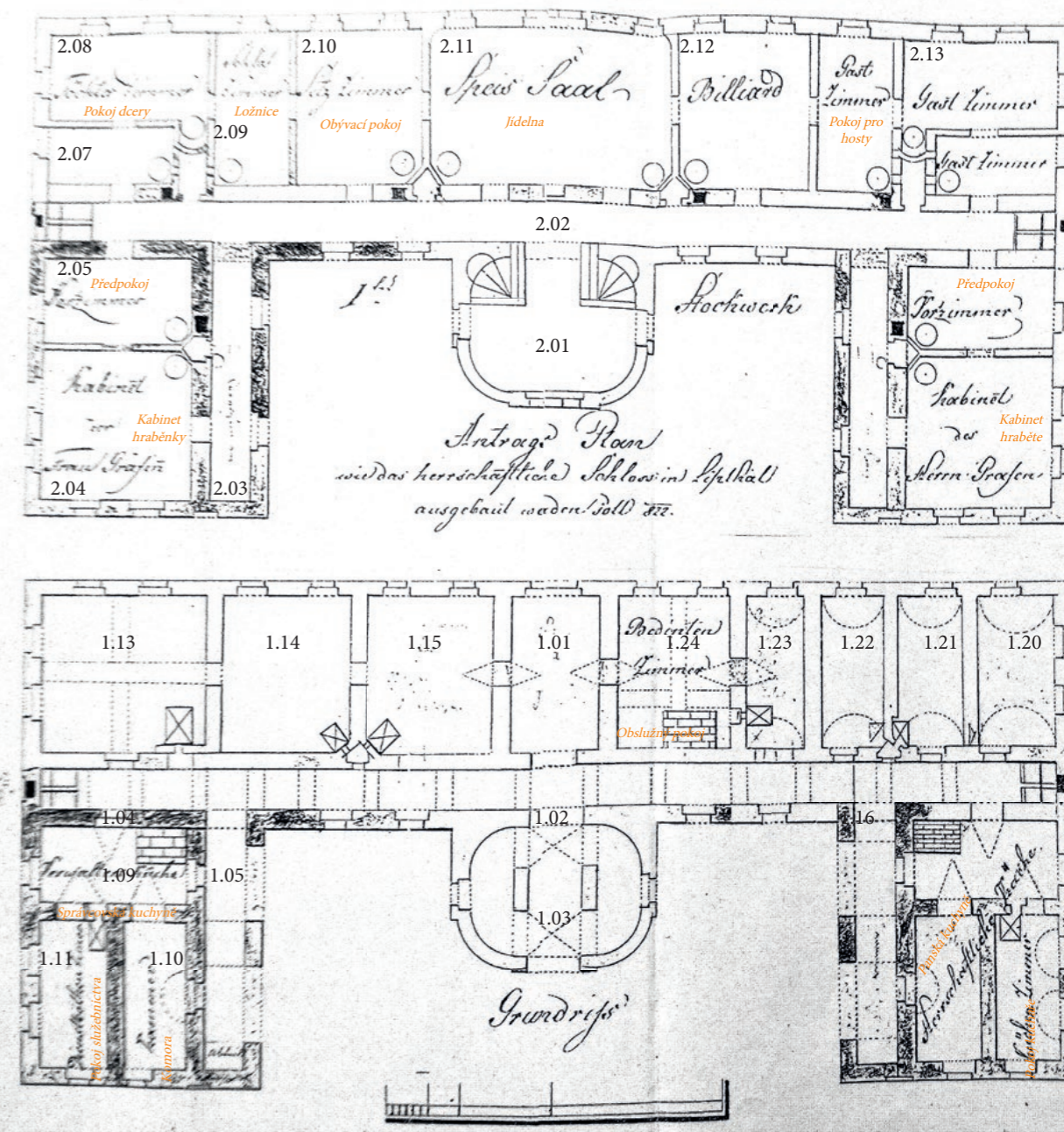
FÁZE II (kolem r. 1770)

Provoz mohl být obdobný tomu předchozímu. Byla rozšířena rezidence v patře, zámek získal reprezentativní vstup a schodišťový rizalit, nové prostory v přízemí mohly pojmout více služebnictva či další doplňkové prostory jako byt správce. Přístup na dvůr ze zámku byl nejspíš možný pouze průjezdovými vraty ve schodišťovém rizalitu. Také park před zámkem byl patrně z něj přístupný pouze hlavními vraty.

FÁZE III (1822-1842)

Za majitele zámku Jana Františka ze Stommu bylo na počátku 20. let předminulého století vypracováno několik návrhů na modernizaci stávajícího 1-křídlového barokního sídla včetně jeho přílehlého okolí. Ty však patrně z finančních důvodů nebyly realizovány docela (Grůza). Jednalo se zřejmě jen o půdorysné návrhy na rozšíření zámku na 3-křídlový tvar „U“ z roku 1822, jenž byly nejspíš dopracovány až roku 1842 ve formě návrhů fasád a střechy a návrhy zámeckého parku včetně zahradního altánu z roku 1823. Věnujme se pouze budově zámku.

Budeme-li sledovat kopie plánů na sousední stránce, nejdůležitější je postřeh, že realizováno bylo pouze křídlo západní, a to někdy po roce 1829 v pozmeněné podobě. Roku 1829 byla totiž vyhotovena indikační skica území ještě bez křídla, které je zde dokresleno později červenou barvou. Za později můžeme považovat až období po domnělaném dokreslení plánů z roku 1822 roku 1842. Změna se přirozeně týkala také navrženého funkčního využití. Důkazem tvrzení a datace je také inventář z 1825, který o novém křídle nic neříká. Dle dle SHP, ze kterého vycházím, se však pod zamýšleným V-křídlem dochovaly základy, z čehož lze usuzovat, že majitel si zúžení investice rozmyslel za pochodu prací.

obr.23,24 návrh na rozšíření stávajícího panského sídla v Liptále, 1822

(1) GRŮZA, Antonín, GORYCZKOVÁ, Naďa. Zámek v Liptále - stavebně historický průzkum. Ostrava: Památkový ústav v Ostravě, 8/1999.

V-křídlo

V **přízemí** zde byla zamýšlena panská kuchyně, která by mohla nahradit starší patrně v místnosti 1.24, která by se stala pouze obslužným pokojem. Dále zde měl být ještě pokoj kuchaře.

V **patře** byla zamýšlena pracovna hraběte s předpokojem.

Z-křídlo

Zde byla v **přízemí** zamýšlena další kuchyně pro správce panství, pokoj pro služebnictvo a komora.

V **patře** pak identická pracovna jako v křídle západním, tentokrát však pro hraběnku.

Hlavní křídlo

Zde je v návrhu v **přízemí** funkčně specifikována pouze nejspíš bývalá kuchyně jako obslužný pokoj. Funkci ostatních místností lze tedy určit jen hypoteticky ještě například díky dochovaným inventářům, z nichž nejspíš nejvhodnější je ten z roku 1825 nebo také díky zakresleným topeništím prozrazujícím nám místnosti vytápěné. Dále také díky dochovaným hmotným prvkům jako mřížím v oknech. Jistě by funkční využití blíže objasnil ještě hlubší SHP například pomocí studie originálu plánů a inventářů, které mám k dispozici pouze ve formě kopií, na kterých je čitelná nedokonalá kvalita skenu.

V **patře** návrh hovoří o jídelním sálu, obývacím pokoji, ložnici, pokoji dcery, pokoji pro biliard a 3 místnostech pro hosty.

Záchody byly navrženy na koncích chodeb hlavního křídla a chodby 1.05 v přízemí.

NÁVRH
REALIZACEV a Z-křídlo

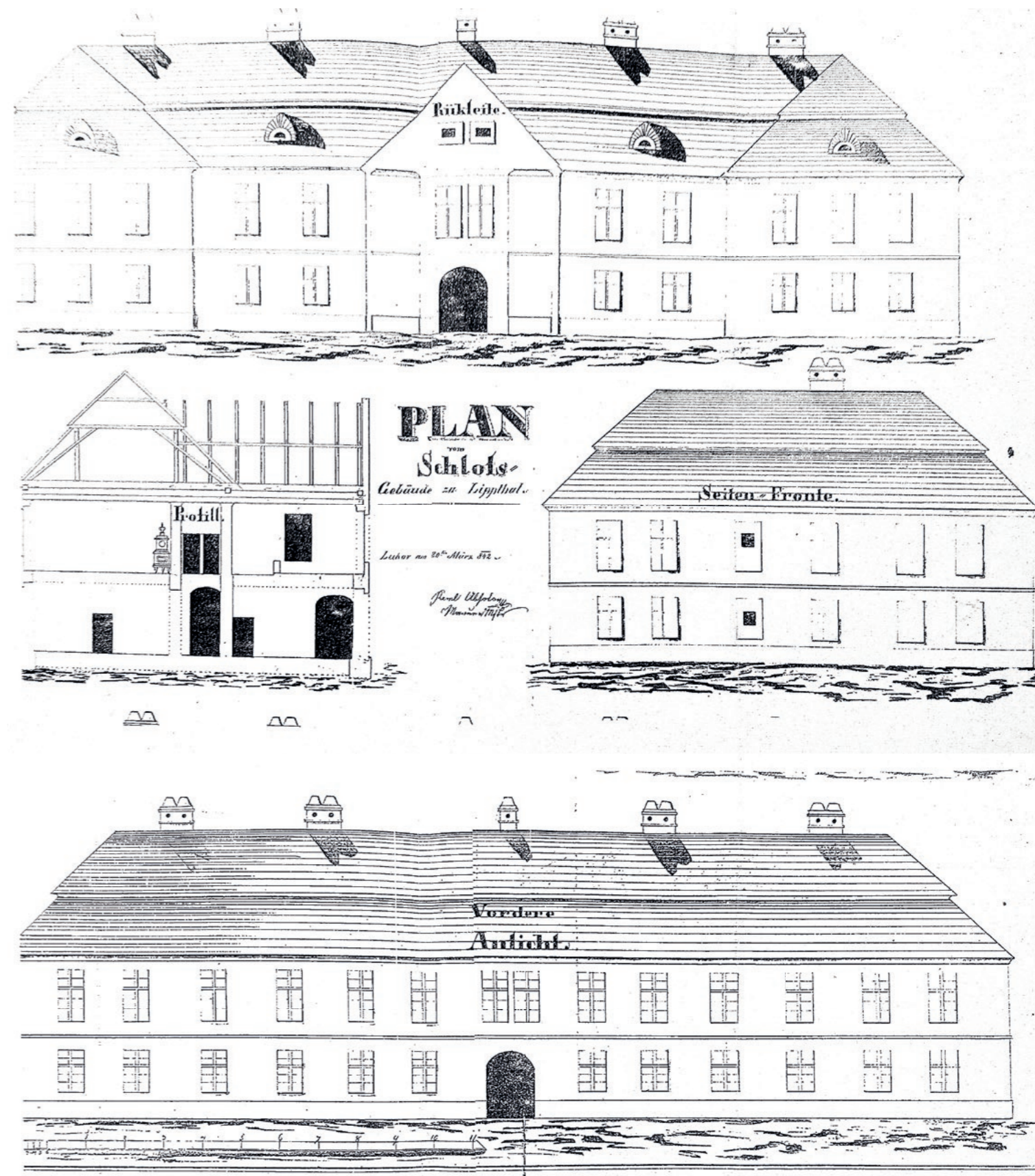
Dle nyní dochovaného topeniště v místnosti 1.10 v **přízemí** se lze domnívat, že se zde přesunula zamýšlená panská kuchyně namísto zamýšlené kuchyně správcovské. 1.11 pak mohl být pokoj kuchaře a 1.09 jídelna služebnictva

Je možné, že zámek nebyl panstvem hojně užíván vzhledem k vlastnictví dalších panství hojně obývan a tak mohla být pracovna hraběnky v **patře** vynechána a nahrazena v západním křídle pracovní manžela.

Hlavní křídlo

Klíčovou položkou v inventáři z roku 1825 pro **přízemí** je Billiardhaus v přízemí zamýšlený původně v patře, který mohl být v místnostech 1.13,1.14 či 1.15. Nejreprezentativněji působí 1.13. Zbývající 2 vytápěné místnosti tak mohly být součástí další důležité položky a to byt správce, který je definován předsíní, kuchyní, komorou, 2 pokoji a kanceláří. Předsíní byl pravděpodobně myšlen prostor průjezdu, kuchyní kuchyně patrně původní panská (1.24), komorou snad dřívější byt kuchaře v 1.23, 2 zmiňované pokoje a kancelář by mohly být kterékoli zbývající místnosti s otopným tělesem - tj.1.22,1.21 či 1.14,1.15. Inventář však zmiňuje kachlová kamna pouze u jednoho z pokojů a kanceláře, což uvolňuje myšlenku, že kancelář byla m. 1.22, oním pokojem 1.21 a 1.20 byl druhý pokoj bez otopného tělesa sloužící například jako sklad. Bylo-li to takto, 1.14 a 1.15 mohly pak jakési doplňkové vrchnostenské pokoje v přízemí.

Co se týče **patra**, je nutno si říci, že nic nenasvědčuje realizaci dispoziční koncové shody na obou koncích křídla. Projekt odpovídá pouze kompozice na západním konci křídla. Jistá však byla jídelna velmi pravděpodobně shodná polohou s projektem - 2.11, dále salón, který rovněž mohl korespondovat s návrhem - 2.10, jakýsi hrací pokoj - snad zamýšlený kulečnickový pokoj v 2.12. Dále inventář hovoří o ložnici a dětském pokoji, u kterých jejich polohu těžko soudit. Projekt by odpovídaly místnosti ve východním konci křídla - 2.09,2.08., však dle pořadí pokojů v inventáři spíše ty na konci západním. Inventář ještě uvádí záchod, který mohl kvůli schodišti na půdu na západním konci chodby být na jejím konci východním.

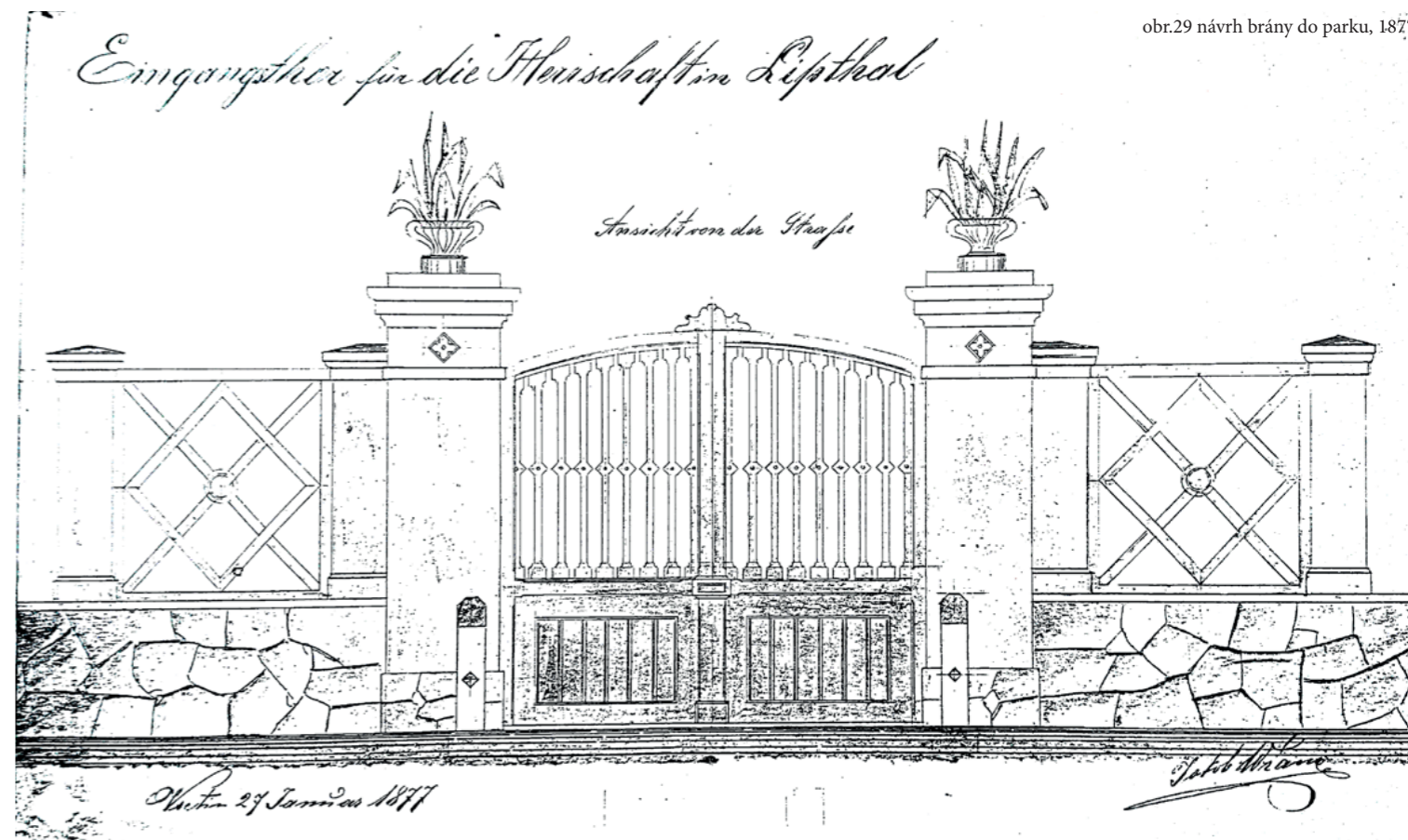
obr.25,26 doplnění návrhu z r. 1822, 1842

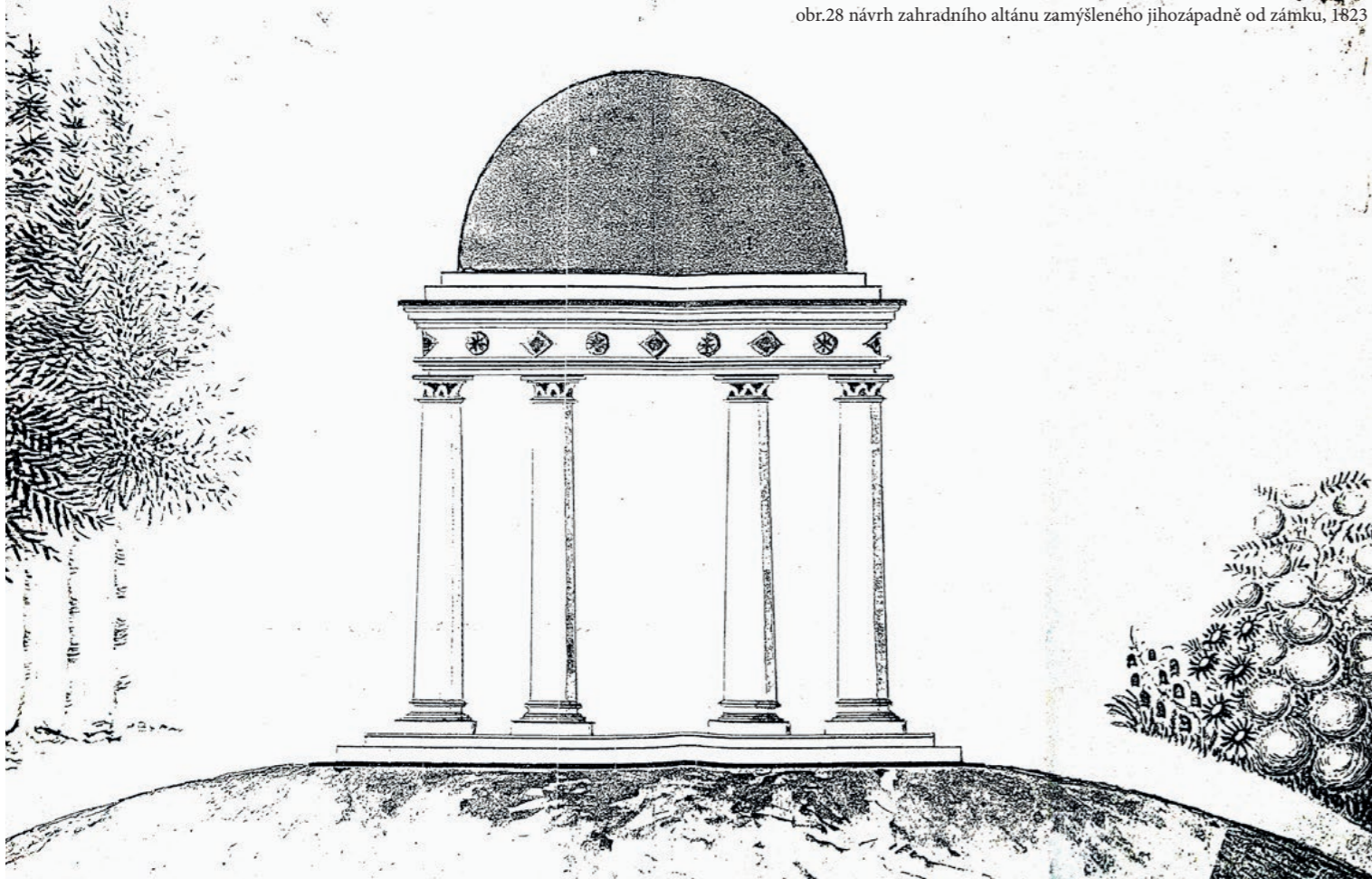
obr.27 návrh zámeckého parku, 1822

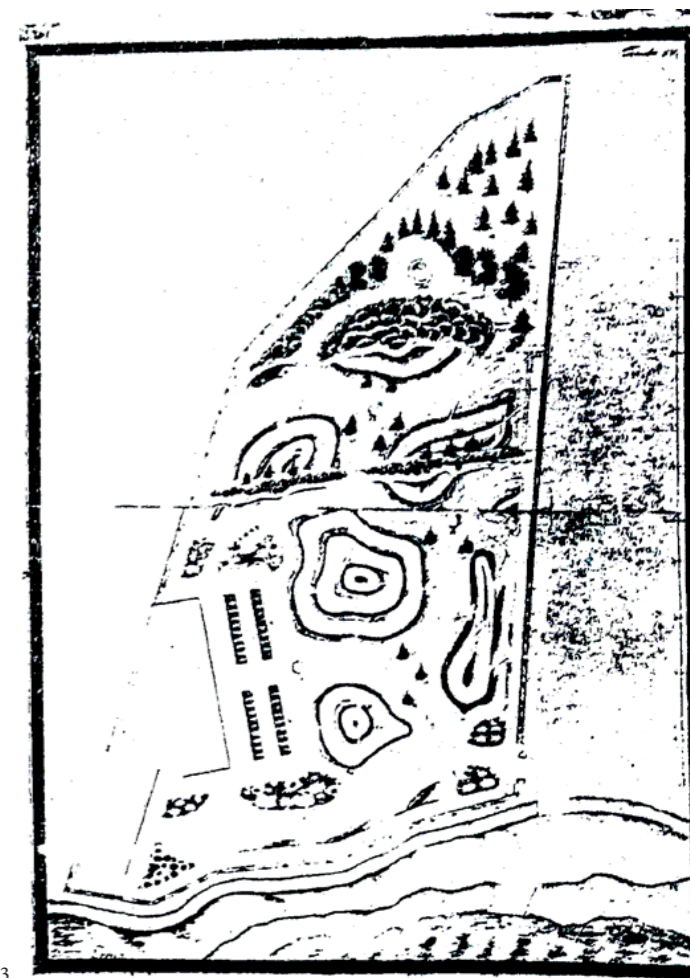
obr.29 návrh brány do parku, 1877

obr.28 návrh zahradního altánu zamýšleného jihozápadně od zámku, 1823

obr.30 návrh užitkové zahrady s altánem JZ směrem od zámku, 1823

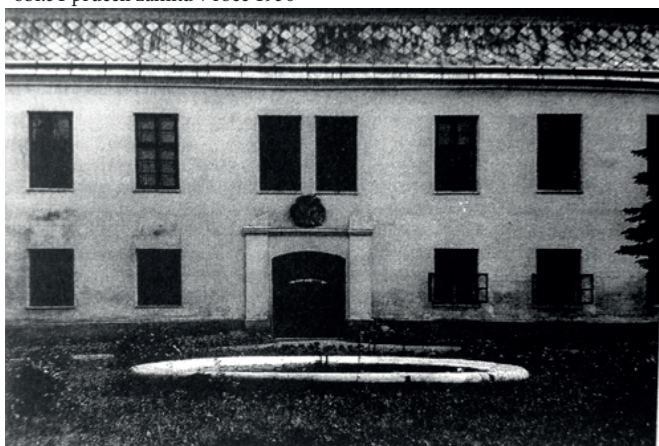

Poslední léta panského sídla

Fotografie z knihy „Liptál včera a dnes“ na této stránce vystihují atmosféru života na zámku v 30. letech minulého století. Posledními majiteli byli Brandenstein-Zeppelinové, jejichž zástupce hraběte Alexandra můžeme vidět na obr.26. Dále na fotografiích můžeme vidět funkční zmiňovanou panskou oboru (obr.24) včetně hájovny, detail interiéru (obr.25) a zámecký dvůr svědčící o každodenním provozu. (obr.27).

Co se stavební stránky objektu týče, můžeme na fotografii obr.27 pozorovat dnes již zaslepené komíny se sedlovými stříškami, kulatinové dřevěné zábrany proti sněhu, ještě patrně původní 4-dílné, 4-křídlé okenní výplně z fáze II zámku podobné svým členěním těm na čelní fasádě, a které byly později nahrazeny dodnes dochovanými 6-dílnými, 2-křídlými novotvary napodobující nejspíš návrh z roku 1842, jehož tato dvorní okna měla jednoduché 4-dílné členění křížem. Dále také dnes již nedochovaný kordovaný štukový pás oddělující symbolicky 2 nadzemní podlaží, a to nejen na schodištovém rizalitu, ale také na hlavním křídle. Fotografie na obr.29 pro změnu ukazuje, že na fasádě čelní tento pás v 30. letech nebyl. Nabízí se myšlenka, že pochází z II. fáze zámku a původně byl po celém obvodu zámku, jak jej také plány na úpravu fasád a střechy z roku 1842 ukazují. Tato fotografie nám také ukazuje dnes již pravděpodobně nedochovanou kašnu (s místem splývá květinový záhon-obr.29).

obr.31 průčelí zámku v roce 1930

obr.32 zámecká obora, 1936

obr.33 kachlová kamna v zámku

obr.34 hrabě Alexander von Brandenstein-Zeppelin před vstupem do zámku, 1936

obr.35 pohled do zámeckého dvora, 1936

FÁZE IV (od r. 1945)

Jak již bylo řečeno, zámek byl po 2. světové válce zabaven posledním majitelům rodů Brandenstein-Zeppelin ve prospěch státu a následně v srpnu roku 1946 vypracováno zaměření stávajícího stavu zámku (obr.22-24), který byl před dále popsáním využitím objektem panského lesního závodu.

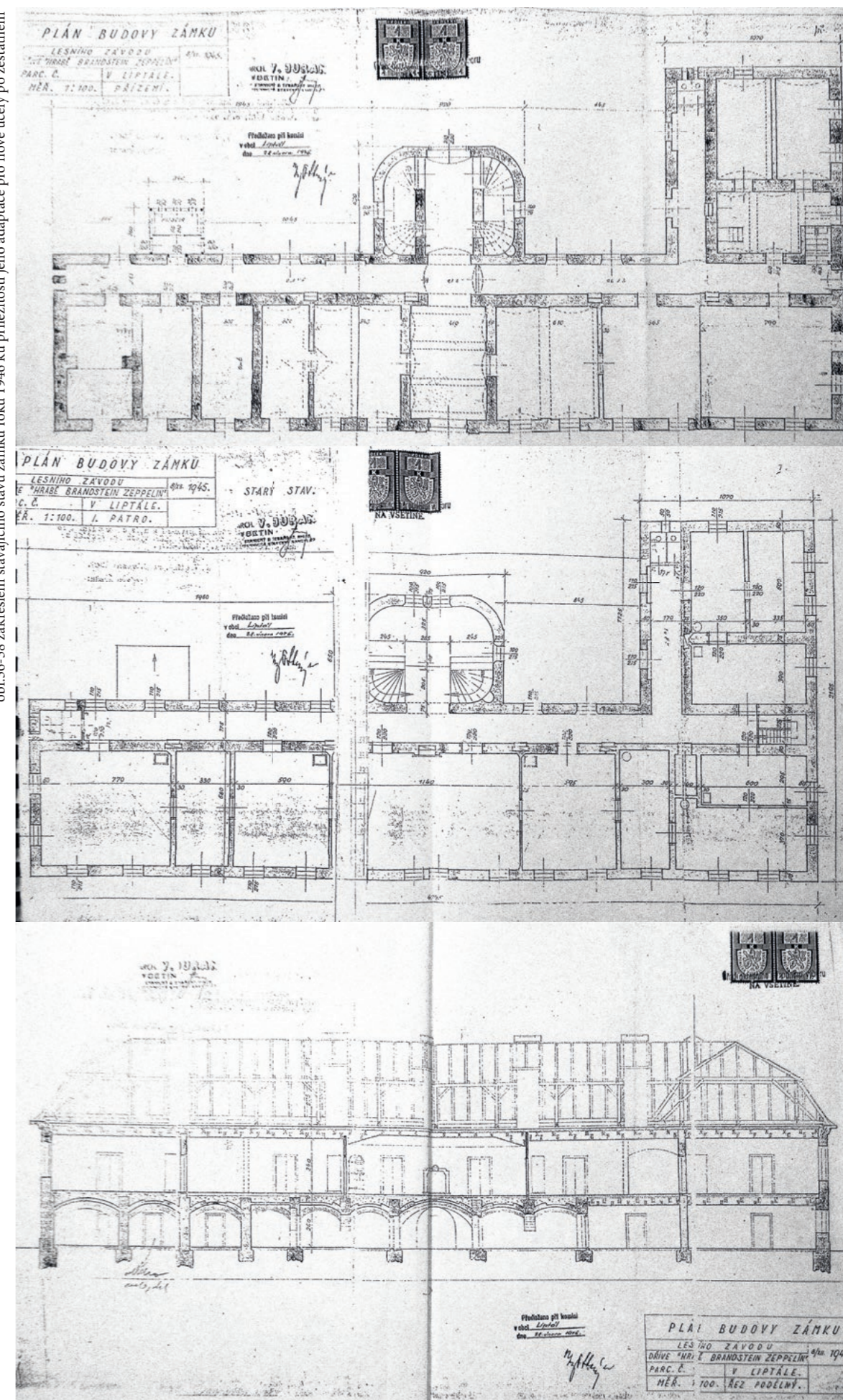
Prvním využitím zámku byla měšťanská škola (1945-46), následně škola zvláštní (1947-64) a poté internátní zvláštní. Roku 1986 objekt připadl obci, která zde patrně zřídila obecní knihovnu, na kterou odkazuje dochovaný plechový štíteku hlavního vstupu s nápisem „KNIHOVNA“. SHP z roku 99 dále v souvislosti s 80-tými léty mluví o 2 obchodech s drobnou výrobou v přízemí. Dobové fotografie ukazují také rozmanité kulturní využití (klubovny, schůzky, oslavy). Po revoluci výrobní využití přízemí nejspíš zůstalo, zámek se však čím dál více stával skladovací rujnou s jen příležitostným sezónním využitím při kulturních akcích, zejména tzv. Liptálských slavností konaných každým rokem v srpnu. Přístavba domku na místě nerealizovaného východního křídla je novodobou záležitostí, patrně vzhledem k dataci přelomu 50. a 60. let sloužila jako domek školníka.

Dvůr a hospodářské budovy si nevedly o moc lépe, staly se postupně také špatně udržovanými sklady pro různou výrobu původní zemědělské funkce zanikla. Dnes zde najdeme několik kanceláří, jejichž zaměstnanci každý den z oken svých pracoven pozorují chátrající památku.

Nejlépe si vedla severní hlavní, parterová část zámeckého parku. Z té jihozápadní, kterýmž směrem byla snad i panská obora se stal časem věhlasný areál pro mezinárodní folklórní festival Liptálské slavnosti, který nedávno prošel na místní poměry zdařilou rekonstrukcí. Hlavní část torza zámeckého parku rozkládající se před hlavním průčelím severně směrem k budovám obecního úřadu a domu služeb a potoku Rokytence je udržována. Najdeme zde květinové záhony dřevěné sochy a celý park je relativně opečováván.

(1) GRŮZA, Antonín, GORYCZKOVÁ, Naďa.
Zámek v Liptále - stavebně historický průzkum.
Ostrava: Památkový ústav v Ostravě, 8/1999.

obr.36-38 zakreslení stávajícího stavu zámku roku 1946 ku příležitosti jeho adaptace pro nové účely po zestátnění

POPIS OBJEKTU

Jedná se 3-křídlovou ortogonální budovu s oblým schodišťovým rizalitem situovaným vně ve středu délky hlavního křídla směrem do dvora a mansardovou střechou. Z součást kompozice můžeme považovat také domek pro školníka na místě zamýšleného východního křídla.

Za architektonicky významné můžeme mimo rizalit (obr.24) považovat také vstupní průčelí zdobené rozeklaným segmentovým nástavcem s dvěma jen podpírajícími postranními pilastry a s pískovcovým rodovým erbem nad hlavními vstupními vlnovými klasicistními dveřmi s proskleným nadsvětlíkem (obr.22,35). Dále původní barokní dispozici, klenby v přízemí (obr.34), kamenný krb v jídelně v 1. patře (obr.29), dřevěné schodiště (obr.38) se štukovým čtyřlístkovým zrcadlem v patře (obr.36), klasicistní výplně otvorů (obr. 30,31,34,37) či ortogonálně kladenou kamennou dlažbu (obr.26).

Fasáda má v současné době bílý akronátový nátěr, nověji položená krytina je kombinací eternitových šablon a z pálených tašek. Okenní křídla hlavního průčelí jsou tmavě krémové s vlnovými rámy. Všechna okna mají jednoduché dělení příčlemi, liší se však následovně. Vesměs místnosti neorientované do dvora mají okna 10-dílná, 4-křídla špaletová, ostatní, což jsou všechno novotvary, patrně ze 70. let, 6-dílná, 2-křídla. Na původních oknem se dochovalo různě staré kování v různé životnostní kvalitě a kvantitě. Na fasádách najdeme ještě 1 typ okna. jedná se o malá záchodová okénka stylově zapadající do celkové kompozice, která jsem blíže popsal v inventarizaci prvků.

Fasády vykazují problémy s vlhkostí a nutnost rekonstrukce. Zámek prošel mimo krytinu a klempířské zásahy dalšími nevhodnými zásahy, z nichž jmenujme například cementový sokl, nevhodné odvodnění kolem něj či betonové podlahy v přízemí.

Podsklepené je pouze západní křídlo z III. fáze výstavby. Sklepy jsou klenuty válenými klenbami a vstup je do nich zajištěn kamenným schodištěm, jehož strop vybíhá do místnosti nad ním v přízemí, kde jsou zřízeny falešné stupně zakončené vestavěnou skříní.

V západním křídle zámku najdeme v přízemí prostor snad bývalé kuchyně s dochovaným topeništěm.

Z chodby v patře tvořící s na ni navlečenými místnostmi dvojtrakt, známý již z dřívějších dob, byly přístupné jednotlivé pokoje, která později byly propojeny také barokní enfiládou. V přízemí částečnou, v patře víceméně úplnou. Chodba je přístupná z průjezdu do dvora. Z průjezdu je také přístup do enfilád a na dřevěné schodiště jdoucí točené vždy po dvou ramenech po dvou stranách rizalitu. Všechny prostory v přízemí, mimo 2 pokoje v severozápadním rohu zámku, jsou zaklenuty. Zmíněné mají trámový strop s rákosovým podhledem. Na koncích chodeb najdeme novodobé záchody, které postupem času nahradily ty staré, které ukazuje již projekt z roku 1822 a hovoří o nich také o 3 léta později vypracovaný inventář. Na chodbě v přízemí najdeme stopy po dvorní arkádě. Komunikační prostory mají dochovanou kamennou dlažbu, v nejstarších místnostech zámku však podlaha zcela chybí, v jiných je nevhodně novodobě nahrazena betonem. V přízemí najdeme různě staré a dochované dveřní výplně.

Dřevěná schodiště ústí v patře v reprezentativní halu s 2 nikami, které hostily 2 plastiky (obr.28), čtyřlístkovým štukovým podhledem a profilovaným fabiónem, který najdeme i v ostatních místnostech s rákosovým podhledem nejen v patře. Převážná část haly má o schodek vyvýšenou podlahu. Tak jako v přízemí jsou enfiládou propojené pokoje v patře přístupné rovněž z chodby s diagonálně kladenou původní kamennou dlažbou zakončené také toaletami. Za nejreprezentativnější prostor zámku můžeme považovat prostor bývalé panské jídelny situované ve středu hlavního křídla a přístupné dříve 2 dveřmi vedle kamenného krbu. Dnes je východní z nich zaslepeno, krb se však dochoval. Místnost je nejvyšší v zámku a je klenuta neckovovou klenbou bedněnou z dřevěné ramenátové konstrukce. Většina obytných místností má dřevěnou parketovou podlahu, možná z fáze III zámku či později. Převážná část dveřních otvorů v patře jsou původní obložkové klasicistní dveře krémového nátěru stejných profilací jako dochované klasicistní dveře v přízemí kde můžeme rozpoznat druhotné užívání starších barokních kovaných pantů.

Nad nově prolomenými vstupními dveřmi západního křídla zámku v místě dalších zamýšlených a pravděpodobně nikdy nezrealizovaných toalet se v patře za dveřmi nachází dřevěné přímé schodiště na půdu s dřevěnou mezpodestou.

V podkroví můžeme obdivovat původní tradiční tesařskou práci, ramenátový podhled jídelny či 5 zaslepených komínových těles. 4 nad hlavním křídlem, 1 nad křídlem západním jdoucí z kuchyně v přízemí. V celém zámku nenajdeme dnes již žádné původní otopné těleso, z inventářů však víme o několika kachlových kamnech, po kterých však dnes již najdeme jen stopy či příkládací otvory. Jedny takové pravděpodobně renesanční, tedy druhotně použité zachycuje obr.25.

obr.39 plastika ve schodišťové nise

obr.40 severní průčelí

obr.41 chodba v patře

obr.42 kamenný krb v jídelně v patře

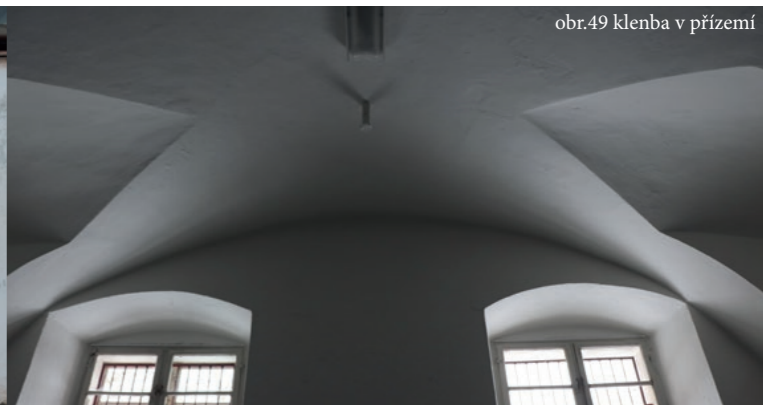
obr.43 okno z exteriéru

obr.44 detail okna z interiéru

obr.48 rodový pískovcový erb

obr.49 klenba v přízemí

obr.50 hlavní vstupní dveře

obr.51 štukové čtyřlístkové zrcadlo ve schodišťové hale

obr.45 tympanon schodišťového rizalitu

obr.47 tradiční tesařský krov

obr.46 novodobé elektrotvarovky

obr.52 klasicistní dveře

obr.53 dřevěné schodiště

INVENTARIZACE PRVKŮ

SOUBOR:
FASÁDY**Popis:**

Současná venkovní podoba zámku je víceméně z fáze III. Za novodobé (20.st. a později) zásahy můžeme považovat rekonstrukci střešní krytiny, klempířských prvků, nejnovější sanační úpravy soklu, vstupní boční dveře na západní fasádě západního křídla zámku a všechna dvorní okna, která jsou přibližně dle návrhové dokumentace z roku 1842 a fotografií z 30. let, replikou těch původních. Hlavní, západní křídlo a schodišťový rizalit i novodobá přístavba (byt školníka) mají bílý vápenný nátěr, všechna okna jsou špaletová s 4 až 10-dílným dělením příčlemi - ve dvoře je dělení řidčí. Rámy původních oken z fáze III jsou zvenčí vínové, zevnitř krémové jako zbytek dřevěných prvků - tj. rámy, příčle. Na některých oknech najdeme původní barokní kované mříže, spíše z fáze II, možná ještě z fáze I. Dolní část mansardové střechy hlavního a západního křídla je kryta eternitem, horní část a střecha východní úřední přístavby pálenými taškami. Schodišťový rizalit je kryt plechovou válcovanou krytinou. Hlavní průčelí je završeno profilovanou korunní římsou.

Hlavní zdroj: GRŮZA, Antonín, GORYCZKOVÁ, Naďa.
Zámek v Liptále - stavebně historický průzkum.
Ostrava: Památkový ústav v Ostravě, 8/1999.

Dům školníka

Z fasáda

Dům školníka

J fasáda

Dům školníka

V fasáda

Hlavní křídlo

V fasáda

druhotné kleštiny

původní kleštiny z fáze II ?

Hlavní křídlo

S fasáda

Západní křídlo

Z fasáda

Západní křídlo

Z fasáda

Hlavní křídlo

J fasáda

Schodišťové rizalit

Z fasáda

Schodišťové rizalit

V fasáda

Schodišťové rizalit

J fasáda

SOUBOR:
OKNA**Popis:**

Pozůstatek nejstarších oken se dochovala v severovýchodním rohu zámku. U O1 v této části zámku najdeme kované provlékané barokní mříže, možná již z I fáze výstavby. Okna zde mají novější barokní kování, snad z II. fáze výstavby. U 2ks O2 ve východní fasádě najdeme z této etapy také velmi zachovalé kování. Nedochovaná kování jsou na ostatních místech nahrazena novotvory, často plastovými, dvorní fasády mají již novodobá okna, patrně repliky z III. fáze výstavby. Ty zde byly dle provedení soudě osazeny až někdy v 2. polovině 20. století. Klasicistní okna hlavního průčelí jsou snad stejného data jako klasicistní dveřní výplně v interiéru a vstupní vrata, tedy z II. fáze výstavby. Okna východního křídla jsou mimo ty dvorní snad z III. fáze výstavby.

okno O1

přízemí

Popis:

Jedná se o 8-dílná tabulková 4-křídla dvojitá špaletová dřevěná okna s omítaným ostěním nacházející se v různě dochovaném stavu jako jediná po celém obvodu přízemí, mimo dvorní fasádu. Okna pochází patrně původně z II fáze výstavby. Z této fáze se všech dochovaly nejspíš jen některé vnitřní nově osazené okenice či pouze druhotně užitá kování. Návrh na novou fasádu z roku 1842 počítal s dělením 10-dílným, vypadá to však, že v této fázi byla pouze ve stejném provedení uskutečněna výměna již zchátralých oken z II. fáze, nejspíš hlavně venkovních oken špalety, které mohly být v předešlé fázi v rovině fasády.

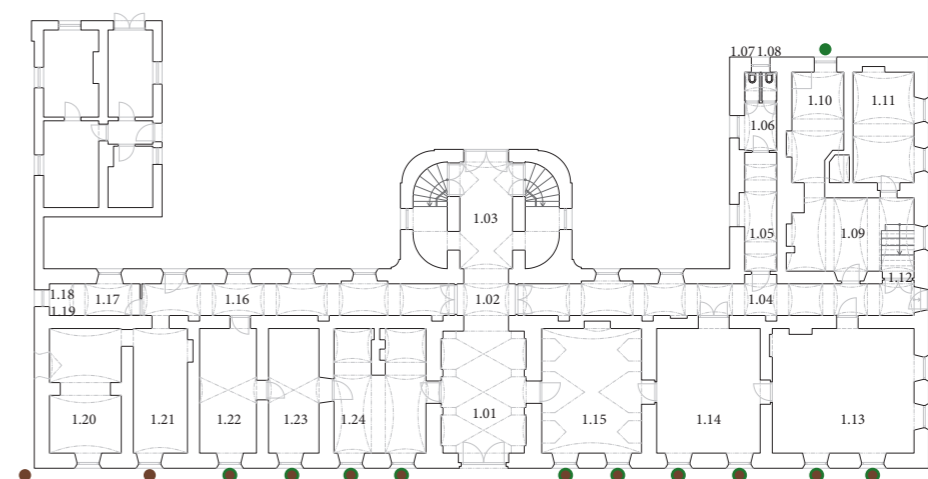
Okna O1 západního křídla stejného tvarosloví jako ta na hlavním křídle byla pravděpodobně přirozeně instalována zcela nová ve fázi III výstavby.

Co se týče barevnosti mají okna mimo venkovní stranu okenního rámu, která je vínová, barvu krémově bílou odlišující se tak decentně od čistě bílého nátěru fasády.

Některá okna mají kovanou mříž z různých období. Nejstarší, patrně z již I. fáze výstavby, jsou pouze mříže na oknech v 1.18 a 1.19. Jedná se o čtvercové proplétané průřezy kotvené přímo do zdiva.

Venkovní plechový parapet všech oken O1 je vínový, vnitřní krémový dřevěný s jemnou profilací. Venkovní je zjevně novější, snad instalován společně s klempířskými úpravami střechy s 20. století, vnitřní by mohl být z III. fáze výstavby.

III. fází příběh oken zjevně nekončil. Na mnoha venkovních i vnitřních okenních rámech najdeme novodobé panty navádějící nás k myšlence, že další hromadná výměna okenic, nejspíš hlavně jen těch venkovních proběhla někdy v 1. polovině 20. století. Zachovalá vnitřní byla patrně pouze překována. Nicméně i u venkovních mohlo dojít pouze k překování.

okno O1

přízemí

okno O1

přízemí

okno O1 přízemí

okno O1 přízemí

okno O1

přízemí

Z křídlo

klapačka+klika Elegant
- 20.-30.léta 20.st.

okno O2

patro

Popis:

Jedná se o 10-dílná tabulková 4-křídla dvojitá špaletová dřevěná okna s omítaným ostěním nacházející se v různě dochovaném stavu jako jediná po celém obvodu patra, mimo dvorní fasádu. Okna pochází patrně původně z II fáze výstavby. Z této fáze se všech dochovaly nejspíš jen některé vnitřní nově osazené rámy s okenicemi či pouze druhotně užitá kování. Návrh na novou fasádu z roku 1842 počítal rovněž s dělením 10-dílným, které tam patrně také již bylo z fáze II. Vypadá to však, že v této fázi byla uskutečněna výměna již zchátralých oken z II. fáze, především zřejmě venkovních okenic, které mohly být v předešlé fázi v rovině fasády - tak, jako u přízemních oken O1.

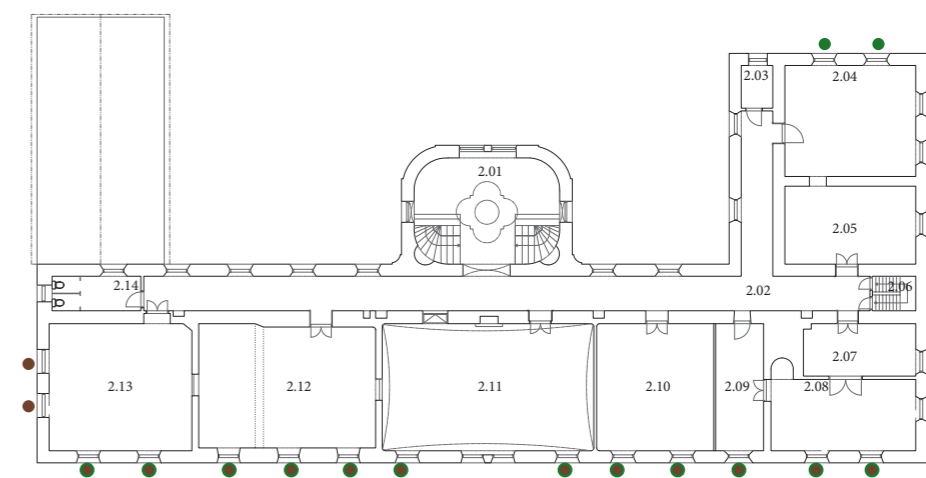
Okna O2 západního křídla stejného tvarosloví jako ta na hlavním křídle byla pravděpodobně přirozeně instalována také zcela nová.

Co se týče barevnosti mají okna mimo venkovní stranu okenního rámu, která je vínová, barvu krémově bílou odlišující se tak decentně od čistě bílého nátěru fasády.

Venkovní plechový parapet všech oken O2 je vínový, vnitřní krémový dřevěný s různou profilací - vždy dle stáří vnitřní okenic. Venkovní je zjevně novější, snad instalován společně s klempířskými úpravami střechy s 20. století, vnitřní by mohl být z III. fáze výstavby - tak, jako u O1.

Zřejmě vnitřní okenice z II. fáze zámku se dochovala v m. 2.13 - jejich venkovní prokazují znaky III. fáze.

III. fází příběh oken zjevně nekončil. Na mnoha venkovních i vnitřních okenicích najdeme novodobé panty navádějící nás k myšlence, že další hromadná výměna okenic, nejspíš hlavně jen těch venkovních proběhla někdy v 1. polovině 20. století. Zachovalá vnitřní byla patrně pouze překována. Nicméně i u venkovních mohlo dojít pouze k překování - tak, jako u O1. O2 mají příběh ještě pestřejší, jelikož některé vnitřní okenice vykazují zjevně znaky (bakelitové kličky) datace 60. let 20. století.

okno O2

patro

nové či pouze překované okno - 20.-30.léta 20.st.

patrně zcela nová vnitřní okenice+parapet - 60.léta 20.st.

m. 2.13

obrtlík - cca 1900

okno O2

patro

m. 2.13

m. 2.13

okno O3

přízemí

Popis:

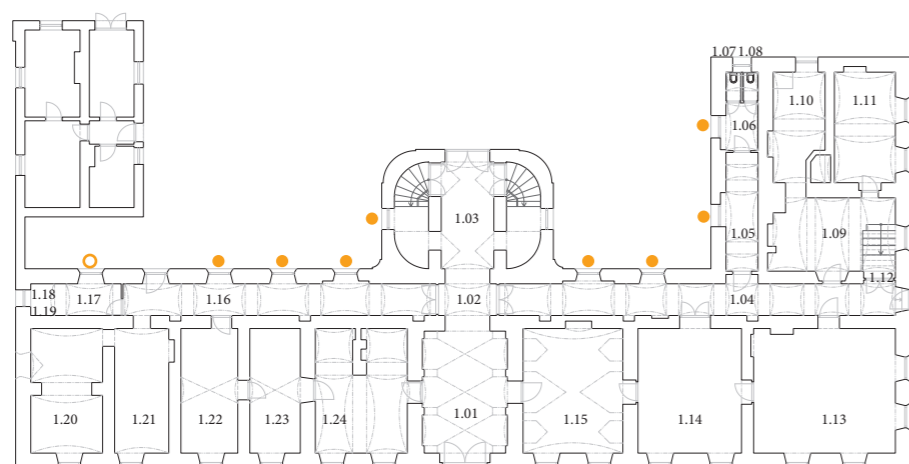
Jedná se o nová (70.-80.léta 20.st.) 4-dílná zdvojená dovnitř otevíravá dřevěná okna nacházející se po celém obvodu dvorní fasády. Pravděpodobně se tvaroslovně jedná o přibližné repliky původních oken z projektu k fázi III. Jejich předešlou podobou je možná dnes zaslepené dvojitě okno O3' v 1.17. s krémovým nátěrem patrně někdy z doby po 2.sv.v. před vznikem domu pro školníka.

Co se týče barevnosti jsou bez nátěru.

Venkovní plechový parapet je pozinkovaný, najdeme zde ještě vždy 4 okapničky, vnitřní dřevěný jednoduchý.

Sklo je zatmeleno bílým tmelem z venkovní strany.

Kování je novodobé, kličky bakelitové.

okno O3

přízemí

EXT/INT

okno O3

přízemí

A,B,C - INT, D - EXT

okno O4

patro

Popis:

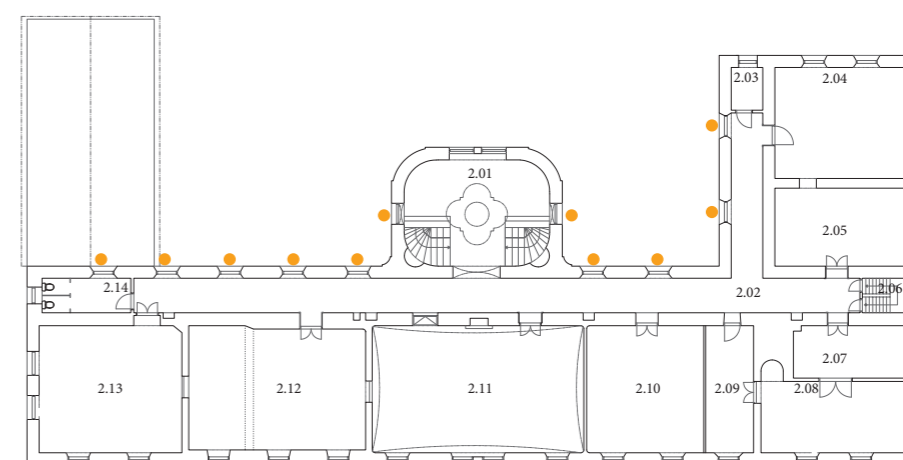
Jedná se o 6-dílná jednoduchá dřevěná okna nacházející se po celém obvodu dvorní fasády. Velmi pravděpodobně se jedná o repliky (datace 80.léta?) původních oken. Ovšem nevíme, byla-li realizována dle projektu k fázi III. Ten totiž počítal s pouze 4-dílnými, však stejných rozměrů.

Co se týče barevnosti jsou tyto repliky bez nátěru.

Venkovní plechový parapet zinkovaný, najdeme zde ještě vždy 4 okapničky, vnitřní dřevěný jednoduchý.

Sklo je zatmeleno bílým tmelem z venkovní strany.

Kování je novodobé, kličky bakelitové.

okno O4

patro

okno O5

přízemí/patro

Popis:

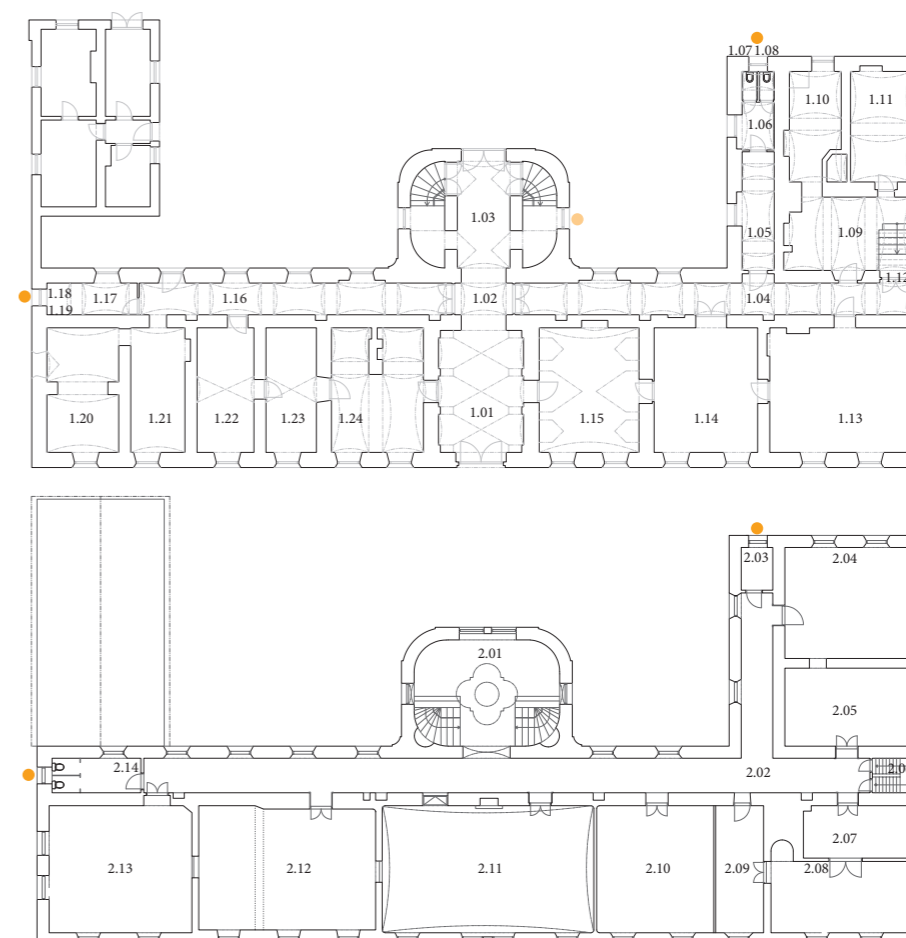
Jedná se o 2-dílná jednoduchá dřevěná okna nacházející se pouze lokálně na záchodech v přízemí a patře. Na dokumentaci z fáze III výstavby (1822) vidíme, že byla zamýšlena jako slepá, dle jejich tvarosloví, použitého kování a klempířských prvků (okapničky) bychom je mohli zařadit do doby osazení okna O3', tedy poválečné doby před vznikem domku pro školníka. Zdali nahradila předešlá můžeme dle dochované ikonografie z 1. poloviny 20. století, kde nejsou, vyloučit, zda-li zde ale nějaké ještě předtím byla nevíme, ikonografie z 30. let ukazuje malé větrací štěrby. Téměř stejné okno -O5'- se nachází v přízemní nise slepého okna na západní straně schodišťového rizalitu.

Venkovní plechový parapet replik je zinkovaný, najdeme zde ještě vždy 4 okapničky, vnitřní dřevěný jednoduchý.

Sklo je zatmeleno bílým tmelem z venkovní strany.

Co se týče barevnosti dochovaných původních oken jsou ty ve východní fasádě ve stejném duchu jako okna O1 a O2. Ostatní jsou bez nátěru jako zbylá dvorní nová okna.

Kování je novodobé, klíčky bakelitové.

okno O5

přízemí/patro

SOUBOR:
DVEŘE**Popis:**

Z I. fáze výstavby se nám velmi pravděpodobně nedochovaly žádné dveře, snad možná jen druhotně užitá kování na klasicistních dveřích v přízemí. Nejvíce kvalitně řemeslně provedených dveří se zachovalo patrně z II. a III. fáze výstavby a to včetně hlavní vstupních a dveří na schodiště. Zbylé dveře byly nahrazeny novotvarem. Některá dveře byla časem zazděna, jiná probourána.

dveře D1.1

přízemí

Popis:

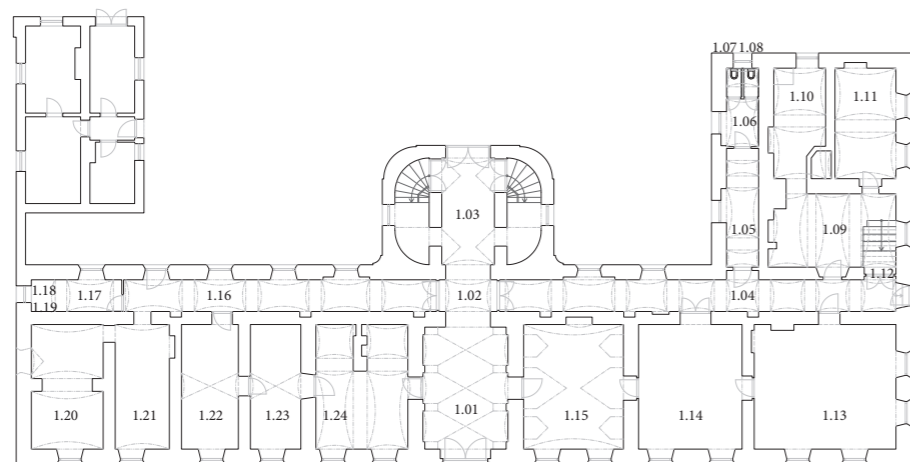
Jedná se o 2-křídlá dřevěná hlavní vstupní dovnitř otevíravá vrata ze zámeckého parku s proskleným nadsvětlíkem. Vykazují převážně klasicistní znaky a detaily, z toho můžeme usuzovat, že pocházejí z III. fáze výstavby zámku. Snad všechny prvky, včetně kování, patrně mimo dveřní kliku a jistě štítek, můžeme považovat za původní.

K domněnce, že jsou luisézně klasicistní ještě z fáze II zámku může vybízet jiný tvar zdobného středového pilastru než na dveřích na schodiště, které jsou patrně z fáze III., protichůdnou výpověď však dává samotný tvar segmentového oblouku dveří a již zmíněné kování.

Sklo nadsvětlíku je zatmeleno bílým tmelem z venkovní strany.

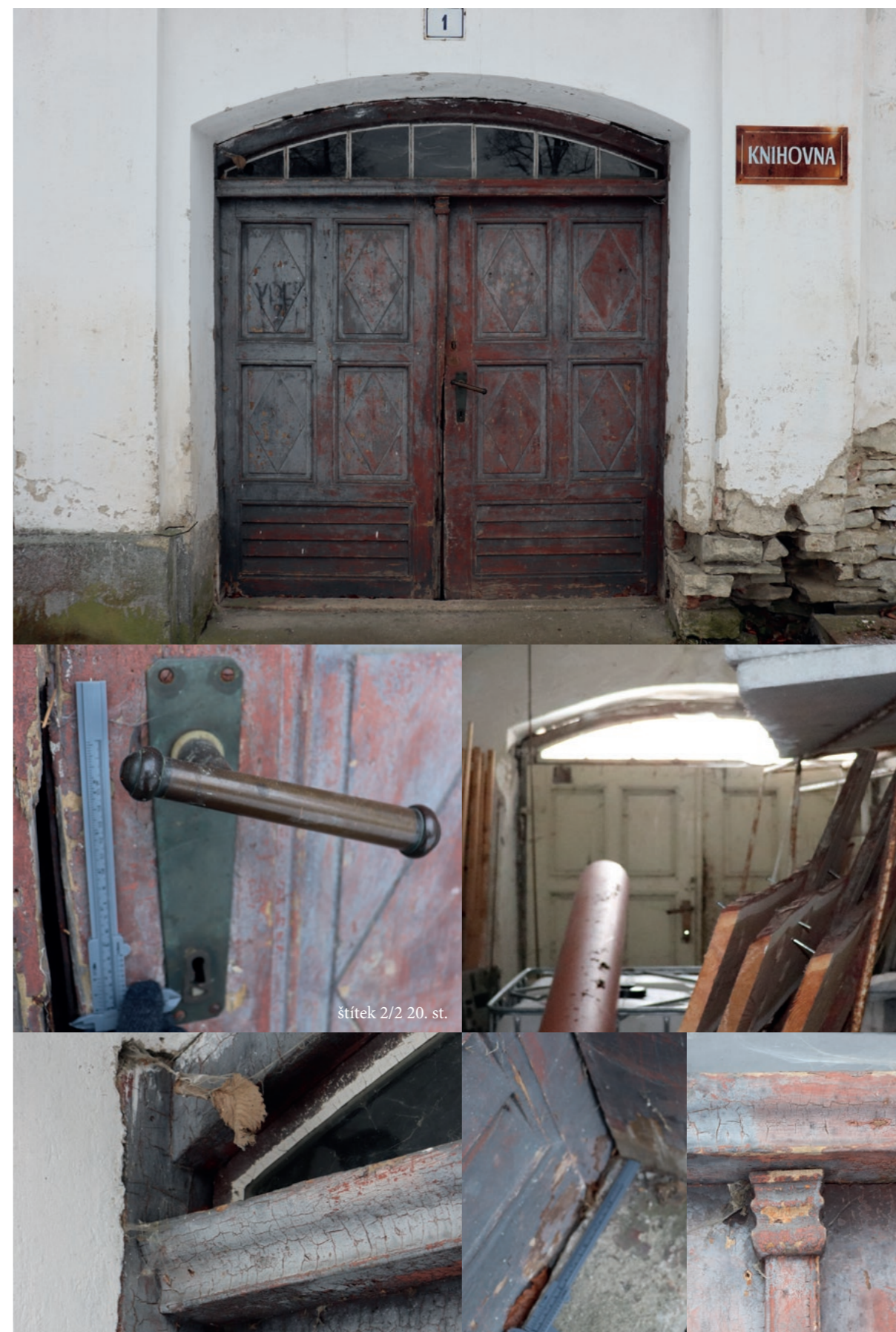
Vrata z exteriéru měly zřejmě postupně následující barevnost. První nátěr okrový, druhý vínový, odstínu okenních rámců, poslední olejově modrý. Z interiéru byla pravděpodobně vždy krémová.

Kování je původní, klikka mosazní, nadsvětlík držen obrtlíky.

dveře D1.1

přízemí

dveře D1.1

přízemí

dveře D1.1

přízemí

dveře D1.2

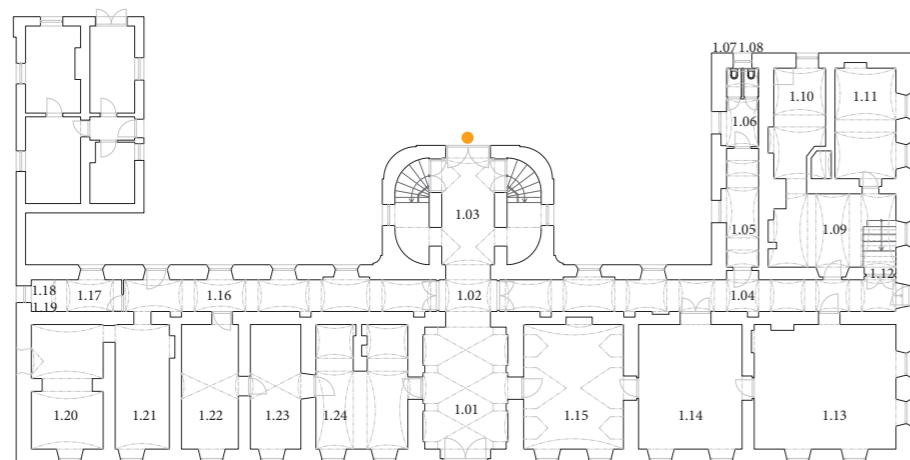
přízemí

Popis:

Jedná se o 2-křídla dřevěná vstupní dovnitř otevíravá vrata ze zámeckého dvora s proskleným nadsvětlíkem. Vykazují převážně klasicistní znaky z interiéru shodné z D1.1, ne však shodné z exteriéru, navíc kování vykazuje obdobné znaky jako na patrně překovaných či vyměněných oknech z III. fáze výstavby někdy v 20., spíše 30. letech, s čímž by korespondovala i bílo-mosazná klikka a panty patrně z 30.let, což navádí k myšlence, že byla v tomto období vyhotovena replika předešlých nosoucích znaků II fáze s obdobnou barevností jako záchodová okna O5 na východní fasádě hlavního křídla. Samotný rám, soudě jeho dle povrchového stavu, může být starší.

Sklo nadsvětlíku je zatmeleno bílým tmelem z venkovní strany.

Stávající výrazná barevnost křídel je okrová, novodobá, patrně novější než dveře samotné. Dveře ze III. fáze zámku byla snad shodná s barevností D1.1 a rámu oken - vínová? - některé rámy vykazují jako D1.1 a jedna odkrytá vrstva fasádního nátěru první barevnost citlivější okrovou.

dveře D1.2

přízemí

dveře D1.3

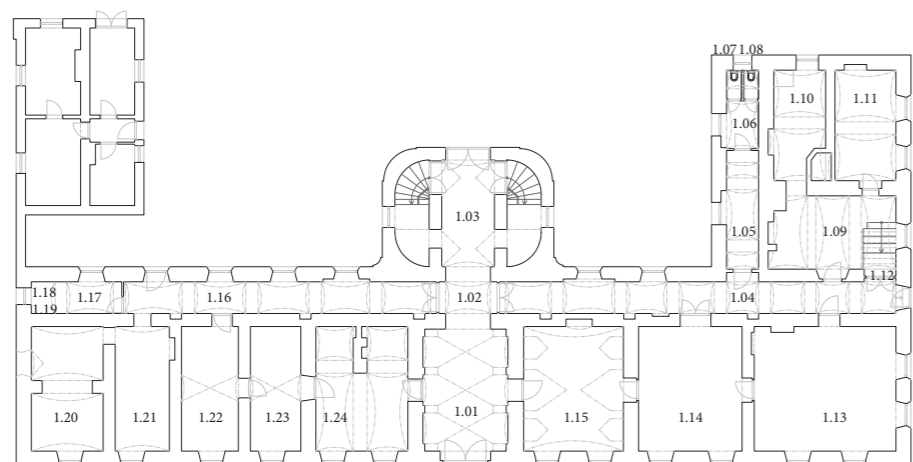
přízemí

Popis:

Jedná se o 1-křídle dřevěné lačkové vedlejší vstupní dovnitř otevíravé dveře ze zámeckého parku se zaplntovaným nadsvětlíkem. Dveře jsou novodobé patrně z oprav zámku v 70.-80. letech.

Stávající barevnost křídel je tmavě hnědá korespondující s ostatními novodobými novotvary v této části zámku užívané jako zázemí obecních kulturních akcí v blízkosti.

Plány z roku 1822 a 1842 zobrazují na jejich místě osu záchodových větracích oken. Plány z roku 1942 však ukazují v přízemí venkovní dveře a v patře pouze zeď, jelikož za ní jsou pouze schody na půdu. Z toho můžeme vyvodit, že dveře nejsou datačně shodné s probouraným otvorem.

dveře D1.3

přízemí

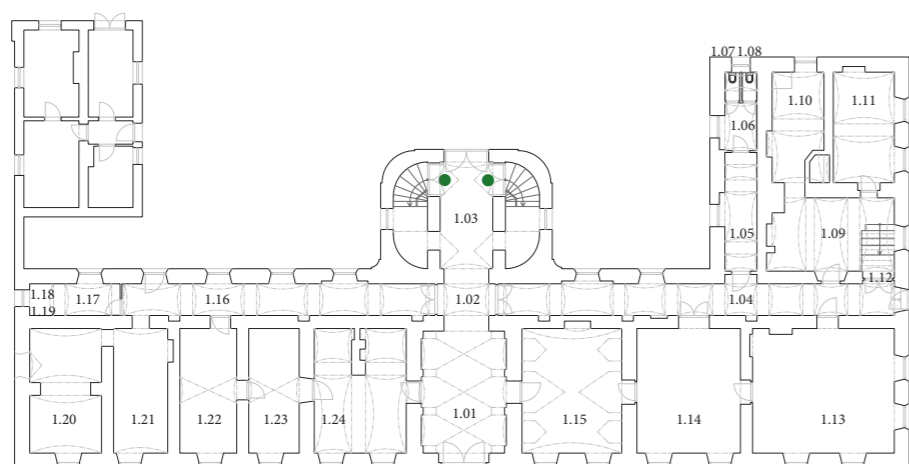
dveře D1.4

přízemí

Popis:

Jedná se o 2-křídle dřevěné částečně prosklené segmentem klenuté do průjezdu otevíravé dveře na schodiště s proskleným obloukovým nadsvětlíkem. Vykazují převážně klasicistní znaky a detaily, z toho můžeme usuzovat, že pocházejí z III. fáze výstavby zámku. Kování však vykazuje novější znaky (klička - 1890-1930), křídla jsou kotvena nábytkovými panty a rám oblouku není zcela v souladu se štukovou archivoltoou nade dveřmi ze strany schodiště. Mohou tedy být náhradou starších či pouze přenesenými dveřmi, možná z místa dnešních D1.5.

Dveře jsou směrem do průjezdu krémově bílá, směrem do schodiště vykazují hnědý nátěr.

dveře D1.4

přízemí

dveře D1.4

přízemí

dveře D1.4

přízemí

dveře D1.5

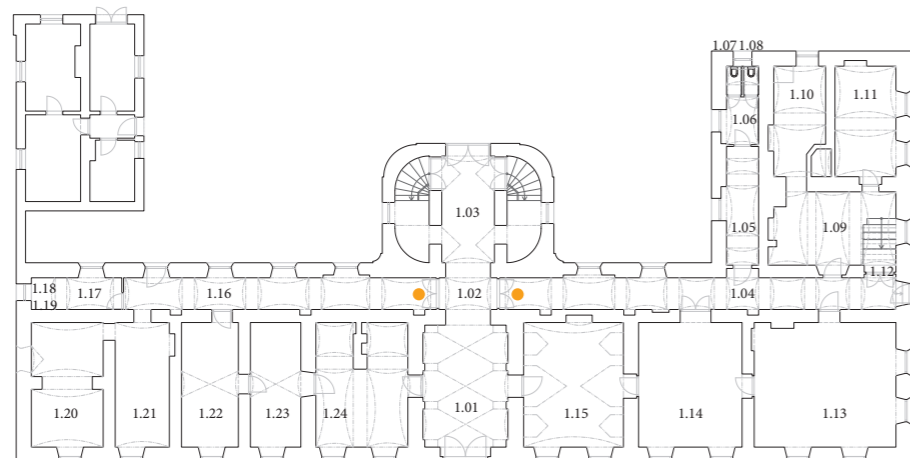
přízemí

Popis:

Jedná se o 2-křídle dřevěné z průjezdu do chodeb otevřené dveře s plným obloukovým nadsvětlíkem.

Ty do 1.04 jsou snad nejnovějším novotvarem zámku (po r. 2000). Tento novotvar je bezbarvý, snad pouze s bezbarvým lakem.

Ty do 1.16 jsou konstrukčně prkenné sklížené trámky, stejně je proveden i nadsvětlík. Do průjezdu jsou lakovány a natřeny slonovou kostí, směrem do chodby křídla barevnost nemají, obložky a nadsvětlík jsou přetřeny bílým nátěrem. Najdeme na nich starý krabicový zámek. Svým provedením navádějí k myšlence, že tato část zámku v době jejich vzniku měla dosti utilitární a nereprezentativní charakter. Na plánech z roku 1822 však vidíme místnosti v této části, i dle inventářů z 1. pol.19. století soudě, vybaveny pro potřeby obytné. Dveře jsou tedy novější, možná z doby fungování zámku jako školy (40.-60.léta), kdy se tamější prostory později snad staly skladovacími, zámek mohl být druhotně užít.

dveře D1.5

přízemí

pohled z m. 1.16

pohled do m. 1.16

pohled z m. 1.04

pohled do m. 1.04

dveře D1.5

přízemí

dveře D1.6

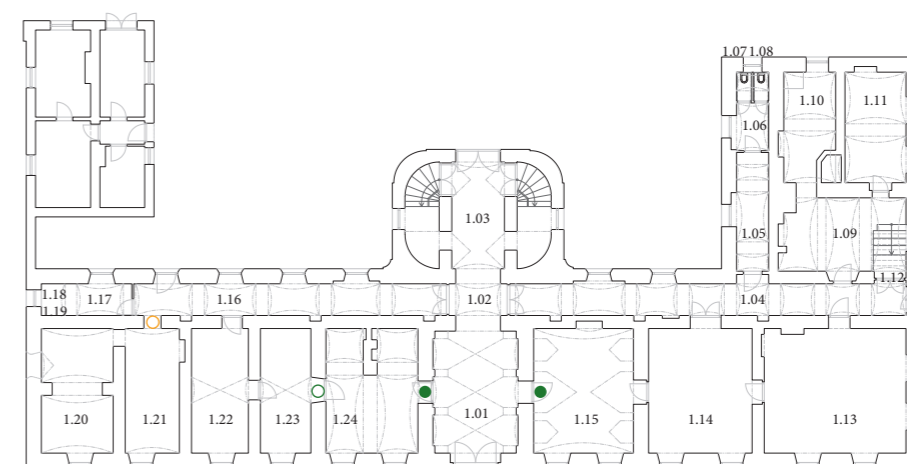
přízemí

Popis:

Jedná se o 1-křídle dřevěné obložkové otevíravé klasicistní dveře stejných tvarů jako ostatní v zámku. Můžeme se domnívat, že byly instalovány v rámci fáze III nejen v celé přízemní enfiládě, ale také ve dveřích do chodeb. Dochovaly se celé pouze v 1.15 a částečně v 1.21,23,24,23. Najdeme na nich druhotně užité barokní kování - závěsy, stopy po krabicovém zámku a středovém úchopu (knopku).

Zřejmě byly celokrémové, čehož stopy můžeme dodnes pozorovat na těch v 1.24. Dochované dveře v 1.15 jsou však nyní opatřeny celomodrým nátěrem.

Některé kovářské detaily se nedochovaly a byly nahrazeny novotvary. Dochované jsou velmi obdobného charakteru jako u oken z této fáze výstavby.

dveře D1.6

přízemí

pohled z m.1.15 do m.1.01

dveře D1.6

přízemí

dveře D1.6

přízemí

dveře D1.6

přízemí

dveře D1.7

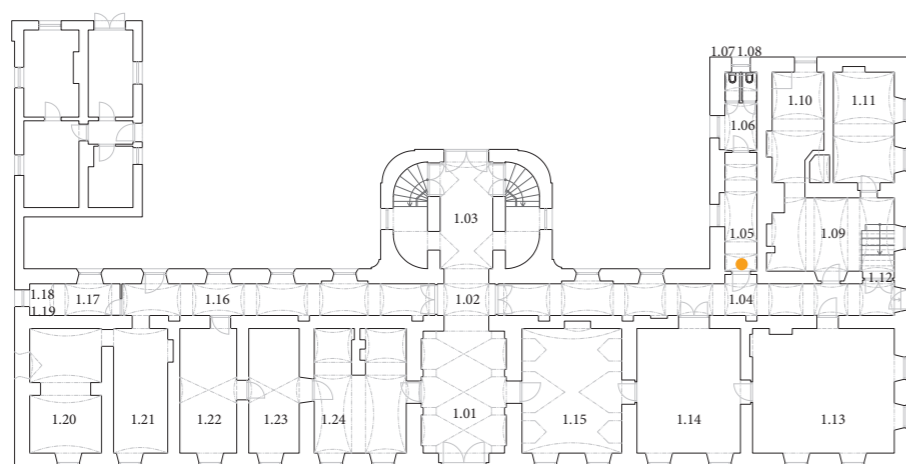
přízemí

pohled z m.1.05 do m.1.04

Popis:

Jedná se o celokrémové 1-křídle dřevěné obložkové otevíravé novodobé (20.století) částečně prosklené dveře s dřevěnou ostře řezanou zárubní.

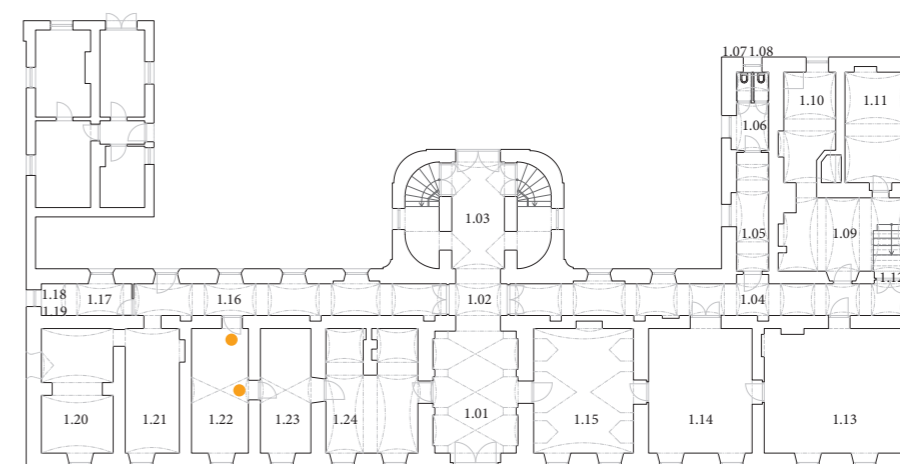

dveře D1.8

přízemí

Popis:

Jedná se o celokrémové 1-křídle dřevěné obložkové otevíravé novodobé (40.-50.léta 20.st.) s dřevěnou zárubní. Zjevně, tak jako D1.7 nahradily nedochované dveře D1.6.

dveře D1.8

přízemí

pohled z m.1.22 do m.1.16

pohled z m.1.23 do m.1.22

dveře D1.9

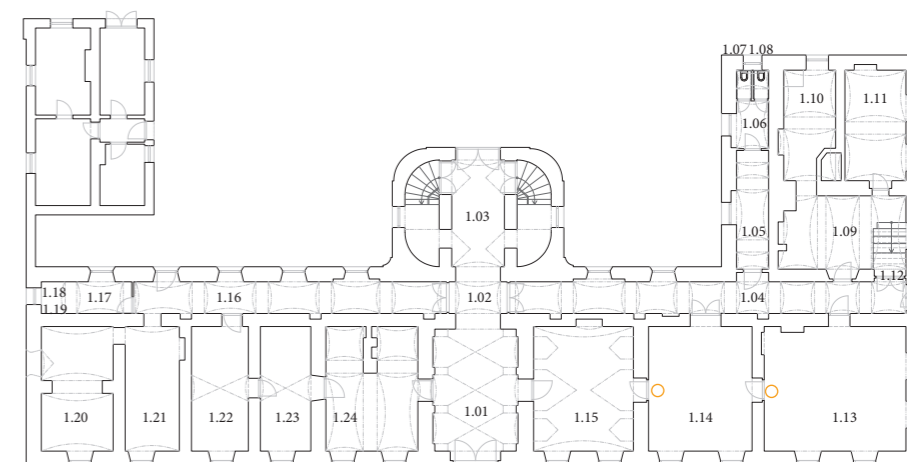
m.1.14, přízemí

pohled z m.1.13 do m.1.14

Popis:

Novodobé dveře
(20.století) 2-křídle
otevíravé s vínovou
kovovou zárubní
a nedochovaným
křídlem.
2ks v m 1.14

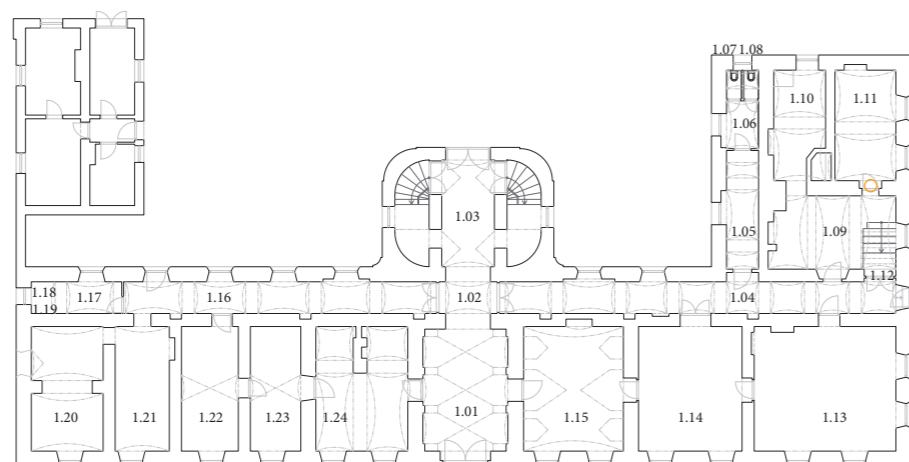
dveře D1.10

přízemí

pohled z m. 1.11 do m. 1.09

Popis:

Novodobé dveře
(20.století) 1-křídle
otevřené s vlnovou
kovovou zárubní
a nedochovaným
křídlem. 1ks

dveře D1.11

přízemí

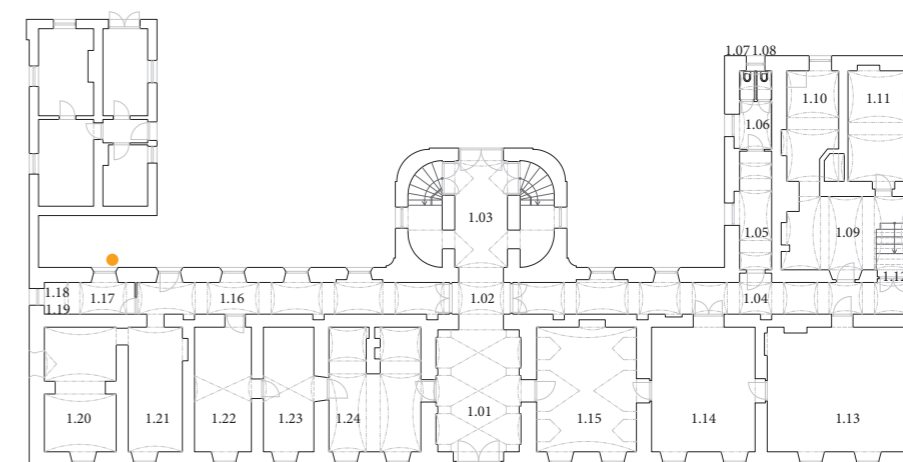

INT

EXT

Popis:

Jedná se o 1-křídle dřevěné otevřené novodobé (20.století) dveře v druhotně proraženém vstupu na dvůr z m.1.16 s kovovou zárubní.

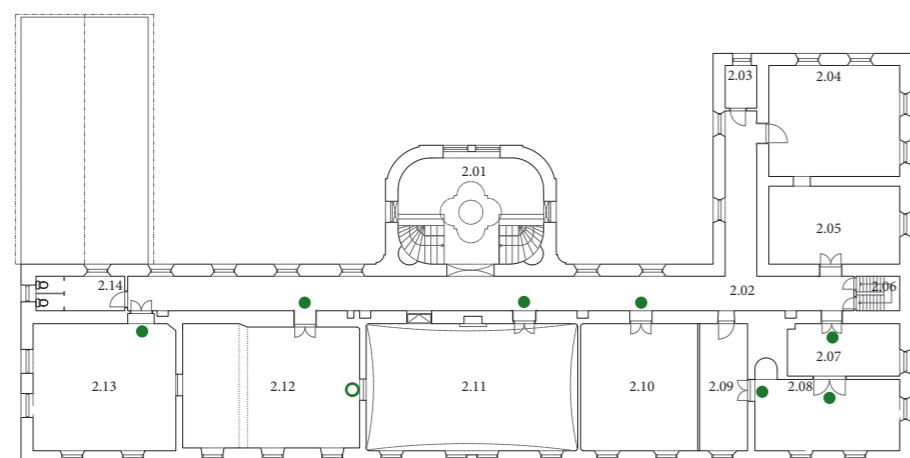
dveře D2.1

patro

Popis:

Jedná se o 2-křídle dřevěné obložkové otevíravé klasicistní dveře stejných tvarů jako ostatní v zámku s profilovaným deštěním a veřejemi. Můžeme se domnívat, že byly ve fázi III instalovány v patře celé enfilády hlavního křídla včetně vstupů na chodbu a ve východním křídle. Z původního kování se dochovaly pouze panty, na křídlech můžeme pozorovat stopy původního krabicového zámku z rubové strany.

Dveře mají celokrémový nátěr, patrně původní z doby jejich osazení.

dveře D2.1

patro

pohled z m. 2.07 do m. 2.02

dveře D2.1

patro

dveře D2.1

patro

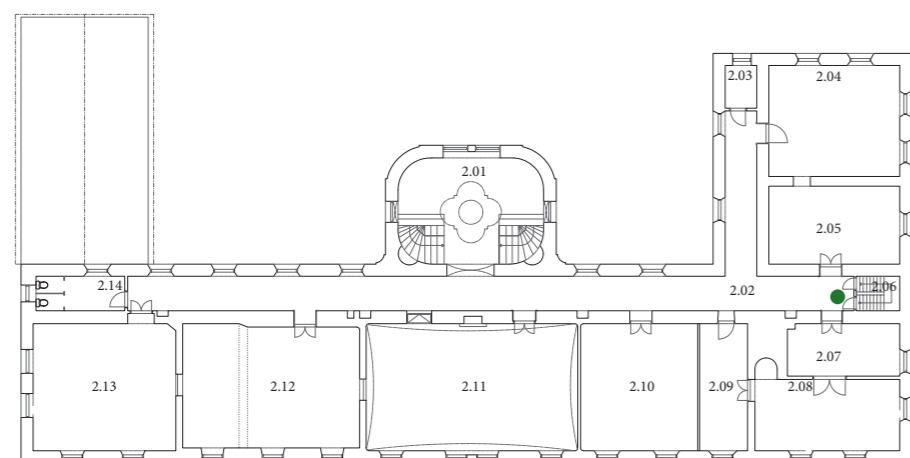
dveře D2.2

patro

Popis:

Jedná se o 2-křídle dřevěné otevíravé klasicistní dveře jednodušších profilací a kování (lístkové panty, ...) jako ostatní v klasicistní v patře před schodištěm vedoucím na půdu. Pochází patrně také z fáze III zámku, kdy zde byly projektem z roku 1822 původně zamýšleny záchody.

dveře D2.3

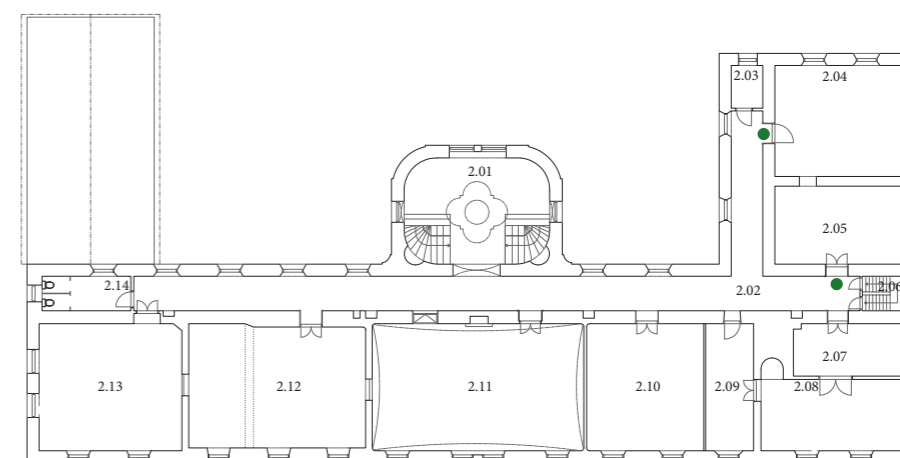
patro

Popis:

Jedná se o 1-křídle dřevěné obložkové otevíravé klasicistní dveře stejných tvarů jako ostatní 2-křídle v zámku s profilovaným deštěním. Můžeme se tak nejen dle shodné barevnosti domnívat, že se jedná o snahu navázat na ty z III. fáze výstavby v novějších zásazích, snad v 1.pol. 20. st..

Klička vykazuje obdobné tvarosloví jako klička dveří na schodiště.

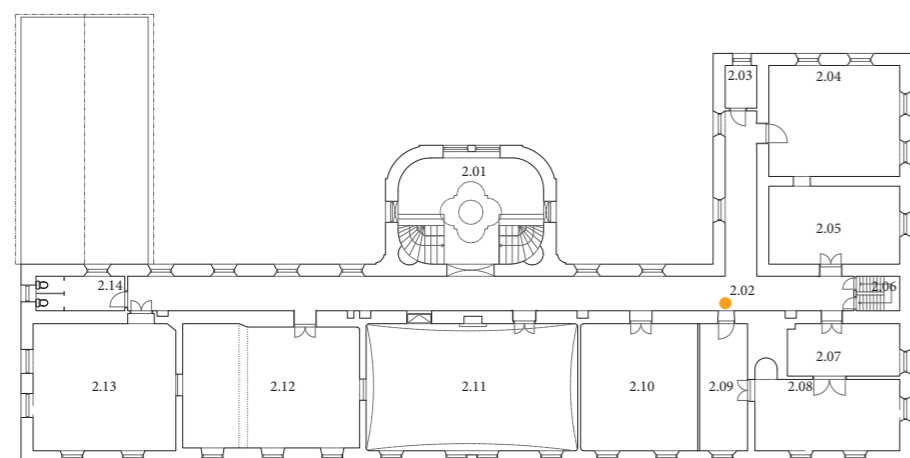

dveře D2.4

patro

Popis:

Jedná se o 1-křídle dřevěné obložkové otevíravé klasicistní dveře stejných tvarů jako D1.6 s nejspíš druhotně užitým starším barokním kováním. Vzhledem k rozboru stavební situace novodobě (Grůza, Goryczková 99) zřízené místnosti 2.09 se můžeme domnívat, že dveře byly druhotně použité a původně byly v přízemí, kde takové dnes chybí a jsou tam například pouze kovové obložky.

dveře D2.4

patro

pohled z m. 2.09 do m. 2.02

pohled z m. 2.09 do m. 2.02

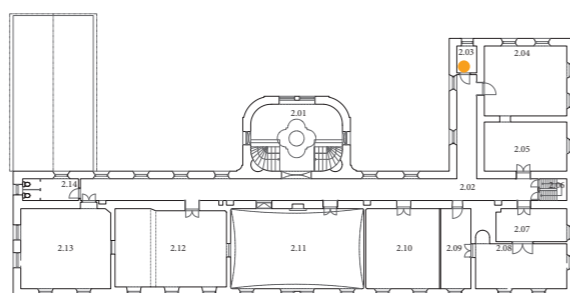
dveře D2.5

patro

Popis:

Jedná se o 1-křídle plechové obložkové otevíravé novodobé (2.pol.20.století) dveře. Obložky jsou dřevěné, najdeme na nich kovové panty nabízející stejnou dataci jako dveře D1.7,8.

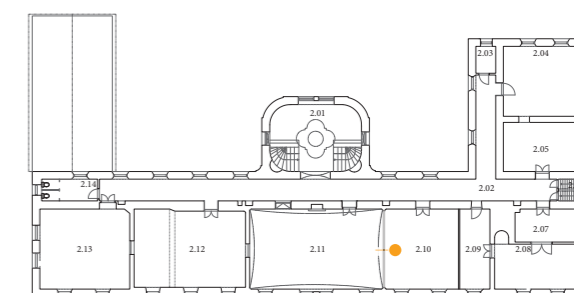
dveře D2.7

patro

Popis:

Jedná se o 1-křídle dřevěné obložkové otevíravé novodobé dveře (patrně zásah 1964). Jsou prkenné stažené kovovým rámem.

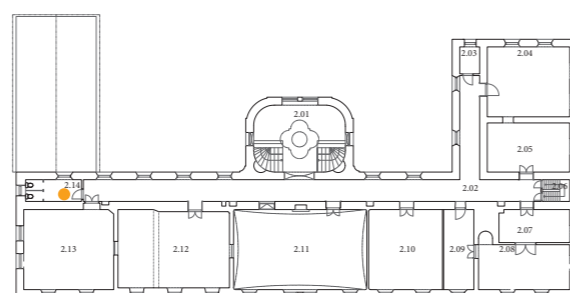
dveře D2.6

patro

Popis:

Jedná se o 1-křídle obložkové otevíravé novodobé (2.pol.20.století) dveře. Obložky jsou dřevěné stejné profilace jako u D2.5.

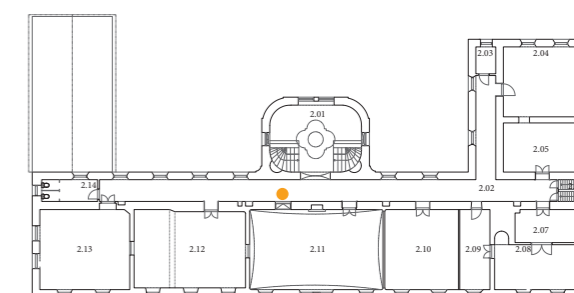
nika velká ortogonální s policemi

m. 2.11, patro

Popis:

Jedná se zřejmě o zaslepené starší dveře vyplněné novějším (2.pol.20.století) deštěním a zárubní se dvěma poličkami. Jsou celoběžové s vínovým lémem na hraně vnitřních ploch a venkovní plochy zárubně.

SOUBOR:
další prvky

Popis:

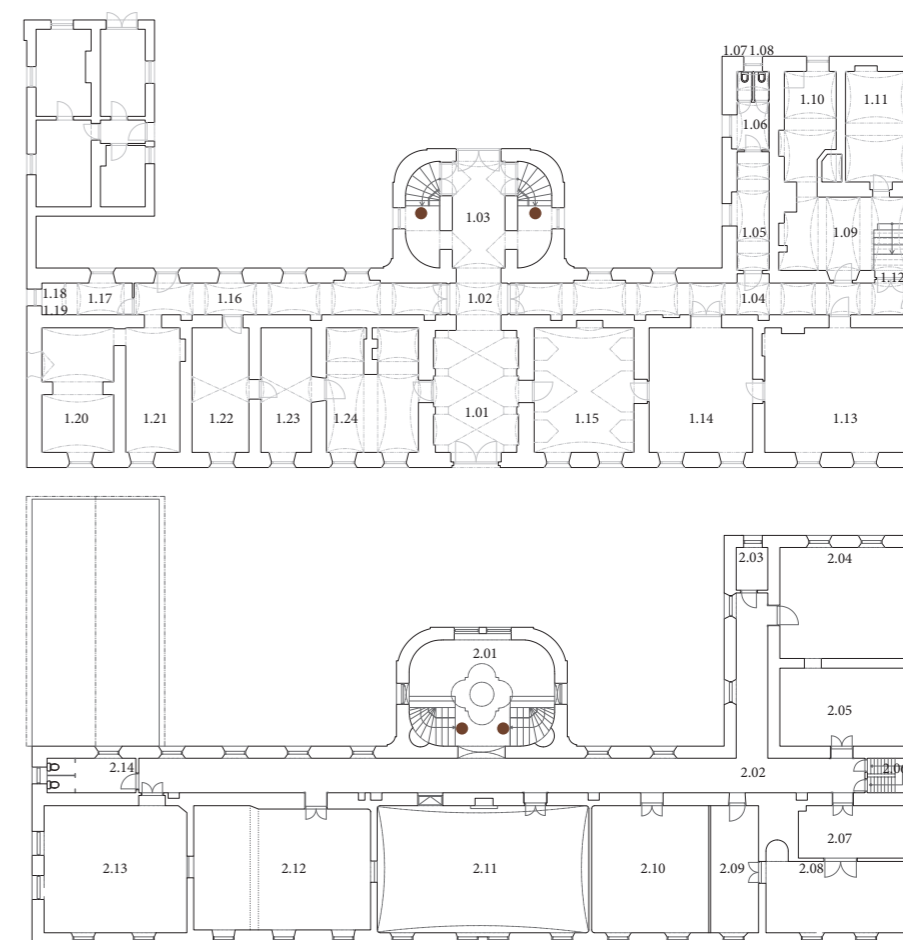
viz jednotlivé prvky

Schodiště hlavní dřevěné

přízemí - patro

Popis:

Jedná se o 2 ramenné dřevěné zaoblené schodiště vepsané do schodišťového rizalitu tvaru oblého obdélníku. Mezipodesta má kamennou dlažbu obdobné textury jako dlažby na chodbách v přízemí. Na schodišti najdeme snad původní dřevěné madlo kruhového profilu a novodobé dřevěné ohrádkové zábradlí při vnitřní třetině instalované z bezpečnostních důvodů patrně v době školní funkce zámku (40.-60.léta). Jedná se velmi pravděpodobně o schodiště původní z doby vzniku rizalitu - tj. fáze II.

schodiště hlavní dřevěné

přízemí - patro

schodiště hlavní dřevěné

přízemí - patro

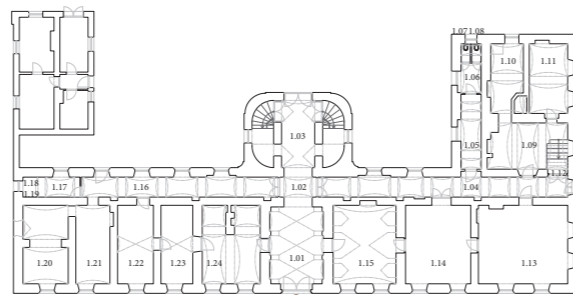

rodový erbovní znak

Popis:

Původní barokní erbovní rodový znak hraběte Jana Františka ze Stommu s hraběcí korunou nad severním portálem do zámku tesané v pískovci z fáze II zámku. Na erbu jsou patrné zbytky zlacení (Grůza, Goryczková 99).

tympanon nad hlavními dveřmi

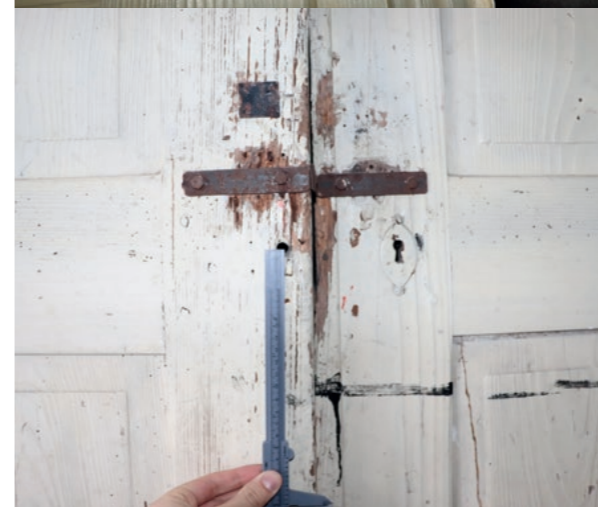

Popis:

Štukový portál z postranními lisénami, na ně nasazenou jednoduše profilovanou štukovou římsou a rozeklaným segmentovým nástavcem supraporty již na fotografiích z 30. let netypicky strohého, dle tvarosloví se patrně jedná o pozůstatek nástavce z II. fáze výstavby, i přesto, že na plánech z roku 1842 není nejspíš vzhledem k jejich charakteru zaznamenán - nezamýšleli jej měnit, nakonec však došlo zřejmě k přezdění oblouku. Vývoj a dataci portálu by mohla objasnit sonda.

vestavěná skříň

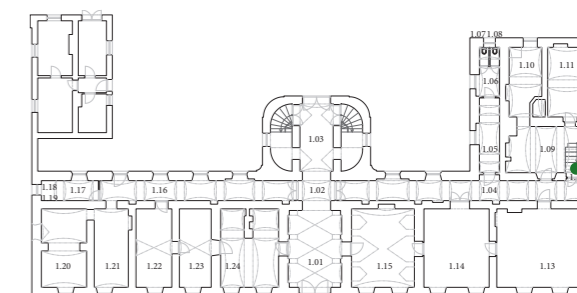
m.1.09, přízemí

Popis:

Na falešné schodiště v m. 1.09 vestavěná dvoukřídlá klasicistní skříň obdobných profilací jako klasicistní dveře v zámku z III. fáze výstavby. Jedná se o obratné využití prostoru nad schody do suterénu zámku. Najdeme zde dochované kování pantů a klíčové dírky. Dle analýzy provozu přízemí soudě, sloužila jidelně služebnictva.

Inventář z roku 1825 hovoří o archivní skříni v jedné z místností, že je to tahle je však dle provedené analýzy provozu zámku nepravděpodobné.

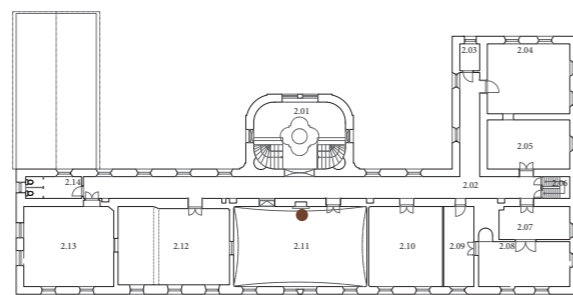
krb

m. 11, patro

Popis:

Barokní krb s profilovanou mramorovou šambránou s ramenovým záklenkem a lasturou v jejím středu. Patrně ještě z fáze II zámku - žádné novější tvarosloví v zámku nevykazuje obdobné znaky, navíc se jedná o kvalitní řemeslnou práci. Nejednalo se jistě o levnou záležitost, nebyl důvod dělat portál krbu nový.

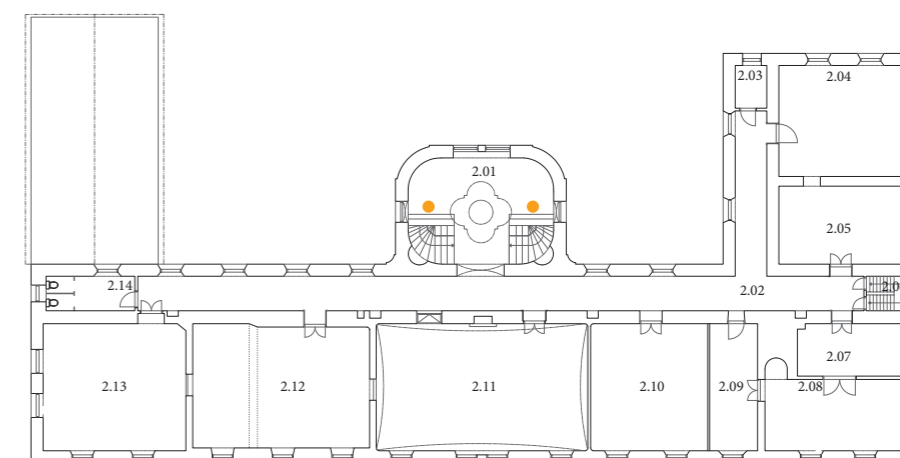
lavice obložková

m. 2.01, patro

Popis:

novodobé? (20.století) dřevěné obložky lavice na chodbě schodišťového rizalitu v patře - instalovány možná při příležitosti svatebních obřadů v tomto foyer?

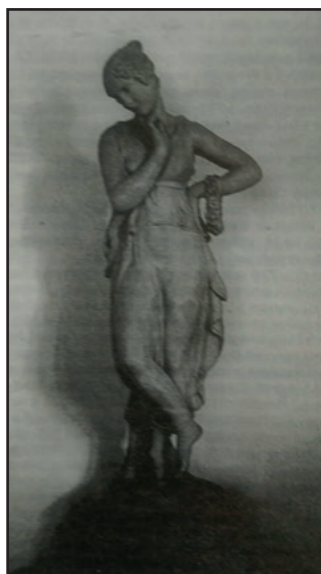

nika schodišťová

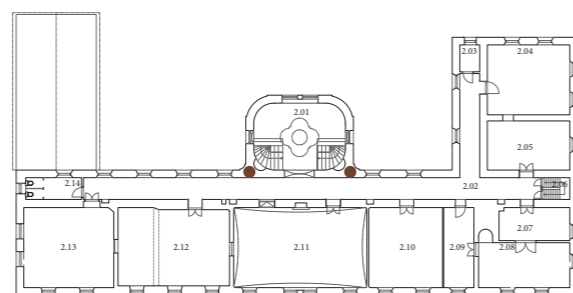

Popis:

schodišťové niky kulově zaklenuté konchou, II. fáze výstavby, místo pro plastiky, 1 z nich je zachycena na dochované fotografii (viz níže) - jedná se o ženu s věnečkem antického mytologického vzezření typického pro dobu vzniku ryzalitu v duchu klasicismu

BALETKA, Ladislav. Liptál: Kapitoly z historie obce na Valašsku. Liptál: Obecní úřad, 1994. ISBN 8090004695.

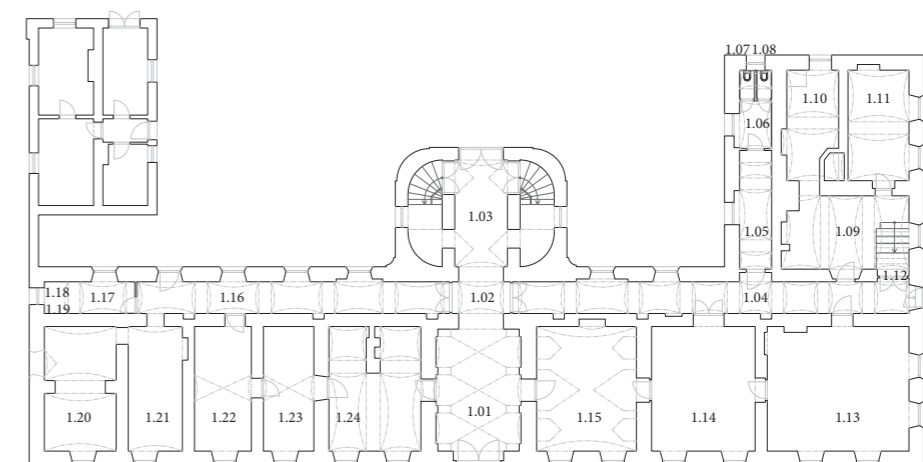
větrací otvory

prizemie

Popis:

větrací štěrbinu suterénu, lokálně dochované starší (II. fáze výstavby) kamenné překlady, některé zaslepené

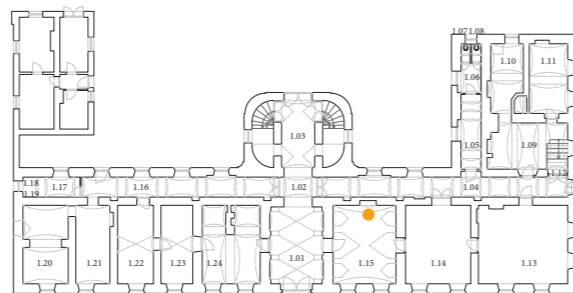

nika oblouková s policemi

m. 1.15, přízemí

novodobá (2.pol.20st.) segmentem klenutá nika na místě zaslepeného dveřního otvoru z 1.15 na chodbu, stejná truhlářská práce jako nika v 2.11, k zaslepení dle dochovaných plánů došlo až poválečně, bílý nátěr je soudobý

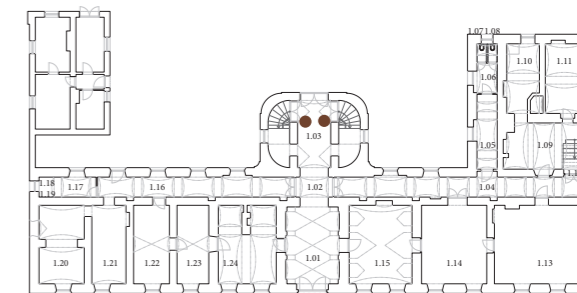

nika malá oblouková soklová

přízemí

kovový škrabák na bláto z bot v nice, II fáze?

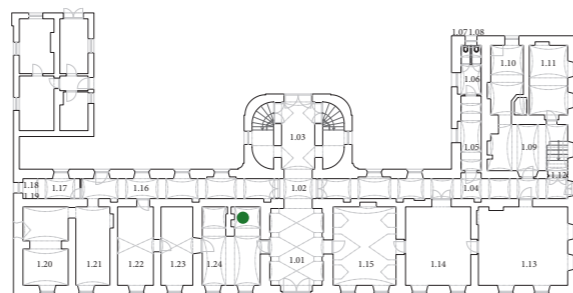

nika malá ortogonální s policemi

m.1.22, přízemí

obdélná jednoduchá nika, dle truhlářské práce patrně z doby po fázi III zámku, kdy zde bylo dle plánu z r. 1822 topeniště

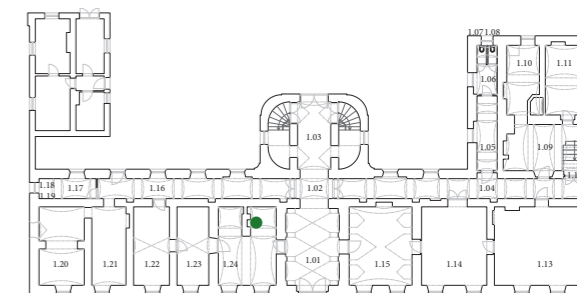

dvířka do komína

m.1.22, přízemí

kovová dřívka do komína v místnosti bývalé místnosti s topeništěm, III fáze?

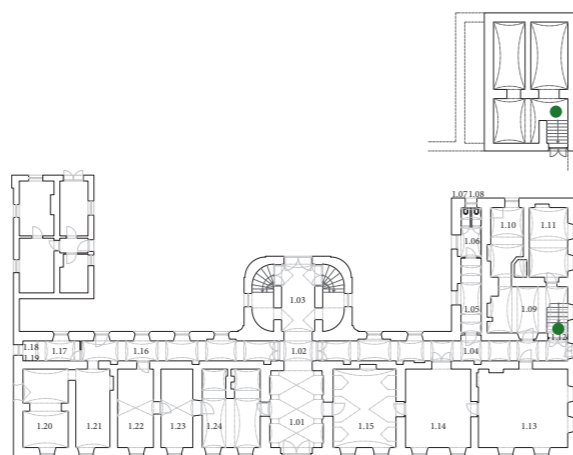

schodiště kamenné

suterén - přízemí

kamenné schodiště do suterénu z fáze III výstavby

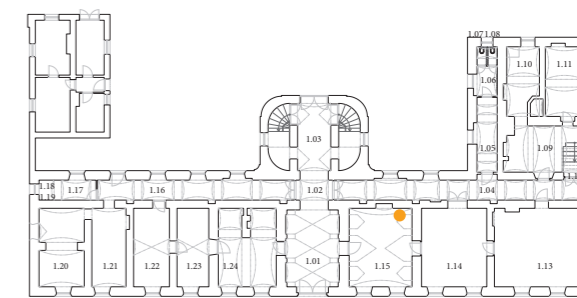

mříž větrací

m.1.15, přízemí

železná větrací mřížka v m.1.15, datace 30.-40. léta 20.st.

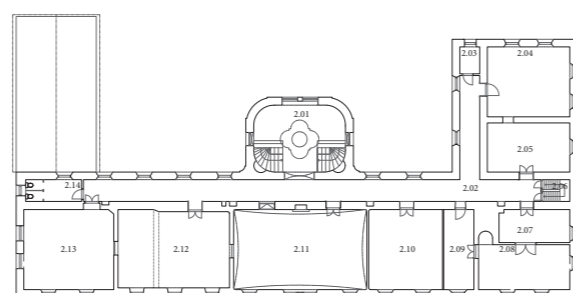

schodiště dřevěné na půdu

patro - podkroví

dřevěné tesařsky vázané schodiště na půdu, původní z fáze III?, kdy byla položena nová střecha?

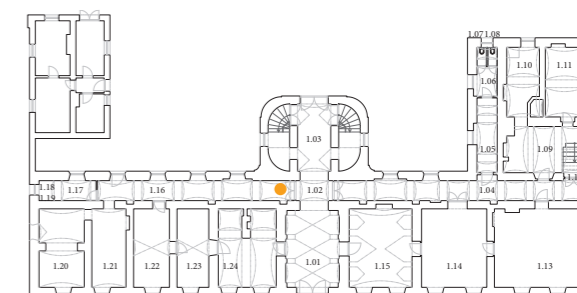

poklop kanalizační 1

m. 1.16, přízemí

železný kanalizační poklop v podlaze chodby v přízemí -litina?, datace 30.-40. léta? 20.st.

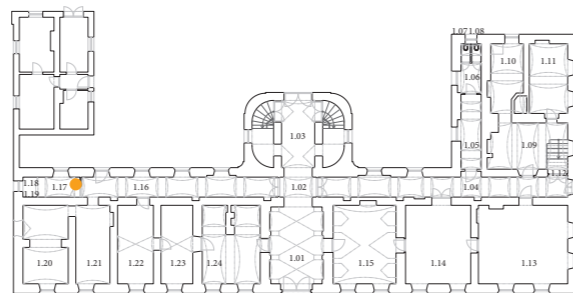

poklop kanalizační 2

m. 1.17, přízemí

železný kanalizační poklop v podlaze chodby v přízemí

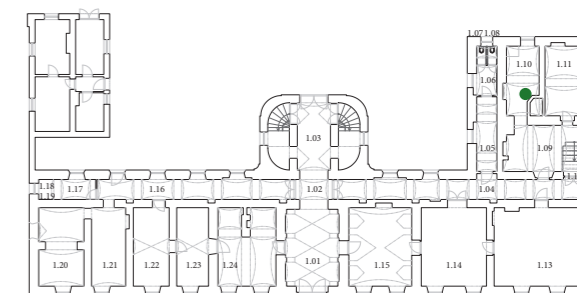

topeniště

m.1.10, přízemí

dochované cihelné topeniště v m.1.10 s nikou patrně pro pec, fáze III a mladší

nika velká konchová

m. 2.08, patro

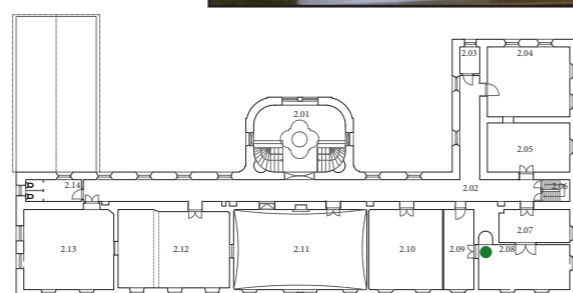

konchou zaklenutá nika pro kachlová kamna odpovídající návrhu z roku 1822

VACULÍK, Miroslav, ed. Liptál včera a dnes: z domácího fotoalba. Liptál: Obec Liptál, 2002. ISBN 8023894625.

vpravo nahoře: zámecká přenesená renesanční kachlová kamna se dochovala v jiné místnosti, nyní zřejmě již jen na fotografii (viz níže)

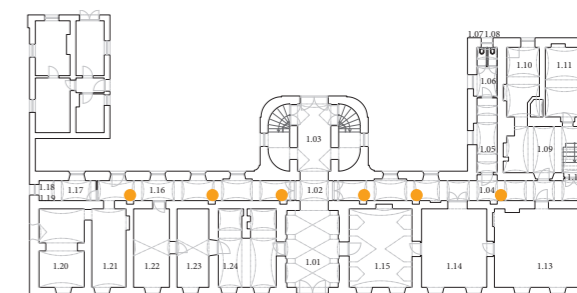
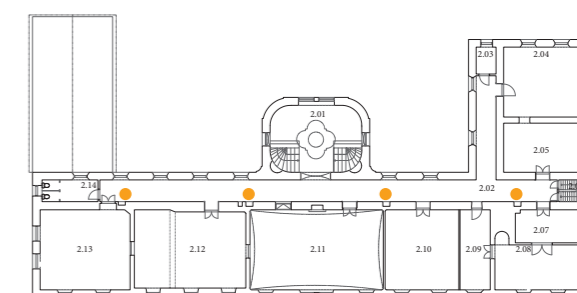

revizní komínová dvířka

přízemí/patro

novodobá kovová revizní dvířka příkladacích prostorů pro kachlová kamna, původní se nikde nedochovala

tvarovky elektrických rozvodů

přízemí-patro

novodobé (20.století) tvarovky, dochované pouze lokálně a v různém stavu

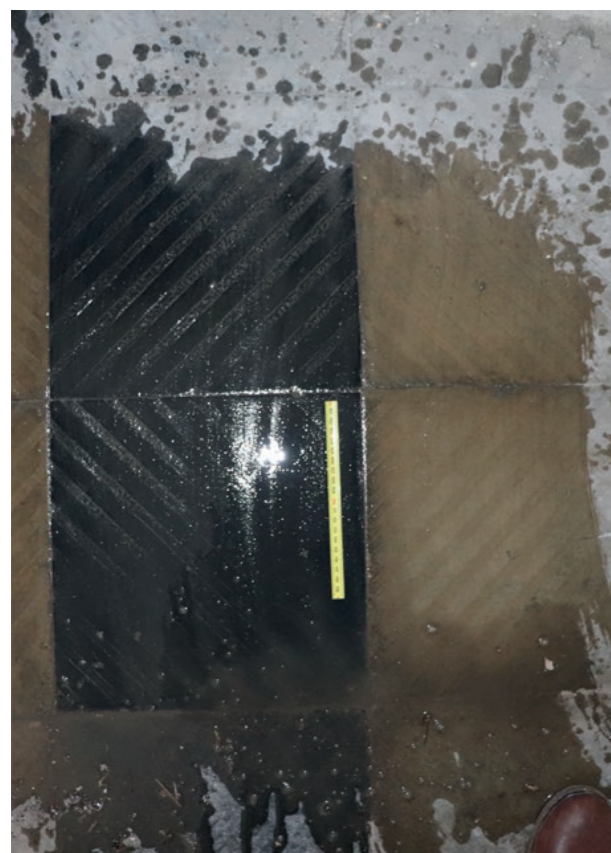
A 70.-80. léta
CB 30.-50. léta
40.-60. létaSOUBOR:
POVRCHY - podlahy, podhledy**Popis:**

Za hodnotné můžeme považovat kamenné dlažby z III. fáze (Grůza, Goryczková 99) výstavby v komunikačních prostorách přízemí, na mezipodestách a v patře. Bezesporu hodnotné jsou dochované klenby v přízemí a necková klenba z fošnových ramenátů nad jídelnou v patře či čtyřlístková štuková výzdoba stropu schodišťové haly v patře. V některých místnostech podlahy zcela chybí, jinde byly nahrazeny či pouze překryty podlahami novými.

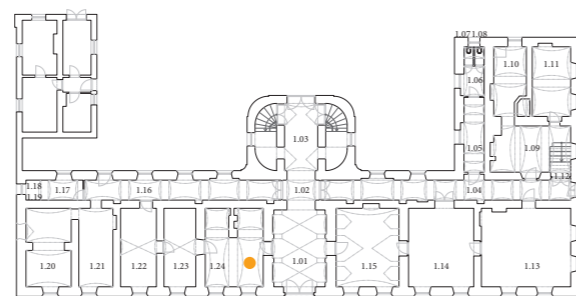
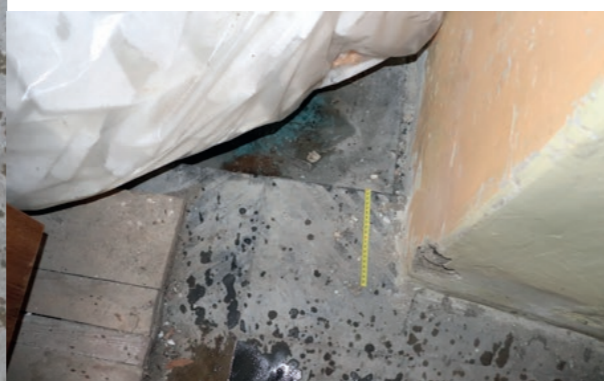

dlažba keramická

m.1.22, přízemí

keramická dlažba
v m. 1.22, 1. 1/4 20.st., přes nu přetažena
podlaha prkenná

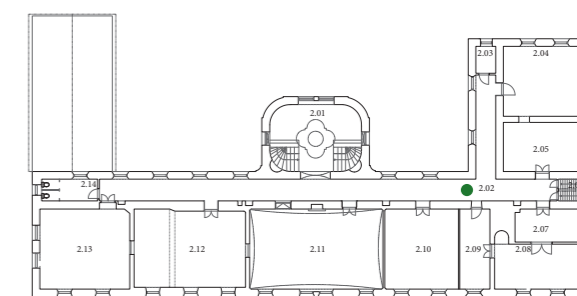

dlažba kamenná

m.2.01,02,03, patro

dlažba kamenná diagonálně uložená,
čtvercový formát 45*45cm, komunikační
prostory v patře, fáze III výstavby
(Grůza, Goryczková 99)

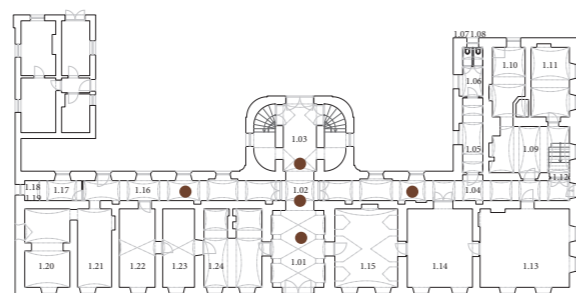

dlažba kamenná

m.1.01-04,16, přízemí

dlažba kamenná, ortogonálního vzoru,
nachází se také na mezipodestěch
dřevěného schodiště, položena ve fázi III
zámku (Grůza, Goryczková 99)

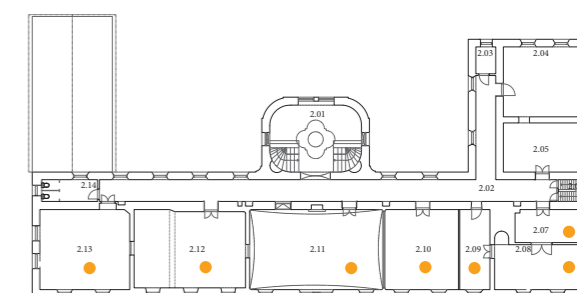

parkety dřevěné

patro

dřevěná-dubová parketová podlaha,
obytné místnosti v patře, možná z fáze III
výstavby, spíše ale později - 30.léta 20.st.

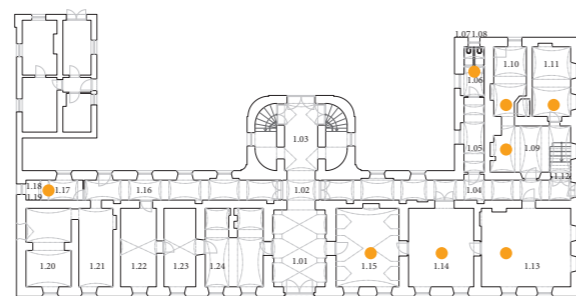

betonová podlaha v přízemí

m.06-11,13-15,17-19 , přízemí

litá betonová podlaha ze zásahů patrně z 60. let 20. století v některých místnostech (m.06-11,13-15,17-19) v přízemí

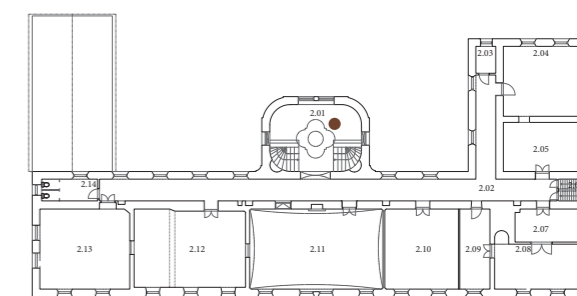

podhled rákosový zdobený 1

m. 2.01, patro

trámkový rákosový podhled s profilovaným fabionem z II. fáze výstavby, ve středu štukový ornament - vytlačená plocha čtyřlístku (quadrilob) s vnitřním oble profilovaným vystouplým kruhem.

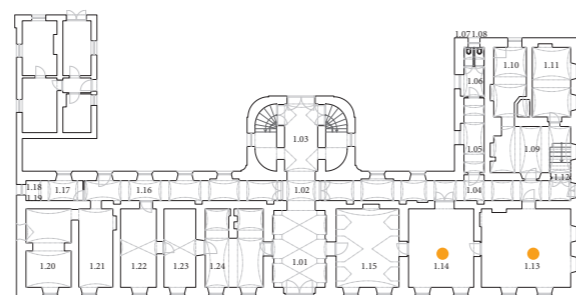

podhled rákosový jednoduchý 1

m.1.13,14, přízemí

dle řezu z r.1945 trámkový rákosový podhled s jednoduchým fabionem po celém obvodu, III. fáze výstavby - dříve dle plánu z r.1822 zde byla klenba, nahrazení mohlo proběhnout ze statických důvodů

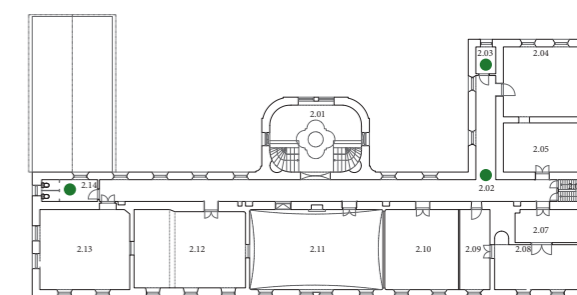

podhled rákosový jednoduchý 2

m. 2.02,3,14, patro

trámkový rákosový podhled s jednoduchým fabionem po celém obvodu, hrana styku zdi a stropu oblá, chodby 2NP, snad III. fáze výstavby

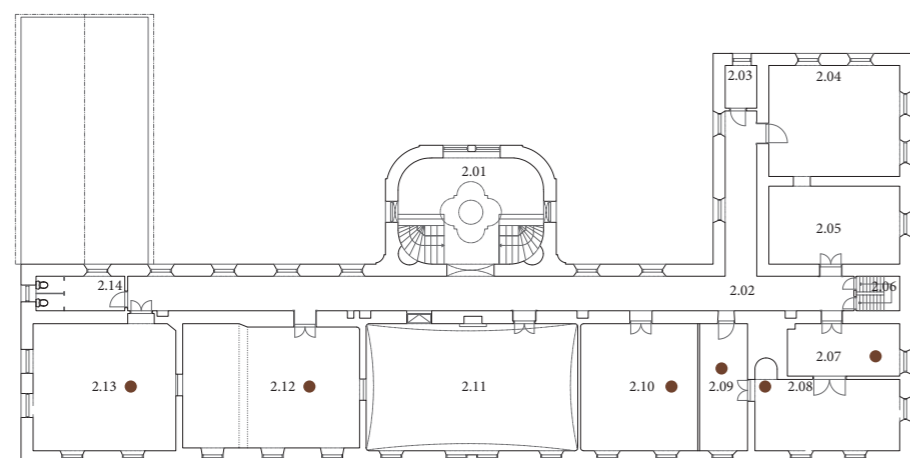

podhled rákosový zdořený 2

m. 2.07-10,12,13, patro

trámkový rákosový podhled s profilovaným fabionem po celém obvodu, hrana styku zdí a stropu oblá, obytné místnosti v patře a m.2.01-schodišťová hala, polychromie opravovaná, patrně na původní motivy z 19. století, podhled II. fáze ?

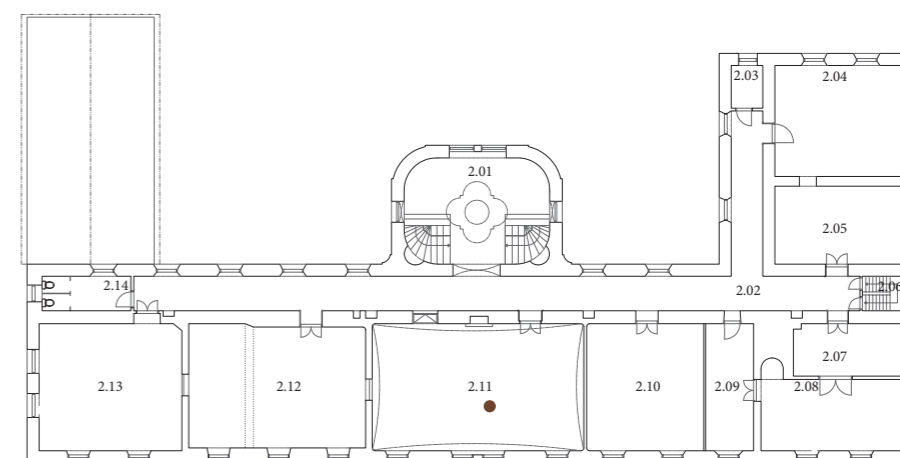

podhled rákosový klenbový

m. 2.11, patro

necková klenba z rákosovým podhledem na prkenné ramenátové konstrukci z fošen s profilovanou podstropní římsou po celém obvodu, hrana styku zdí a stropu oblá, II fáze výstavby?

SOUBOR:
KROV

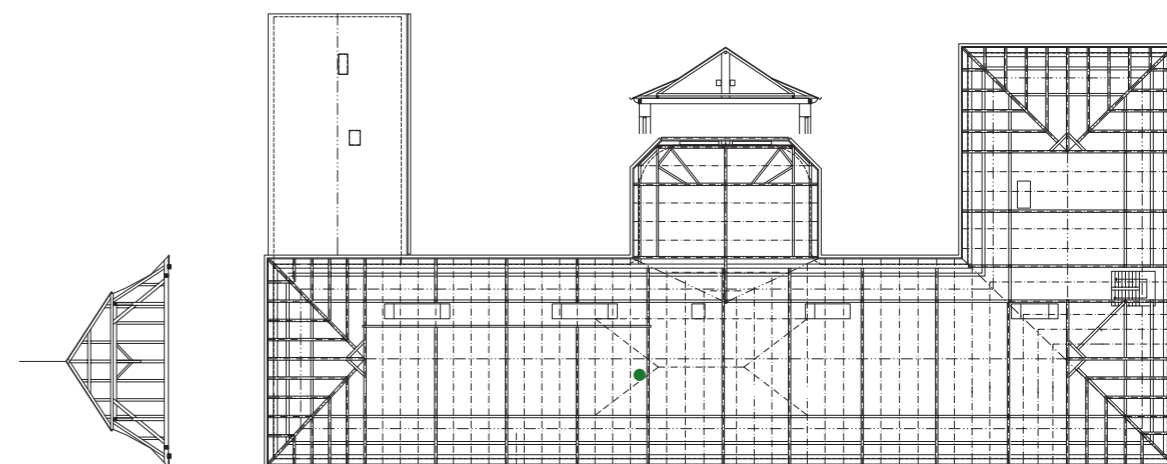
Popis:

Objekt byl patrně zcela nově zastřešen po plánech z roku 1842 (určí dendrochronologie) doplňující zřejmě ty z roku 1822, kdy pozdně barokní mansardová střecha nahradila zřejmě předešlou pouze nad hlavním křídlem jako její kopie rozšířená o Z-křídlo, předešlá mohla být ale také sedlová (Grůza, Goryczková 99), snad krytá šindelem. Mohly chtít navázat pouze novým krovem nad novým křídlem a za pochodu se rozhodnout o zastřešení celého objektu nově. V 1. polovině 20.století byla nevhodně opravena krytina a klempířské prvky, což si vyžádalo další nevhodnou opravu této opravy v letech 80..

krov nad hlavním křídlem

Popis:

Jedná se patrně o zopakování barokní mansardové střechy z fáze II výstavby z let vzniku západního křídla (1829-1829), protože dle vázání soudě byl krov položen nad novým L-půdorysem v rámci jedné stavební subetapy najednou. O mansardové střeše však prokazatelně hovoří až plány na úpravu fasád a střech z roku 1842. Je tedy možné, že do té doby byl L-půdorys zastřešen pouze sedlovitě jako i ve svém I-půdorysu minulé fáze své existence spíše ale nahradil starší mansardu novou replikou. V krovu hlavního křídla najdeme 5 komínových tělese, západního 1, které byly roku 1994 zaslepeny. Jedná se o tradičními spoji vázanou tesařskou konstrukci s dochovanými tesařskými značkami jenž i přes svůj mansardový tvar vykazuje klasicistní znaky - krov je nezávislý na stropu, všechny vazby nemají vazný trám, pouze ty plné, mezi nimi jsou krátkata a výměna.

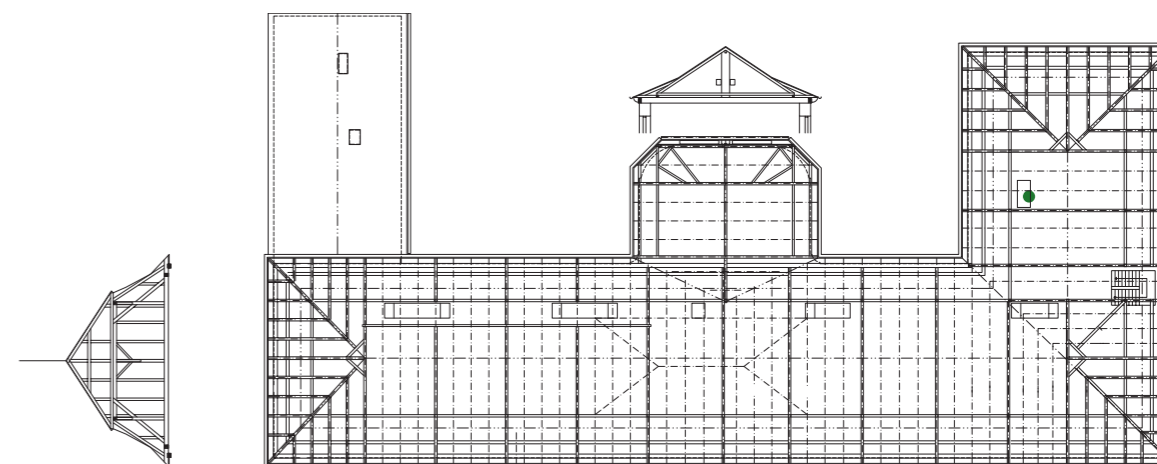
krov nad hlavním křídlem

půda

krov nad západním křídlem

půda

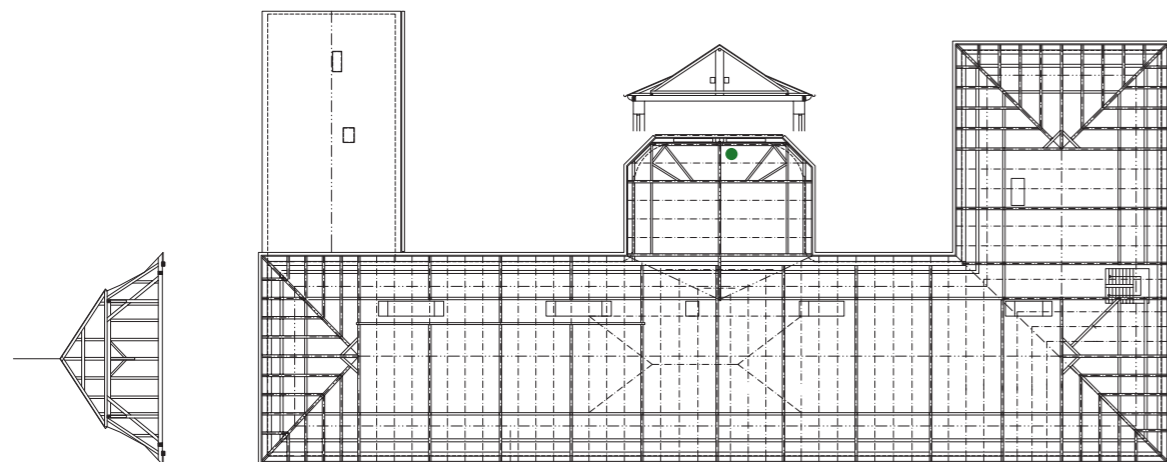
krov nad schodišťovým křídlem

půda

Popis:

Tento vaznicový krov by patrně položen při zřízení nové střechy v již zmíněné půlce 19. století. Krytina a oplechování z posledního rekonstrukčního zásahu jsou provedeny ledabyle. Z vnitřní strany rizalitového štítu v krovu je čitelná starší krovová konstrukce s doby vzniku rizalitu - jednalo se pravděpodobně o ležatou stolicí či vzpěrami nesenou konstrukci. Dále jsou zde čitelná cihelné vazby vnější štítové stěny - římsa, lisénový rám, vylehčovací oblouk.

ZDROJE IKONOGRAFIE

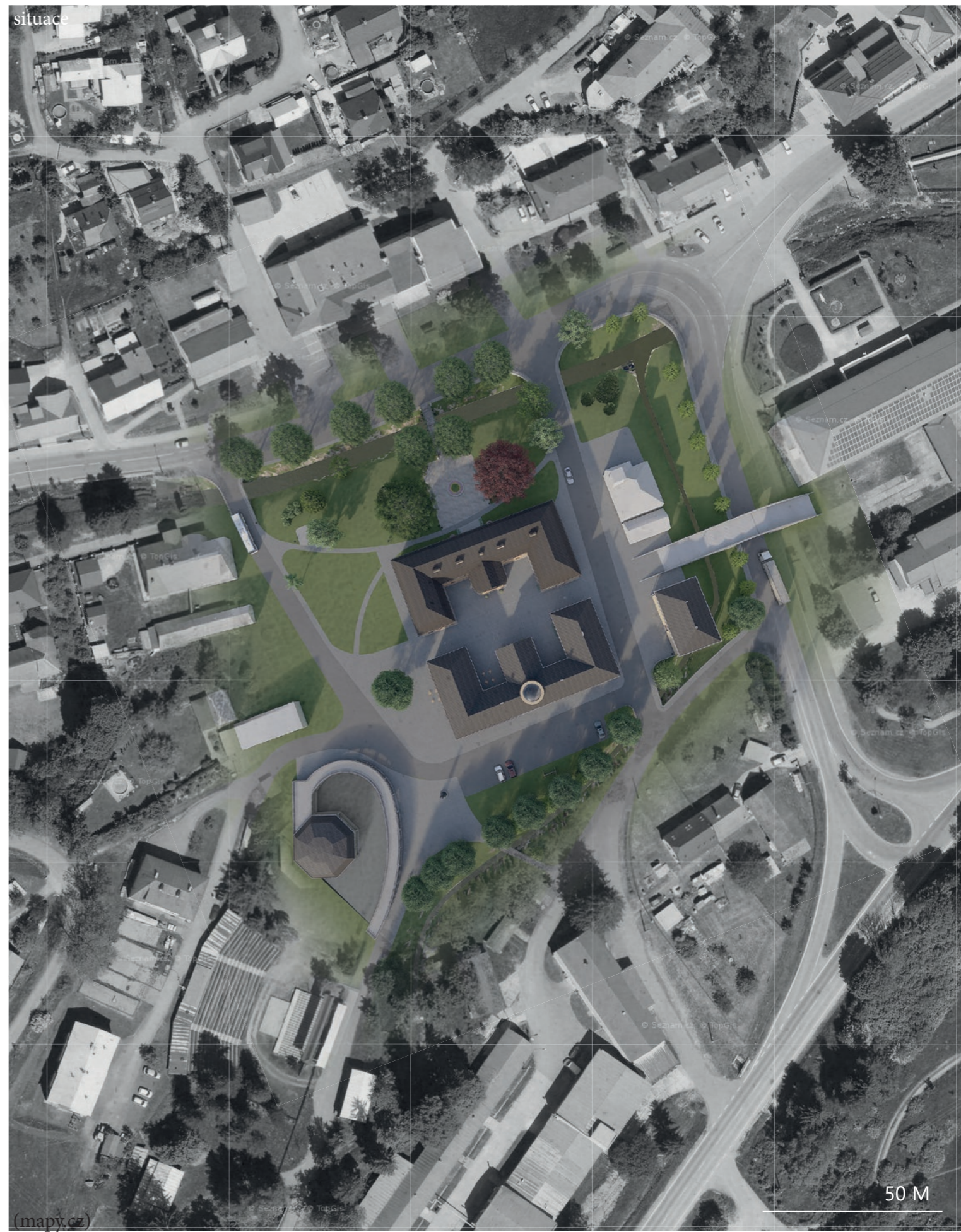
- obr.0 15 - Výtvarného umění. [online]. Copyright ©1993 [cit. 07.02.2020].
Dostupné z: https://www.cesonline.cz/arl-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0002150-15-Vytvarneho-umeni/
- obr.1 Aukce pohlednic a známek - prodej, sběratelství, burza [online].
Dostupné z: <http://www.aukce-pohlednic.com/45-vysledek.html?q=Lipt%C3%A1l>
- obr.2 Liptál | oficiální stránky obce. Liptál | oficiální stránky obce [online]. Copyright ©2011 [cit. 07.02.2020].
Dostupné z: https://www.liptal.cz/index.php?page=znak_a_vlajka&sub=obec
- obr.3-5 mapy.cz
- obr.6,7 archivnimapy.cuzk.cz
- obr.8,9 Galerie pohlednic. Aukce pohlednic a známek - prodej, sběratelství, burza [online].
Dostupné z: <http://www.aukce-pohlednic.com/4-galerie.html?sekce=74>
- obr.10-14 lms.cuzk.cz
- obr.15 vlastní archiv
- obr.16 Soláň - Valašský Olymp - OKO BESKYD. OKO BESKYD - Magazín Richarda Sobotky [online]. Copyright © 2020 OKO BESKYD [cit. 07.02.2020].
Dostupné z: <https://www.okobeskyd.cz/?p=5359>
- obr.17 Těžké zkoušky valašských pasekářů | Česko země příběhů. Homepage | Vítejte v zemi příběhů [online]. Copyright © Eva Kořínková [cit. 07.02.2020].
Dostupné z: <https://www.ceskozemepribehu.cz/pribeh/159-tezke-zkousky-valasskych-pasekaru>
- obr.18,19 mapy.cz
- obr.20 Liptál - Wikipedie. [online].
Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Lipt%C3%A1l>
- obr.21-26 GRŮZA, Antonín, GORYCZKOVÁ, Naďa. Zámek v Liptále - stavebně historický průzkum. Ostrava: Památkový ústav v Ostravě, srpen 1999.
- obr.27-30 TUZAROVÁ, Kateřina, NOVOTNÁ, Petra. Obnova zámeckého parku v Liptále. Zlín: Ateliér Kosa, 5/1998.
- obr.31 BALETKA, Ladislav. Liptál: Kapitoly z historie obce na Valašsku. Liptál: Obecní úřad, 1994. ISBN 8090004695. str.36
- obr.32-35 VACULÍK, Miroslav, ed. Liptál včera a dnes: z domácího fotoalba. Liptál: Obec Liptál, 2002. ISBN 8023894625. str.44-46
- obr.36-38 tamtéž jako 21-26
- obr.39 tamtéž jako 31, str.39
- obr. 40-53 vlastní archiv

NÁVRH

TEXTOVÁ ČÁST

Průvodní zpráva

Identifikační údaje

Údaje o stavbě

- zámek Liptál + bezprostřední okolí
- Liptál, okres Vsetín, kraj Zlínský, KÚ 684767

Údaje o zpracovateli projektové dokumentace

- Bc. Šimon Vitásek
- diplomní projekt
- FA ČVUT v Praze zpracovaný pod vedením prof. Ing. arch. Akad. arch. Václava Girsy (studie) a doc. Ing. Michaela Rykla, Ph.D. (SHP) na půdě ústavu památkové péče

Členění stavby

- zámek č.p.1 z parkem (kulturní památka)
- zámecký dvůr
- zámecké hospodářské budovy
- lékařský dům
- mostek
- parter
- TI

Vstupní podklady

- předdiplomní seminář, SHP - viz str.147
- SEMELOVÁ, Jana, KOŇAŘÍKOVÁ, Svatava. Zámek Liptál-studie využití-stávající stav, Luhačovice: UPOSS, spol. s r. o., 6/2011
- TUZAROVÁ, Kateřina, NOVOTNÁ, Petra. Obnova zámeckého parku v Liptále. Zlín: Ateliér Kosa, 5/1998.

Souhrnná technická zpráva

Popis území stavby

Rovinatý areál liptálského zámku se nachází zhruba ve středu údolní liniové zástavby vesnice Liptál nacházející se asi 9 km jihozápadně od města Vsetín v oblasti odbočky hlavní komunikace vedoucí ze Vsetína do Zlína na boční komunikaci vedoucí do alternativně do Zlína přes Slušovice. Okolní kopce Hostýnsko-vsetínské hornatiny dosahují v průměru kolem 552 m.n.m.¹, areál se nachází ve výšce kolem 425 m.n.m.² Podél linie Liptálu vede říčka či potok Rokyténka, jenž historikům dává prostor pro spekulaci skrze jeho dřívější pojmenování o názvu celé vsi. Areál o rozloze kolem 13 000 m² lemuje od severu. Za ním se nachází nevelká návěs se stávajícím obecním úřadem na místě bývalého panského pivovaru, kulturním domem a další občanskou vybaveností. Od jihu a východu jej lemuje jeho drobný přítok - Syrákovka. Překročíme-li ji z areálu východně, narazíme na základní školu. Pokud jižně, narazíme za Syrákovkou na průmyslový areál a následně na již zmíněný hlavní tah na Zlín. Oba toky, Rokyténka a Syrákovka se napojují v severo-východním rohu areálu. Od severo-západu lemuje areál solitérní rezidenční zástavba, na místě kde se údolí pozvolna zvedá a zdejší kopec tvoří jakýsi ostroh lámající v místě zmíněné křižovatky jihozápadní směr obce více na severozápad. Z jihozápadní strany lemuje areál areál folklorních liptálských slavností s kolonádou s amfiteátrek jihozápadně.

¹ https://cs.wikipedia.org/wiki/Host%C3%BDnsko-vset%C3%ADnsk%C3%A1_hornatina

² mapy.cz

Popis areálu souboru staveb

Areál se skládá ze zámku Liptál tvaru U, který tvoří jeho střed a ke kterému náleží památkově také jej ze severu a západu obklopující zámecký park a historicky také bývalé hospodářské budovy, které tvoří ozrcadleně dle osy za zámkem z jihu, rovnoběžné s jeho hlavním křídlem zhruba půdorys zámku. Jedná se tedy o dva půdorysně zhruba totožné objekty tvořící jakousi hradbou zámeckému dvoru mezi nimi. Zámek a park jsou lemovány silnicí západně, jdoucí severo-jižně směrem k areálu liptálských slavností a silnicí východně, jdoucí severo-jižně blízko zámku směrem k průmyslovému areálu za potokem Syrakovkou. K tomuto areálu vede také od jihozápadního rohu areálu - místa vstupu do areálu liptálských slavností drobný mostek pro pěší, jenž tvoří spolu s ostatními silničními čtveřici. Za touto silnicí se východním směrem nachází půdorysně obdélná stávající hasičská zbrojnice jenž je délkově shodná s délkou bočních křídel zámku, která je z těmito křídly rovnoběžná a jejíž severní fasáda je zhruba v rovině severní fasády zámku. Tyto silnice se v areálu v současné době nepotkávají.

Popis navrhovaných stavebních změn

Jak jsem již v části „příprava“ tohoto portfolia nastínil základní stavební kámen mého programu je obnova významné památky včetně jejího bezprostředního okolí a vznik nového životaschopného veřejného jádra obce. Pro tento cíl navrhuji následující:

Zámek bych rád stavebně vrátil do jeho podoby z předminulého století. Nevhodné, řekněme provizorní, východní křídlo nahrazuji kontextuální novostavbou naplňující dodatečně, však plnohodnotně sen o zámku tvaru U. Hospodářské budovy, jenž byly v minulém století neuváženě přestavěny, svrhávám a nechávám pouze kvalitní dochovaná historická zdíva, na která navazuji novým důstojným tvarově ozrcadleným protějškem - novostavbou dotvarovanému zámku. Jde rovněž o pokus navrhnout novou elegantní budovu respektující své místo a staršího souseda.

Za důležité považuju propojit obě komunikace lemující zámecký dvůr a návrh fungujícího parteru tekoucího skrze zámecké budovy, park a dvůr. Navrhuji zřídit nové povrchy, parkovacích stání (20), mobiliář, vodní prvek a další vhodné veřejné vybavenosti. V souvislosti s tím chci také rehabilitovat parter zámeckého parku v duchu jeho vzniku a zbudovat zde nový dřevěný mostek směřující od hlavního vstupu do zámku směrem k návsi v ose zámeckého průčelí. Úpravy parteru nebyly intenzivní součástí mé práce a byly mimo původní plány pro záměry v parku z 19. století inspirovány také studiemi lokálního ateliéru KOSA³.

Mostek, však tentokrát zásadního významu, navrhuji také v ose kolmé na osu zmíněného mostku, ose procházející středem zámeckého dvora a směřující rovnoběžně se zámkem přes Syrakovku a dvě silniční komunikace do prostoru základní školy. Tato propojka má cíl vtáhnout do areálu více energie. Jejimi doprovodnými efekty jsou estetická působivost a variabilita využití vzhledem k jeho fyzickému charakteru.

Jako urbanistický doplněk u západní paty tohoto mostku jako protiváhu hasičské zbrojnice kreslím nový dům. Je zhruba ozrcadlením zbrojnice jako novostavba na místě bývalých hospodářských budov ozrcadlením zámku a to podél osy určující směr mostku.

Stavební program

Jako reakci na provedené analýzy, rozhovor s panem starostou a seznámením se celkově se skutečností současné existence obce navrhuji do kreslených hmot následující funkce:

ZÁMEK

suterén

Využití stávajících nevelkých sklepů, kde by mohla fungovat sezónní malá vinárna či, kde by mohla být rozšířená expozice muzea nebylo předmětem mého návrhu, jelikož se jedná technicky o nesnadno uchopitelný záměr a tak jim ponechávám skladovací a technickou funkci.

přízemí

V parteru zámku navrhuji prostory pro kulturní sebe prezentaci a vyžití obce - tedy galerii a muzeum. Expozice budou stále a jejich cílem bude posílení sebevědomí a regionální uvědomělost místních obyvatel, ale také inspirace a edukace návštěvníků příchozích z daleka. Bude se jednat o expozici samotné obce, následně významného rodáka Jana Kobzáně a také expozici věnované výhradně liptálským slavnostem. Galerie nebude vzhledem ke své kapacitě stálá a bude tak tedy poskytovat flexibilní a vhodné místo pro prezentaci převážně lokálních tvůrců. Těšilo by mě, kdyby se tento parter duchovně spojil s dalšími významnými místy obdobného ražení jako je například zvonička na Soláni, Muzeum regionu Valašsko či Valašské muzeum v přírodě. Parter bude nově v novém východním křídle vybaven jako v patře novými prostornými toaletami, kuchyňkou. V zámku budou zbudovány 2 výtahy a v parteru ještě nový vstup v přístavbě skrze nové infocentrum.

Vzhledem k velmi slabému nadsezónnímu turistickému ruchu přímo v Liptále, by parter, tedy infocentrum, muzeum a galerie fungoval na principu otevírací doby dle zájmu a přítomnosti pracovníků objektu, jenž bude primárně novým obecním úřadem. Věřím však, že místo lze značně zatraktivnit nejen pomocí mých nápadů a návrhů, ale také díky jiným chystaným projektům nových cyklostezek a podobně. Práci píšu v době, kdy bychom si mohli vzhledem k nynějším událostem uvědomit důležitost a význam vlastní země.

patro

V patře bude sídlit nově obecní úřad a také obecní knihovna. Nejreprezentativnější místnost ve středu dispozice může sloužit pro konání svateb či podobných událostí.

podkroví

Do historických krovů nebude zasahováno, podkroví nad připojenou novostavbou bude hostit přednáškovou místnost spadající pod provoz obecní knihovny, která může mít v době nekonání přednášek funkci čítárny.

kapacity cca

galerie	69,1	m ²
expozice Liptál	87,8	m ²
expozice Jana Kobzáně	35,7	m ²
expozice Liptálských slavností	64,3	m ²
infocentrum	32,8	m ²
knihovna půjčovna	116,4	m ²
knihovna sál	97,00	m ²
obecní úřad	185,0	m ²
reprezentativní sál	77,9	m ²

HOSPODÁŘSKÉ BUDOVY --> DŮM UMĚNÍ

přízemí

Východnímu křídlu, kde se zachovalo nejvíce zdiva, nechávám skladovou a technickou funkci vzhledem k nesnadné adaptaci. V hlavním a západním křídla pak najdeme funkce oživující parter, a sice prostor pro komerční využití, kde navrhuji využití jako papírnictví a místní cukrárna s vlastní pekárnou na straně blíže k areálu liptálských slavností. Prostor v přízemí zde má také sádrovna či modelárna, která by společně s prostory v patře utvořila vhodné zázemí pro začínající a pokročilé umělce. Podstatnou část tvoří zdánlivě ekonomicky neefektivní hlavní hala, kam dopadá světlo kruhovým světlíkem a která je převýšená do patra. Je to srdce celého zásahu v areálu a mohlo by být dostatečně kultivované, že by se stalo jakýmsi interiérovým současným srdcem Liptálu jako protiváha reprezentativních prostor ve středu dispozice zámku. Funkčně může sloužit pro komorní koncerty či jako shromažďovací či výstavní prostor.

patro

Patro je oddáno účelům ZUŠ, kterou nyní hostují učebny přímo v ZŠ. Najdeme zde 2 velké sály - 1 taneční a 1 hudební, výtvarný ateliér a zázemí pro kantory. Celé patro ovšem je možné využít také jako kýžené zázemí místního folklórního spolku Lipta Liptál. Nové nosné zdivo je navrženo tak, aby měl projekt po případné další konzultaci s budoucím investorem možnost snadných změn jako například návrh sprch, které v návrhu nenajdeme a které by našly místo například na místě nyní navržených kabinetů, které by se přesídlili do jiné místnosti, případně by se mohly vejít do nynějších dosti komfortních toalet.

podkroví

Vzhledem ke svému fyzickému charakteru zůstává skladištěm. Po náročné a pečlivé úvaze by zde mohly být výstavní prostory, jenž by si však vyžádaly vhodnější vstup do podkroví, které je v mém návrhu nyní zamýšlet pouze jako žebřík.

kapacity cca

cukrárna	123,7	m ²
pekárna	47,6	m ²
papírnictví	47,6	m ²
sádrovna	36,3	m ²
hudební sál	129,6	m ²
taneční sál	129,6	m ²
výtvarný ateliér	53,7	m ²
šatny	35,3	m ²
kanceláře, kabinety, sklady	53,3	m ²

LÉKAŘSKÝ DŮM

MOSTEK

Stavebně-technické řešenísuterén

Zde najdeme technické a skladovací zázemí domu.

přízemí

Tento objekt navržený jako protiváha hasičské zbrojnice by mohl posílit stávající občanskou vybavenost obce. Funkce, které mě po analýze této problematiky napadly, jsou sociálního charakteru. V přízemí by mohlo být kadeřnictví a masérna.

patro

V patře pak lékařské ordinace.

podkroví

Vzhledem ke svému fyzickému charakteru zůstává skladištěm jako v domě umění.

Je na místě uvést některé navržené parametry také betonového mostku spojující zámecký dvůr s dvorem školním. Mostek překračuje klíčovou příjezdovou silnici do celé obce a může se tak stát jakousi bránou do ní a také potok Syrákovka, díky čemuž má charakteristický tvar a je schodový, tedy žel bariérový, nicméně má mnohé jiné přednosti týkající se především jeho flexibilního využití. Vznikne nové vyhlídkové veřejné místo či alternativní hlediště či multifunkční lavička:

Bude dbáno na pečlivou a citlivou rekonstrukci kulturní památky uvážlivě zohledňující finanční možnosti obce, které může především tato investice velmi pomoci.

Bude podniknuta sanace všech zchátralých a poškozených stavebních prvků a celků. U těch, které by bylo nesmyslně nákladné zachraňovat bude zřízená jejich replikace pomocí původních materiálů a technologických postupů. Budou zanalyzovány a eliminovány stávající statické problémy, které byly patrně v minulém století nevhodně stabilizovány.

Co se stavebních zásahů do historických konstrukcí týče, navrhuji je minimální a úměrné k důležitosti těchto řezů pro budoucnost nynější ruiny.

Přístavbu zámku navrhuji ze stejných materiálů jako ostatní novostavby, z materiálů vhodné navazujících na stávající zdiva - tedy stěny i stropy z cihelných tvarovek vhodných formátů a pojiva, s co nejtrvanlivější omítkou. Krovy novostaveb budou tradiční dřevěné, u přístavby zámku se bude jednat o repliku tradiční mansardy.

Složitější detaily a konstrukce budou, například u haly domu umění a mostku, řešeny pomocí železobetonu.

Materialita zásahů bude klíčová pro budoucí atmosféru místa a nevyplatí se tuto část investice zanedbat, a to ani v rovině zakrývaných konstrukcí. Ambicí návrhu je také připomenout, že za tradiční, časem ověřené věci se nemusíme stydět a jsou správnou cestou.

kapacity

masérna	47,5	m ²
kadeřnictví	65,2	m ²
ordinace v patře celkem	112,7	m ²

rozpon	50m
volná výška A	6m
volný výška B	2,5m
konstrukční šířka	7m
průchozí šířka	6,6m
nejvyšší pěší bod	6,75m
nejvyšší bod mostu	8,75m

Technická infrastruktura

Vodovod a kanalizace

Stávající rozvody v zámku zřejmě nebudou v dobrém a funkčním stavu, navrhuji tedy jejich výměnu v kvalitním provedení a zachování napojení na stávající veřejnou technickou infrastrukturu, což bude platit i pro novostavby. Povrchům parteru, zejména ve dvoře zámku byla věnována zvýšená pozornost a jejich odvodnění bude důležitou součástí kultivace veřejného prostoru.

Vytápění a ohřev TV

Za nejvhodnější současný prostředek pro vytápění většiny objektů u nás považuju plyn. Objekty tedy budou napojeny na veřejný plynovod, kterým Liptál v současné době disponuje. Každý z objektů bude mít dostatečně prostornou technickou místnost s kotli pro vytápění a ohřev teplé vody.

Vzduchotechnika

Většina prostor bude odvětrávána přirozeně. Toalety či další utopené místnosti v centrech dispozic budou odvětrávány ventilátory a jejich pachovody kultivovaně vyvedeny v identické vizuální podobě jako komíny na střechu. Pachovod nad toalety v zámku bude odveden do jednoho z obnovených komínů zámku.

Požárně-bezpečnostní řešení

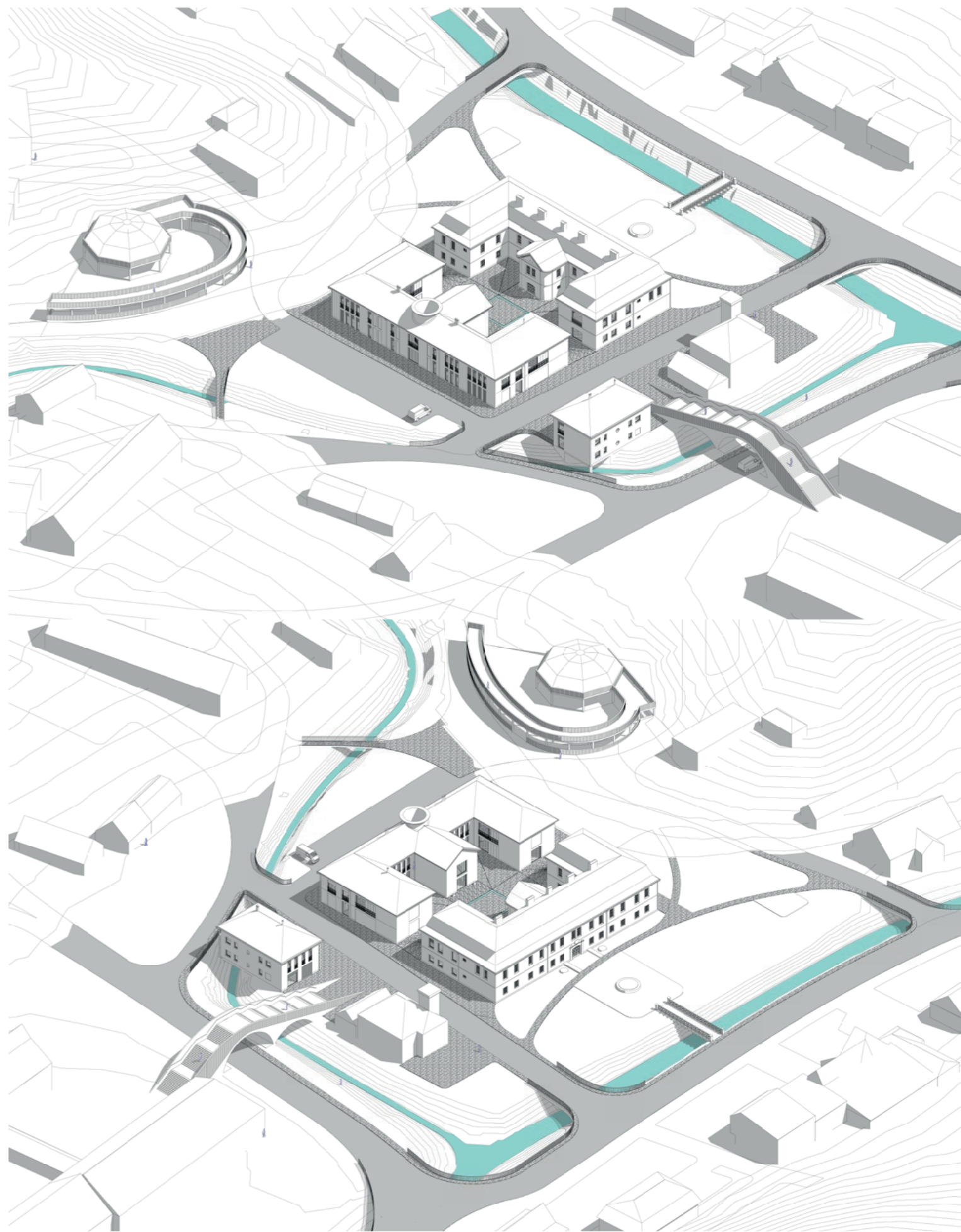
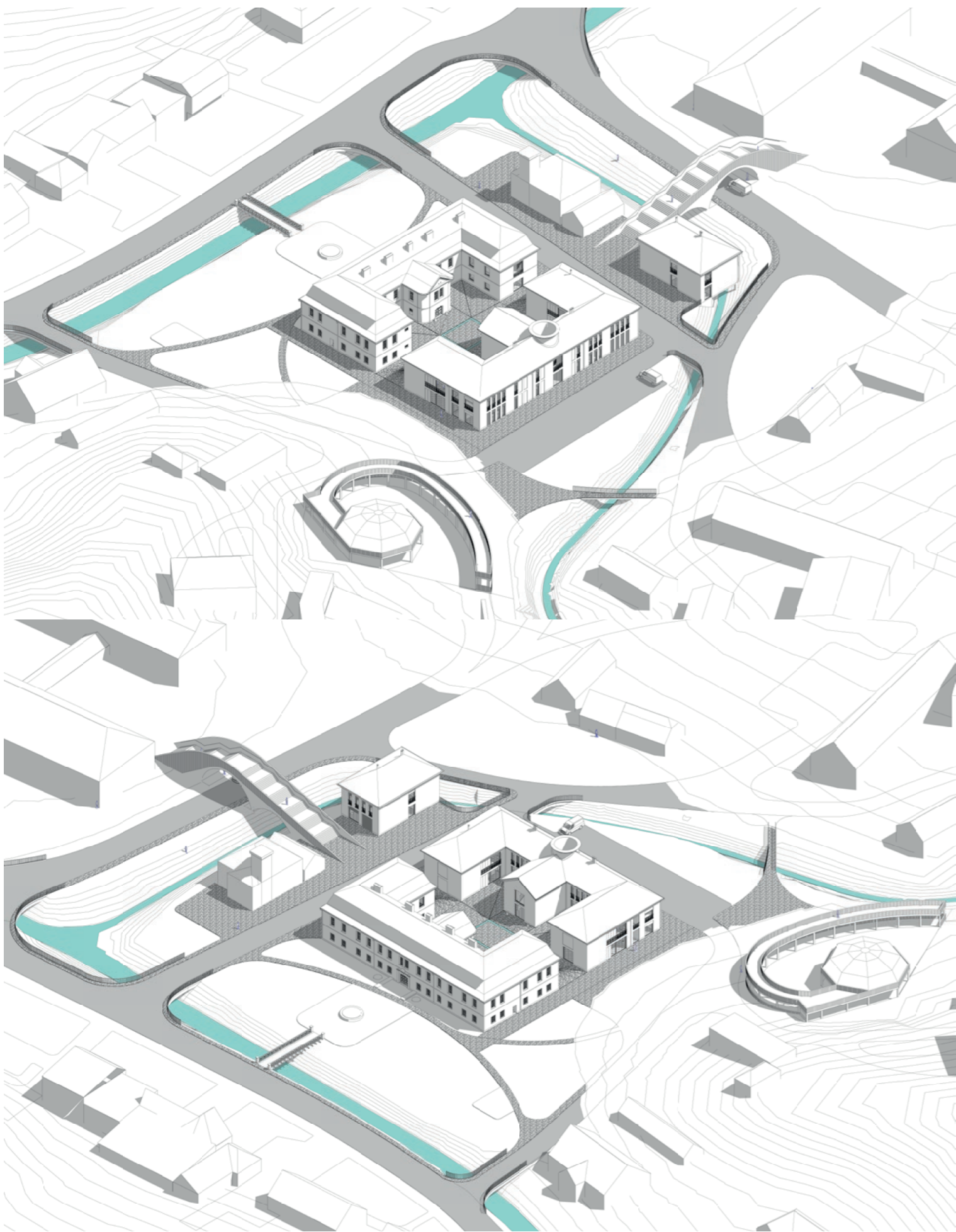
V zámku vzniklo nové schodiště v prostoru přístavby, které jistě usnadní evakuaci. Nejdelší únikové cesty však splňují normou požadované limity a stávající schodišťový rizalit s dvěma schodišťovými rameny by sám normám patrně vyhověl. V objektu budou kultivovaně osazeny hasící přístroje. Nový krov nad přístavbu bude požárně oddělen od stávajícího krovu i nových pater novostavby pod ním.

Co se novostaveb týče také jejich nejdelší únikové cesty vyhovují normám, jedinými požárními opatřeními zde tedy budou také pouze hasící přístroje vhodně zakomponované do stavby. Krovy novostaveb budou požárně odděleny.

Bezbariérovost staveb

Zámek bude nově díky 2 novým výtahům a bezbariérovým toaletám celý kromě podkroví bezbariérový. Bezbariérovostí budou disponovat také navržené novostavby. V parteru bude rovněž dbáno na odstranění všech nepříznivých překážek pro osoby se sníženou schopností pohybu a orientace.

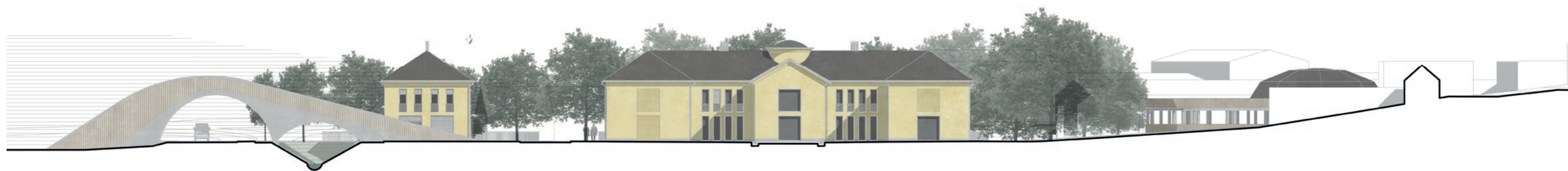
GRAFICKÁ ČÁST

pohled novostavba severní 1:500

5M 10M 20M

pohled novostavba jižní 1:500

5M 10M 20M

pohled novostavba východní 1:500

5M 10M 20M

pohled novostavba západní 1:500

5M 10M 20M

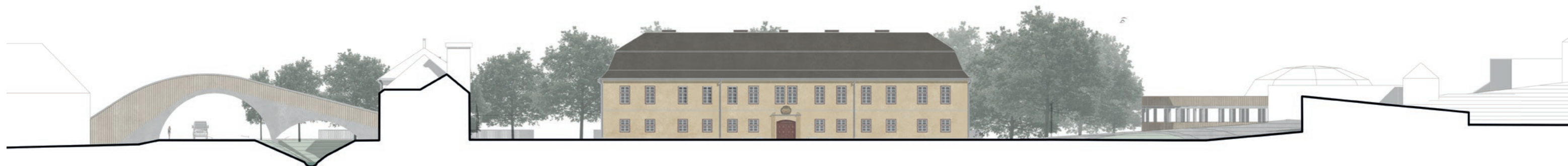
pohled zámek severní 1:500

5M 10M 20M

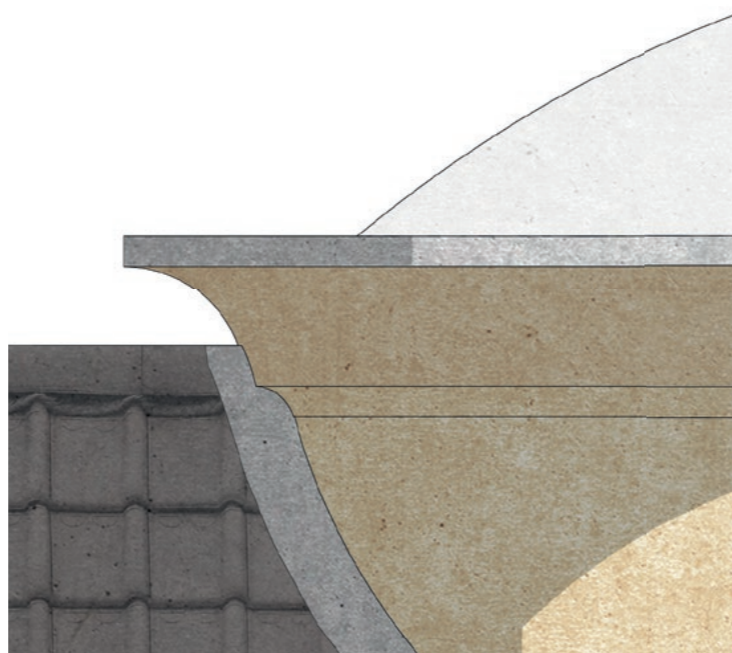
pohled zámek jižní 1:500

5M 10M 20M

detail A' 1:25

detail A 1:75

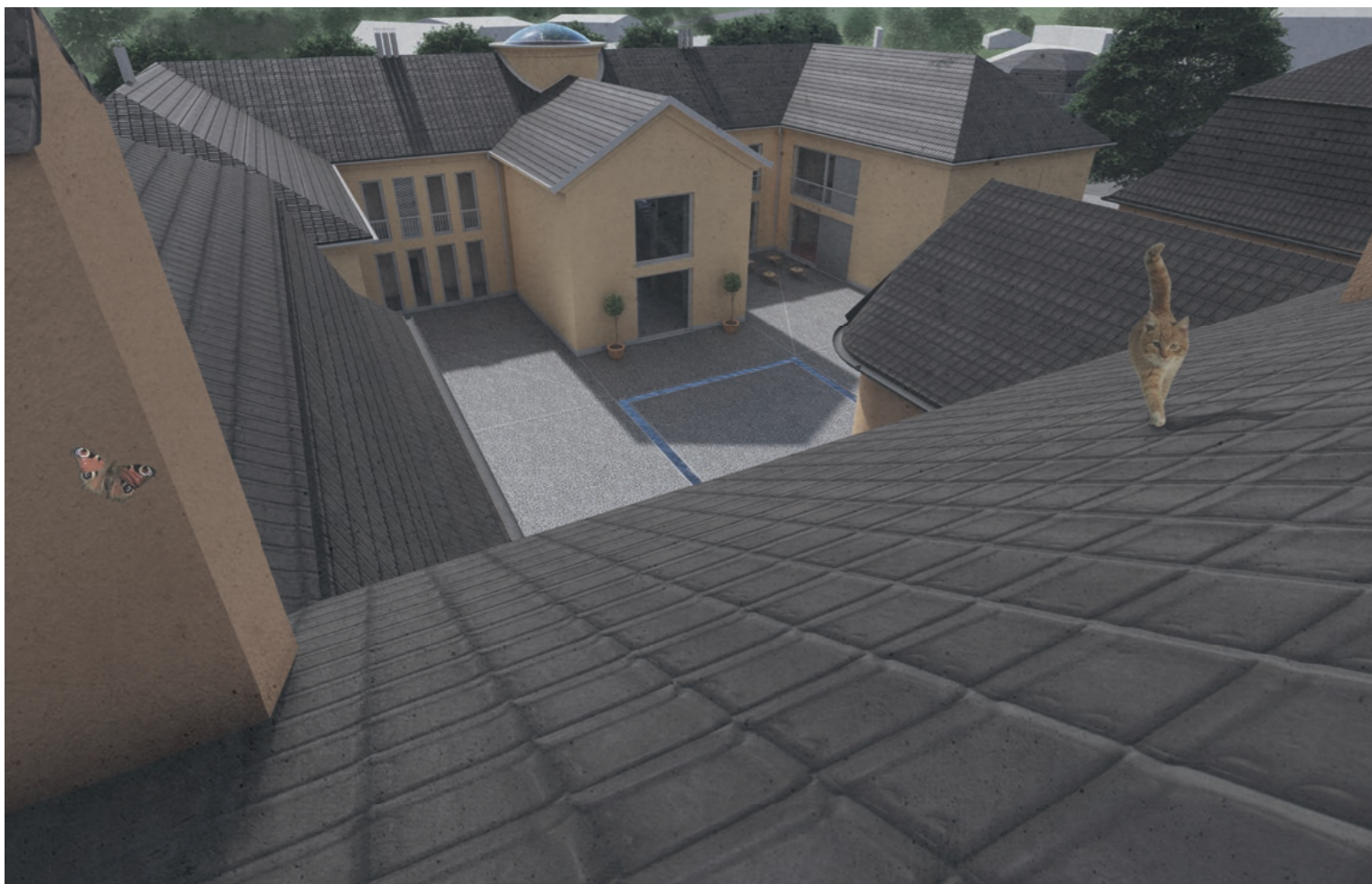
detail B' 1:25

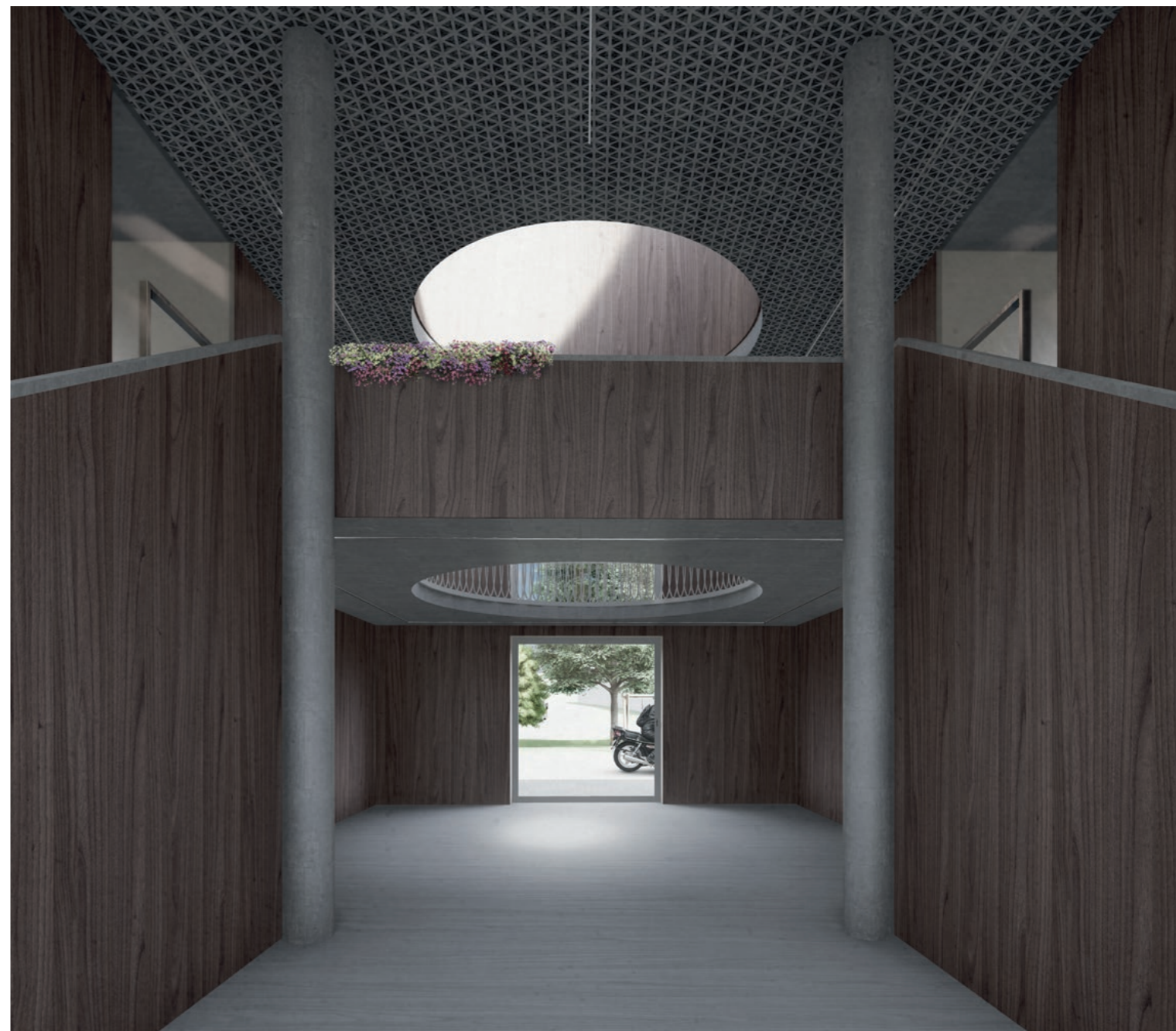

detail B 1:75

REFLEXE

Závěrem

Jsem šťastný, že stanovené cíle se mi podařilo do velké míry naplnit. Než ještě závěrem svůj produkt shodnotím chtěl bych zde prohlásit, že hlavní reálný potenciál mého projektu je zvýšení zájmu o zvolenou památku, především v kraji, ale budu rád, i když dále, a také doplnění stávajících stavebně-historických průzkumů včetně podání nových impulsů pro případné další bádání. Za užitečné považuju také shromáždění a shrnutí informací o již podniknutých pokusech o záchranu památky a okolí a jejich implementace v jednom dalším, mém návrhu nápravy.

Ekonomická proveditelnost

Dovolte mi na tomto místě nastínit stručně mou představu o realizaci návrhu či jeho části. Pokud by se místo zatraktivnilo i díky popularizaci skrze můj projekt a mnoho potenciálně dalších prací, mohlo by přitáhnout pozornost nejen správy kraje, ale také soukromých osob, které by byly ochotny a chtěly se spolupodílet na rozvoji svého kraje právě skrze tuto investici. Celý areál by pak mohl patřit obci, která by následně poskytovala pronájem ZUŠ a dalších náplní. Žel stále myslíme v rovině atraktivity kraje, reklamy vlastního podniku, turistického ruchu a vše často hodnotíme krátkodobě a z pohledu vlastního prospěchu. Klíčové je však uvědomění, že pokud nejsou šťastní lidé kolem nás, se kterými jsme na jedné palubě a vzniká kolem nás ošklivé prostředí, můžeme se snažit sebevíc, ale nemůžeme být toho nesoučástí. **Investice do společného díla je zároveň investice do každého z nás.**

SEBEKRITIKA

Nehodlám zde hodnotit kvalitu návrhu z pohledu architekta, protože jsem se snažil o co nejlepší výsledek, který jsem v dané době považoval za správný s vědomím toho, že vždy může být výsledek lepší. Na začátku práce jsem myslel, že budu mít prostor se více věnovat interiérum zámku či novostavby a ohladit práci do formy nejvyššího umění, v průběhu jsem si však uvědomil, že více než ukázka dechberoucích dosud nerealizovaných prostor je celkové fungování nápadu a působivost celku, jeho zapadnutí v celek obce, kraje, země. K tomuto je zapotřebí architektonický um, jenž vychází nejen z uměleckého potenciálu tvůrce, schopnosti technicky myslet, sociálního, psychologického citění, ale také ze schopnosti pohybovat se v rámci návrhu v rovině reálnosti realizace. Převést myšlenku v čin je klíčová a zásadní součást člověka. Tímto převodem, jenž jsem si v zadání také stanovil, jsem se nakonec možná nezabýval tolik, kolik jsem chtěl, nicméně jsem si vzápětí uvědomil, že nejsem člověk v praxi, který přišel do obce, která ho žádá o pomoc, ale student fakulty architektury, který svým návrhem touží skrze modelaci reálné zakázky o vyjádření vlastního názoru a postoje k tvorbě jako takové a to jsem snad splnil.

-

Díky všem, jenž mi pomohli a pomáhají se sebeutvářet správným směrem.

ŠV (20)

